

MARTINSKÝ Evanjelik

2017/1-2

ROČNÍK 24

Sláva Bohu na nebi, pokoj lidem na zemi!
Neb ten Beránek tichý, kterýž pro naše hříchy
umřel, již jest na nebe vstoupil; slavný triumf obdržel,
děbla, svět i smrt potřel, a tak nás mocně vykoupil.

Juraj Tranovský/Cithara sanctorum 1636



Evanjelický a. v. cirkevný zbor, Evanjelická spojená škola,
Biblická škola a Centrum kresťanského vzdelávania v Martine
vospolok želajú svojim členom, učiteľom, žiakom, študentom, rodičom,
ako aj priaznivcom doma i v zahraničí požehnanú Veľkú noc 2017.

Kristus vstal z mŕtvych! Naozaj vstal!
Christos voskrese! Voistinu voskrese!
Kyrie elejson!



Žalm 51/Kajúci/Prošba o odpustenie hriechov

1
Pre hudobný prednes. Žalm Dávidov. Potom, čo bol Dávid s Batšebou,
2
prišiel k nemu prorok Nátan.
3
Zmiluj sa nado mnou, Bože, podľa svojej milosti! Pre svoje veľké milosrdenstvo
zahlad' moje priestupky!
4
Dokonale ma obmy z mojej viny, očisť ma od môjho hriechu!
5
Lebo som si vedomý svojich priestupkov a hriech môj predo mnou je stále.
6
Proti Tebe samému som zhrešil, páchal som, čo je zlé v Tvojich očiach, aby si Ty mal
pravdu vo svojich rečiach a bol si čistý vo svojom súde.
7
Hľa, v neprávosti som sa zrodil a v hriechu počala ma moja matka.
8
Hľa, obľubuješ hlbokú pravdu; a v skrytosti mi praješ poznať múdrosť.
9
Izopom zbv ma hriechu, a ja budem čistý, umy ma, belší budem ako sneh!
10
Daj mi počuť radosť, potešenie, nech zajasajú kosti, čo si zdrvil.
11
Skry si tvár pred mojimi hriechmi a zotri všetky moje viny!
12
Srdce čisté stvor mi, ó Bože, a obnov vo mne ducha pevného!
13
Od svojej tváre nezavrhní ma a svojho Svätého Ducha mi neodnímaj!
14
Navráť mi radosť z Tvojej pomoci a duchom poslušnosti podopri ma!
15
Chcem učiť priestupníkov Tvojim cestám, aby sa hriešnici k Tebe obracali.
16
Vytrhni ma, ó Bože, z krvnej viny. Ty, Bože mojej spásy! Nech zaplesá môj jazyk
pre Tvoju spravodlivosť.
17
Ó, Pane, Ty mi otvor pery, nech moje ústa Tvoju chválu zvestujú.
18
Lebo Ty nemáš záľubu v zábitku, a keby som ti obetoval zápal, nepáčil by sa Ti.
19
Bohu milou obetou je duch skrúšený; Ty, Bože, nepohrdaš srdcom skrúšeným
a zdrveným.
20
Preukáž dobro Sionu vo svojej priazni, vybuduj múry Jeruzalema!
21
Potom si obľúbiš správne obete, zápaly a celozertvy; vtedy budú obetovať junce
na Tvojom oltári.



Zapretý pred Božími anjelmi

Pane, len jeden obraz nech nám pred zrak stane,
ten obraz Tvojho mena, v ktorom je celá všecnosť zvelebená.
Uchráň nás modiel, uchráň mrzkých zvykov a posielaj nám verných učeníkov.
Nech ľud sa Tebe a len Tebe korí, až vzlietne duch náš nad najvyššie hory! Amen.

MARTIN RÁZUS

⁸Ale hovorím vám: Každého, kto mňa vyzná pred ľuďmi, vyzná aj Syn človeka pred Božími anjelmi. ⁹Ale kto mňa zaprie pred ľuďmi, bude zapretý pred Božími anjelmi. ¹⁰A každému, kto povie slovo proti Synovi človeka, sa odpustí, ale kto sa rúhal Duchu Svätému, tomu sa neodpustí. ¹¹A keď vás budú vodiť do synagóg a pred úrady a vrchnosti, netrápte sa, ako a čím sa brániť alebo čo hovoriť; ¹²lebo Duch Svätý vás práve v tú hodinu naučí, čo hovoriť.

L 12, 8 - 12

Milí bratia a sestry, milí čitatelia,

naša cirkev žije v dobe, ktorá je pomerne milosrdná a tolerantná k jej náboženským prejavom. Nikto nás pre vieru a prácu v cirkvi neprenasleduje. Možno práve naopak – príslušnosť k cirkvi je (samozrejme, okrem malých výnimiek) vítaná. A tak sa zdá, že citované slová Pána Ježiša Krista si len ťažko hľadajú uplatnenie v nových časoch.

Tieto slová však nechcú byť len obrazom cirkvi v časoch útlaku, ale v každej dobe. A najmä v tej pre cirkev prajnej. Tam sa najskôr môže stať, že hoci Krista hneď nezaprieme, vždy Ho trochu zdeformujeme, inak vykreslíme a len trochu zaprieme. V duchu zachovania bon-tonu, spoločenskej etikety a aby sme si nepohnevali tých, vďaka ktorým máme dobré pozície... Dnes je skutočne ťažké byť pravdivý. Nikto nám nesiahne na život, práve naopak od nás sa vyžaduje, aby sme prežili. S tým polovičným, spoločensky prijateľným, ozaj len jemne okypteným Kristom.

Zdá sa, že otázka zapretia Krista je omnoho aktuálnejšia v časoch slobody a prosperity než v dobe otvorenej nenávisti voči evanjeliu. Naša spoločnosť sa od roku 1989 presvedča, že je to tak. Najmä cirkev. Stratila vonkajšieho – otvoreného nepriateľa, a tak sa ukázal ten vnútorný. A dari sa mu – je vo svojej práci systematický a tvrdošíjný. Určite aj preto, lebo sme ako cirkev začali používať jeho zbrane (médiá, súdy, facebooky) a zabudli sme (v. 12) na Svätého Ducha, ktorý nás má obhajovať, a my zasa Krista. Synagógy, úrady a vrchnosti (v. 11), ktorým sme mali vydávať svedectvo o Kristovi, si voláme za svedka i arbitra nášho kresťanského života. Aj takto môže vyzeráť zapretie Krista – bezbolestné a častokrát aj sympatické. A je veľkým nebezpečenstvom pre každého z nás: pre biskupa, ktorý sa dennodenne stretáva s tými, ktorí držia palec na pulze nášho národa; pre farára, ktorého dobrý kamarát z mladosti, ktorý nič necíti ku Kristovi, žiada o sobáš v chráme; pre otca rodiny, ktorý v „mene pokoja“ v rodine nepovie nič o Kristovi, o tom Ukrižovanom, svojim deťom.

Sestry a bratia, zjeme vo svete, v ktorom zapriem Krista je omnoho aktuálnejšie než kedykoľvek predtým. Skúsme aj dnes, v slávnostné smútočné i radostné dni veľkonočné, ale aj po nich načúvať Svätému Duchu: Kam máme ísť, čo máme robiť a ako žiť. Ako nezapierať Krista, ale svedčiť o ňom. Amen.

MILAN KUBÍK,
zborový farár s láskou



PODOBENSTVO O PÄTORAKEJ PÔDE

*Ale ktoré padlo do dobrej zeme, sú tí, ktorí počúvajú slovo,
zachovávajú ho v čistom a dobrom srdci, sú stáli a prinášajú úžitok.*

L 8, 15

Milí bratia a sestry,
prečítaný verš z Lukášovho evanjelia je posledným veršom Ježišovho podobenstva o štvorakej pôde. Toto podobenstvo dôverne poznáme. Ide o štyri druhy zeme, z ktorých tri nie sú schopné vytvoriť vhodné podmienky na to, aby semeno donieslo v konečnom dôsledku úžitok. Jedna z nich, posledná, je tá, ktorá je dobrá – nie lenže prijme semeno, ale ho privedie do klasu a klas dá úrodu.

Položil som si otázku, či sa toto podobenstvo hodí aj pre dnešnú dobu. Určite áno, veď koľko mimoriadne krásnych výkladov a kázni bolo vytvorených pre cirkvi na základe tohto textu. A aké výnimočné skutočnosti odkryva v našich srdciach. Keď som však premýšľal o našej cirkvi, o našom cirkevnom zbore, tak som mal pocit, že ak by mal povedať Pán Ježiš toto podobenstvo dnes na našu adresu, k našim rodinám a mestu, tak by nehovoril o štvorakej pôde, ale v našich pomeroch najskôr o pätorakej.

A tak si dovoľím, sestry a bratia, s trochou zveličenia povedať vám o piatej pôde, o ktorej si myslím, že má v našich radoch najväčšie zastúpenie.

Keď sa pozrieme na podobenstvo o štvorakej pôde, na prvý pohľad zistíme, že sa tu hovorí o dobrej a zlej pôde. Zlá pôda charakterizuje rôznych ľudí, ktorí z rôznych dôvodov nie sú schopní priniesť úrodu, kým dobrá pôda naopak ľudí, ktorí túto úrodu prinášajú. Bolo by asi ťažké určiť, prečo je to tak. Jedno je však jasné: skalná cesta a zaburinená zem nie sú vhodné na siatie, ale dobrá zem je pripravená na to, aby z nej vzišlo semeno.

Áká je teda tá piata pôda? To je, bratia a sestry, dobrá zem, pripravená na siatie,

pretože ju pripravil sám Boh krstom, konfirmáciou, možno aj sobášom a mnohým duchovným požehnaním. Napracoval sa na nej mimoriadne, a predsa neprináša úrodu. Možno preto, že leží mimo dosahu rozsiewača. Možno je na sídlisku uzavretá v byte, vo svojich ťažkostiach alebo vo sulte. Možno ju kedysi úplne pragmaticky pozakrývali nejakou fóliou, aby sa nedajbože do tej dobrej pôdy, ktorú zdedili po svojich rodičoch a starých rodičoch, nedostal aj kúkoľ, teda zo strachu..., a preto neprináša už veľmi dlho úrodu.

Náš text hovorí, že semeno, ktoré padlo do dobrej zeme, sú tí, ktorí počúvajú Božie slovo, zachovávajú ho v čistom a dobrom srdci, sú stáli a *prinášajú úžitok*. Nehovorí len o dobrej pôde, hovorí, a to je najdôležitejšie, že prináša úžitok. Naša piata pôda je však pôda, ktorá vyniká svojou vychýrenou kvalitou. Skúsme si len pripomenúť čistotu nášho učenia, evanjelickú zbožnosť a schopnosť odhaľovať márnivosť života bez lásky k Bohu aj k človeku. Veď táto pôda nesie v sebe aj mnohé obeť a stopy martýrstva pre Pána Ježiša Krista. 21. februára si pripomenieme 110. nedežité výročie narodenia nášho vzácneho brata farára Ludovíta Vajdičku. Často mi ho pripomínate pri našich stretnutiach. Rozprávate o jeho kázňach, o tom ako vás viedol ku konfirmácii, k sobášu, dokonca si spomínate na jeho zamatový hlas, ktorý sa niesol liturgiou... Vyzdvihujete najmä jeho charakter viery a lásky, osobitne k slobode a demokracii. Práve v tomto roku si pripomenieme aj 55. výročie jeho zatknutia a perzekúcie bývalým režimom, keď spolu s Ottom Víznerom, martinským katechetom a prekladateľom Symbolic-



kých kníh, alebo s biskupom Fedorom Rupeldtom či rovnako váženým biskupom Vladimírom Pavlom Čobrdom čelili sprisahaneckému obvineniu, na základe ktorého im bol odobratý súhlas na výkon povolania farára. Toto všetko je tá dobrá, kultivovaná pôda. Vyniká vychýrenou kvalitou, ale prečo už nenesie toľko úrody, ako sa od nej očakáva?

Uvedomil som si, koľko máme takej dobrej dobre prikrytej pôdy aj v našom zbore. Možno sú to všetci tí, ktorí už nevedia nájsť cestu do chrámu, cestu k bratom a sestram, cestu k Bohu. Častokrát máme tendenciu hovoriť o „tých mimo“, že oni patria k niektorej tej zlej, neúrodnej pôde, a pritom zabúdame, že ich starí rodičia spolu s našimi voľakedy v tomto kostole sedávali každú nedeľu.

Nemôžem uveriť, že by v takýchto podmienkach nemohla nevzniknúť dobrá zem – kvalitná, trvácna, evanjelická, Bohom požehnaná zem. Preto som presvedčený, že v Martine je dosť dobrej pôdy, len ju treba vyhľadať, možno niekedy až vystopovať a potom ju odkryť, zavzdušniť, prekypriť, zvlažiť, osviežiť, aby mohlo padnúť semeno Božieho slova aj na ňu.

Dobre prikrytou pôdou nemusia byť len „tí mimo“. Možno sme to neraz aj my, ja, ty, z ktorých Pán Boh urobil dobrú pôdu pripravenú na siatie, ale nechceme sa akosi dať osiať. Jednoducho nám vyhovuje byť dobrou pôdou, kvalitnou, nie neúrodnou, skalnatou, zaburinenou. Keď

okolo nej prechádzajú ľudia, hovoria si: To je ale krása... Akoby sme pôdu povýšili nad semeno, ktoré do nej padá. Akoby sme zabudli na to, že ak neprinášame úrodu, tak nie sme o nič lepšou a kvalitnejšou pôdou, ako tá skalnatá, ako tá hradská. Viem, že je to bolestivé počúvať. Nielen pre vás, ale aj pre mňa, lebo je to tak moja, ako aj vaša vec, že je toľko dobrej pôdy v našom zbore, ktorá akoby ležala úhorom mimo služby pre kráľovstvo nebeské. Ale nebojme sa kritiky, veď kritický Boží hlas nám slúži na spasu. Jeden kazateľ raz povedal: Najlepšie kázne nie sú tie, ktoré nás pobavia a azda aj dojmú, ale tie, ktoré srdcia naše premieňajú a robia lepšími.

Piata pôda, veľmi dobrá, no pre slovo Božie zakrytá pôda. Piata pôda, zabudnutá evanjelická pôda, ktorá čaká na nás, sestry a bratia. Čaká, že ju pôjdeme pozrieť, navštíviť, možno trochu nanovo „prekopať a zvlažiť“, možno jej budeme musieť zohnať prácu, nájsť bývanie, odhádzať sneh, pozvať ju na výlet, zaplatiť pivo, možno sa za ňu budeme musieť neprestajne modliť... Možno bude toho veľa, čo budeme musieť pre ňu urobiť, aby bola ochotná prijať semiačko Božieho slova. Ale toto všetko je správne, lebo nepatrí sa dobrej pôde ležať len tak – zo dňa na deň bez úžitku.

Toto je náš cieľ, toto je naša zodpovednosť. Kiež nám Pán Boh bude milostivý. Amen.

MILAN KUBÍK,
zborový farár



Pre všetkých vstal si raz z hrobu, Pane,
bys' vzpružil srdcia ustrachované.
Pre všetkých, bys' v nás mal svoje dievky,
nuž, zhromažd' nás niekdy v kráľovstve svojom, národy všetky.
Amen.

Martin Rázus/ Suspirium



DOMČEK Z KARÁT

1. pôstna nedeľa – 5. 3. 2017

Potom rozkázał učeníkom vstúpiť na loď a preplaviť sa pred Ním na druhú stranu, kým nerozpustí zástupy. Keď rozpustil zástupy, vystúpil sám na vrch modliť sa. Keď sa zvečeriło, bol tam sám. Loď bola už mnoho honov od brehu a zmietali ňou vlny, pretože vietor fúkal proti nim. O štvrtej nočnej stráži prišiel k nim (Ježiš), chodiac po mori. Keď Ho učeníci videli chodiť po mori, predesili sa a zvolali: To je príznak! A od strachu kričali. Ježiš však hneď prehovoril k nim: Vzmúžte sa, ja som, nebojte sa! Peter mu povedal: Pane, ak si to Ty, rozkáž mi prísť k Tebe po vode. Odpovedal mu: Podí! I vystúpil Peter z lode, chodil po vode a šiel k Ježišovi. Ale vidiac, že je vietor, preľakol sa, začal sa topiť a vykrikoval: Pane, zachráň ma! Ježiš vystrel hneď ruku, zachytil ho a povedal mu: Ó, maloverný, prečo si pochyboval? Len čo vstúpili na loď, vietor utíchol. A tí, čo boli na lodi, padli Mu k nohám a hovorili: Vpravde, Syn Boží si!

Mt 14, 22 – 33

Milí bratia a sestry!

Mali ste už také dni, keď sa vám nič nedarilo? Alebo keď ste mali pocit, že sa na vás zo všetkých strán všetko sype a vy už neviete, čo sa ešte môže stať? Ja som pár takých dní (nedávno) zažila... Zdá sa vám, že žijete pomerne pokojne, všetko plynie tak akosi samo, bez nejakých veľkých problémov... Keď tu zrazu jediná správa, okamih, dokáže dať do pohybu vlak divných, nepochopiteľných udalostí... a všetko sa na vás začne rútiť a padať. Máte pocit, že život je iba akýsi domček z karát... Je to čas, keď by bol človek najradšej sám, aby nemusel nič riešiť, s nikým sa rozprávať. Môcť sa zatvoriť do samoty a prežiť si ten svoj smútok a trápenie sám. Posťažovať sa, poľutovať sa a možno i ponadávať... Kto neprežil takýto deň či obdobie? Nech zdvihne ruku.

Aj Pán Ježiš Kristus prežil niečo podobné, i keď o tom v prečítanom evanjeliomovom texte niet ani slova. Ale keby sme čítali 14. kapitolu od začiatku, dozvedeli by sme sa o smrti človeka, ktorý bol pre Pána Ježiša veľmi blízky. Bol jeho príbuzným, priateľom, predchodcom – bol to Ján Krstiteľ. Tetrarcha Herodias ho dal popraviť, lebo

Ján až príliš hlasno hovoril o jeho hriechu. V evanjeliu sa píše, že „keď to Pán Ježiš počul, utiahol sa loďou na pusté miesto do samoty“ (v. 13). Smrť blízkeho človeka Ho zasiahla natoľko, že chcel byť sám. Pán Ježiš potreboval to, čo aj my – vyrovať sa s vážnou, zložitou, smutnou, ťažkou situáciou. Potreboval si oddýchnuť a načerpať nové sily. Čakala ho totiž ďalšia práca – život predsa ide ďalej, aj keď my sme v ťažkostiach. Neberie do úvahy to, že sa potrebujeme zastaviť. Nerešpektuje, že sa ešte nedokážeme vrátiť ku každodenným povinnostiam, že potrebujeme pokoj a nie ruch...

Pán Ježiš uzdravoval ľudí, dotýkal sa ich a keď sa zvečeriło, nasýtil dav s 5 000 ľuďmi. Stále však akoby nebol vo svojej koži. Je totiž napísané, že keď rozpustil zástupy, vystúpil na vrch modliť sa. Pán Ježiš opäť vyhľadáva samotu. Udalosti dňa ho vyčerpali. Teraz však nejde do samoty iba preto, aby si oddýchol, načerpal nové sily. Nejde do samoty preto, aby sa poľutoval, aby sa posťažoval na nevyspytateľnosť života. Ide na pusté miesto, aby bol so svojim Otcom – ďaleko od učeníkov, ďaleko od zástupov, len blízko svojmu Bohu. Ak potreboval Boží Syn modlitby a neustálu prítomnosť Boha v samote, o čo viac to potrebujeme my,



hriešni, slabí ľudia, ktorí tak často smútime, trápime sa, zúfame si? Potrebujeme s Bohom hovoriť o našich trápeniach – a nielen Mu o nich hovoriť, ale aj s dôverou očakávať Jeho odpovede, posilnenie, požehnanie. Lebo keď sa to tak vezme, v konečnom dôsledku, je práve Boh Tým, ktorý pri nás napokon ostáva. V časoch, keď nám je dobre, keď všetko ide tak, ako má, keď sa nám darí, ale aj vtedy, a najmä vtedy, keď všetko padá, rúca sa, keď strácame sily, pevnú pôdu pod nohami, zdravie, blízkych, keď sa ocitáme v chaose, v búrkach, v strachu... Stojí pri nás bez akýchkoľvek podmienok, z lásky. Koná tak kvôli nám.

A tak je to aj v dnešnom evanjeliom príbehu. Pán Ježiš nekráča po mori preto, aby sa predviedol, ale aby prekonal strach svojich učeníkov, vydaných nepriazni rozbúreného mora. Nekráča po mori, aby učeníkom ukázal, akú má moc, ale aby im pomohol. Aby bol s nimi v ich ťažkostiach.

Učeníci sú na lodi. V ohrození života. Vietor je veľmi silný, a tak sa nedivíme, že sa strachujú. Pomaly začína svať a oni náhle vidia, ako k nim kráča Pán Ježiš, aby sa k nim pripojil. Prichádza k ich loďke. On svojich učeníkov nenechá opustených napospas vlnám a protivnému vetru. Ide im na pomoc. Je to také nečakané, také prekvapivé, že Ho ani nespoznávajú – sú dokonca zdesení. Predstavte si to! Učeníci, ktorí dennodenne chodili s Pánom Ježišom, Ho teraz vôbec nespoznávajú! Domnievajú sa, že to, čo sa k nim blíži, je akýsi príznak, prelud, duch, ilúzia. Iste, vždy ho predtým videli chodiť iba po zemi, nie po vode, a preto majú svoje vlastné predstavy, ako ich Pán vyzerá, ako koná alebo by mal konať. A toto do ich predstáv vôbec nepasuje.

Koľkokrát sme aj my, bratia a sestry, nespoznali svojho Pána, pretože sme mali alebo stále máme svoje predstavy o tom, ako by sa mal, alebo nemal zachovať. Čo by sa nám malo, alebo nemalo stať. Koľkokrát vieme MY „lepšie“ ako Boh, čo je pre nás vý-

hodnejšie, lepšie a ako by svet okolo nás mal fungovať?

Je však pochopiteľné, že keď sú naše životy presiaknuté bolesťou, strachom, smútkom, nespoznávame nielen seba, ale možno ani svojich blízkych, ani Boha... Zdá sa nám taký vzdialený, taký neosobný, taký ďaleký... Pán Boh však prekonáva naše predstavy, naše dojmy, naše pocity. On je väčší ako naša myseľ či rozum alebo fantázia, a preto nás tak ako svojich učeníkov nenecháva vydaných strachu a neistote. Prehovára k učeníkom slovami, ktorými sa môže prihovoriť jedine Boh. Prihovára sa im, aj nám, slovami: „Vzmužte sa! JA SOM! Nebojte sa!“ JA SOM – tieto slová počul Mojžiš, keď si ho povolal Hospodín. JA SOM je meno Boha, ktoré vyjadruje, že toto je naozaj ten BOH, na ktorého sa možno spoliehať, ktorý je verný, ktorý túži po plnej dôvere svojho ľudu. JA SOM – toto slovné spojenie vzťahol Pán Ježiš na seba 7-krát, ako to čítame v Jánovom evanjeliu, a tak vyhlásil, že je Boh. A myslím si, že to bolo práve toto JA SOM, čo stačilo učeníkom na to, aby sa naozaj prestali báť, aby sa upokojili, hoci búrka ešte stále nepoľavila a víchor neustával. Ale oni v týchto slovách už počuli: Naš Pán o nás vie. Je nám nablízku. Môžeme teda veriť a čakať, že naša loď dopláva tam, kam má. Že sa určite dostaneme na druhý breh.

Bratia a sestry, Pán Ježiš môže a chce do našich životov vstúpiť ako Ten, ktorý JE – ktorý má o mňa v mojej bolesti, strachu, nervozite, sklamaní, samote, opustenosti, chorobe záujem práve tu a teraz. Dnes. A nemusíme kvôli Jeho záujmu nič urobiť. Len Jeho blízkosť, prítomnosť a lásku prijať ako veľký dar milosti. To nám dodá nádej a odvahu pootvoriť oči aj srdce a hľadiť ďalej. Na to, čo je pred nami. A či už vystúpime s počiatočnou odvahou a nadšením ako Peter, alebo nás po pár krokoch prepadne strach a začneme strácať „vodu“ pod nohami a opäť sa topiť, lebo nás vietor naľakal ešte viac ako predtým a prestali sme hľadiť



na Toho, ktorý JE v tej vode s nami, môžeme si byť istí, že ten, ktorý o sebe hovorí JA SOM, vystrie k nám ruku, silno nás za ňu chytí, vytiahne nás z vody čohokolvek, čo je pre nás bremenom, a vstúpi s nami na loď. Lebo tak to je stále. Pán Ježiš vždy s nami skončí v bezpečí! Lebo On je JA SOM – a preto sa nemusíme báť!

Bratia a sestry, v stredu sa začalo pôstne obdobie. A tak ako každý rok začíname kráčať po ceste do Jeruzalema. Po tej ceste, po ktorej kráčal náš Pán, Ježiš Kristus. Kráčal po nej dobrovoľne. V poslušnosti svojmu Otcovi a z lásky k nám. Kde by sme však boli a čo by s nami bolo, ak by Pán Ježiš na púšti skúškam diabla podľahol!? (Mt 4, 1 –

11) Ak by použil svoju moc pre vlastné potreby – ako to často robíme my, ak by použil svoju moc na robenie okázalých zázrakov a čarov a tým by si získal veľké davy ľudí – ako Mu to diabol ponúkal, alebo ak by urobil kompromis – komu sa pokloniť? Slúžiť Bohu, alebo diablu?! Náš život by sa zrútil rýchlosťou blesku ako domček z karát.

Ale Pán Ježiš týmto pokušeniam odolal. A paradoxne preto, aby potom neskôr zomrel. Za nás. Na kríži. A napokon v celej svojej moci a sláve vstal z mŕtvych.

A práve vďaka tomuto konečnému víťazstvu môžeme a máme každý deň vyznať to, čo povedali učeníci Pánovi Ježišovi na lodi: **Vpravde, Syn Boží si!** Amen.

SLÁVKA DANIELOVÁ,
zborová kapláňka

MODLITBA

K Tebe sa utiekam, ó Hospodine, keď nikdy nie som zahanbený! Zachráň ma svojou spravodlivosťou! Nakloň ku mne svoje ucho, rýchlo ma vytrhni! Buď mi ochranným bralom a ohradeným domom, aby si ma zachránil! Lebo Ty si mi skalou a mojím hradom, pre svoje meno veď ma a sprevádzaj. Vyveď ma zo siete, ktorú mi tajne nastavili, lebo si mojím útočiskom. Do Tvojich rúk porúčam svojho ducha,

Ty si ma vykúpil, ó Hospodine, Bože verný.

Svätý Bože, Otče Pána nášho Ježiša Krista, v pokore srdca sa skláňame pred Tebou. Ďakujeme Ti, že si nás k tomuto času dochoval, najmä však za tú milosť, ktorú si nám vo svojom Synovi preukázal. Skrze Neho nám odpúšťaš naše viny a v Ňom dávaš vzor a príklad, ako máme premáhať pokušenie a upevňovať našu vieru. Nauč nás poznávať znamenia času, aby sme využívali príležitosť dobre robiť a zlému odolávať. Vyuč nás svojej ceste, aby sme chodili v pravde. Buď nám Svetlom a Silou, Spasením a Životom. Daj, aby sme v každej situácii vedeli a verili, že naším Bohom je Ten, ktorého meno je JA SOM.

Ďakujeme, Pane Bože, za všetkých, ktorí sú okolo nás. Ďakujeme za tých, ktorí sa za nás modlia a my o nich ani nevieme. Ďakujeme za Tvoju dobrotu a lásku. Ďakujeme za všetkých, ktorým Tvoja cirkev nie je lahostajná. Prosíme o Tvoj pokoj, požehnanie, vedenie, lásku a zmierenie medzi biskupmi, seniorami, farármi, kaplánmi, všetkými ľuďmi. Prosíme, aby si Ty sám liečil a hojil naše zranenia a prinášal uzdravenie. Aby sme boli Tvojím ľudom, Tvojou cirkvou, ktorá bude v každom čase pripravená vyznať v duchu i v pravde: **Vpravde, Syn Boží si!** Amen.



Na vrchu Golgoty tri kríže vztýčené stoja

VLADIMÍR KNOŠKO

Na vrchu Golgoty tri kríže vztýčené stoja.
Na jednom umieral pribitý nevinný Pán.
Aká len preveľká Božia láska k nám bola,
že medzi lotrami ocitol sa práve tam.

Lama Sabachtani, bolestne k Otcovi volá,
v hodine smrti je každý tak zúfalo sám.
Vie však, že koná sa len Božia vôľa
a len On jediný splniť vie záchranu plán.

Posmešný hlas vojakov a vzlyk žien verných
nesú sa k Nemu. On smutne na matku hľadá.
Vie, že už o chvíľu prekročí prah smrti temný,
tak do rúk láskavých odovzdať sa ju snaží.

Ešte raz vyriekol k Otcovi posledné slová
a potom na kríži umiera nevinný Pán.
Deň bol náhle nocou a zem sa prudko zachvela,
prítomným strachom sa zovrela srdce i hlas.

Tabuľkou s nápisom INRI lomcuje vietor.
Ten, komu patrí, už nevníma pozemský čas.
Počuť hlas stotníka: Syn Boží v skutku bol tento!
Kto, človek, pre teba urobil v živote viac?

Do plátna s aloe zabalia zmučené telo,
po tri dni skrýšou mu stane sa skalnatý rov.
Kto na ten deň myslí s pevnou a úprimnou vierou,
s úctou nech upiera na kríž vždy pohľad svoj.





Baránka vedú na golgotský kríž

OTEC SA ROZPRÁVA SO SYNOM O UKRIŽOVANÍ

SAMUEL ŠTEFAN OSUSKÝ

ŤAŽKÁ CESTA NA GOLGOTU

(Mk 15, 20 – 21, Mk 27, 31, 32, L 23, 26 – 32, J 19, 17)

Ak nazriete do biblických citátov evanjelií, ťažkú cestu na Golgotu obsérnejšie opísal len evanjelista Lukáš. Vo Veľký piatok ráno po šiestej hodine, keď Pilát Ježiša vydal na ukrižovanie, kráčal Baránok vyčerpaný, zbičovaný ťažkou, asi 600 – 700, pravdepodobne až 1 200-metrovou cestou na popraviisko. Apokryfy podrobne opisujú cestu, klesanie Ježiša, spôsob ukrižovania atď. Ale tento strašný pohľad odbavíme nakrátko. Uvedomme si: na Kvetnú nedeľu Ho viedli ako kráľa, teraz ako najväčšieho zločinca. Kráčal pomaly, klesal pod ťažkým cédrovým krížom na ubolenom pleci, na hlave s trňovou korunou, na prsiach podľa rímskeho zvyku s bielou tabuľkou, na ktorej veľkými červenými písmenami stálo Jeho meno a viny. Na čele smutného sprievodu vykračoval vojak-trubač, za ním popravčia čata vojakov so stotníkmi, ďalej hlásateľ so správou, koho vedú, katí, traja odsúdenci, Ježiš a dvaja lotri, každý strážený štyrmi vojakmi, za nimi veľkňazi, nepriatelia, veľký zástup mužov a žien, medzi nimi z apoštolov len Ján, matka s troma galilejskými ženami a malé stádočko verných žien, ktoré plakali.

Pri pokračovaní opisu prerušil ma môj synak a opýtal sa: „Kde ostali Jeho bratia a sestry? Kde apoštolovia a ich ženy? Kde ostatní poučení, vyliečení atď.“

Syn môj už som ti spomenul, že Jeho vlastní bratia a sestry neverili v Neho, apoštolovia sa rozprchli a ostatní prestrašení sa rozutekali, ostalo len niekoľko verných.

Ježiš od vysilenia už sotva kráčal, preto napísal Marek (15, 22): Nieže Ho „viedli“, ale formálne ho „vliekli“ (ferúzin).

Syn počúval so ziaľom v duši a ticho sa pýtal: „Prečo Mu nepomohli vojaci, keď často klesal?“ Syn môj, podľa predpisu vojak a rímsky občan nesmel sa dotýkať zlorečeného dreva, na ktorom mal byť zločinec ukrižovaný. Miesto toho obľahčilo farchu Ježišovu to, že so súcitom s Ježišom plakali. Plakali, čo aj oplakávanie zločinca bolo prísne zakázané, a tým aj veľkou opovážlivosťou.

Aký hrozný postupný úpadok! Pri Jeho vjazde do Jeruzalema znel slávospev mužov a žien, o päť dní na súde sa ozvala iba Pilátova žena a tu na ceste ku Golgote len plač niekoľkých žien. Podľa legendy len istá Veronika podala klesajúcemu šatku, aby si zotrel pot a krv od zbičovania. Legenda je legenda, ale zaujímavý je jej vývin. Už Eusebius ju stotožnil s onou uzdravenou z krvotoku (Mk 5, 25; 9, 20), ktorá toto urobila z vďaky. Podľa apokryfu Nikodémovho evanjelia už aj pred súdom Ho vraj bránila. Proti týmto súcitným ženičkám kráčal veľký huf nepriateľských hyen, ktoré sa tešili z krvavého divadla.

Že plač žien zbadal Ježiš a že ho považoval za úprimný a srdečný a nie za plač pokryteckých plačiek, vysvitá zo slov adresovaných najprv im, ale aj bezcitným zvedavcom. Plač Mu obľahčoval niesť kríž. Ježiš oslovil plačúce ženy a nazval ich „dcéry jeruzalemské“. Keďže niektorí vykladači rozumejú toto oslovenie doslovne, hoci nie je vylúčené, že aj v Jeruzaleme sa mohli nájsť šlachetné duše, predsa nemyslím, že by takýto výklad bol správny. Skôr je to symbolické oslovenie galilejských žien, ktoré Mu ostali verné. Keďže podľa vtedajšieho zriadenia jednotlivé dediny (komé) boli podriadené mestečkám, tieto zasa mestám (Mk 1, 38) a všetky mestá hlavnému mestu Jeruzalemu, tak výraz „dcéry jeruzalemské“ zahŕňa ženy všetkých dedín a mestečiek, ktoré Ho odprevádzali a plakali.



Po oslovení povedal ženám: „Nenariekajte nado mnou.“ Známe slová povzbudenía, aké sa neraz ozvali z Ježišových úst, keď hovorieval: „Neplačte a nebojte sa. Vy neplačte nado mnou, ale nariekajte radšej nad sebou a nad svojimi dieťkami, lebo ajhľa prichádzajú dni, v ktorých sa bude hovoriť: Blahoslavené neplodné a životy, ktoré nerodili, a prsia, ktoré nekojili! Vtedy začnú hovoriť vrchom: Padnite na nás! A pahorkom: Prikrýte nás, lebo keď to to robia so zeleným, čo sa bude diať so suchým?“

Pred niekoľkými dňami On sám plakal nad Jeruzalemom, teraz upozorňuje plačúce ženy aj nepriateľov, že oni budú plakať. Plakať nad sebou, lebo na súde jeruzalemský ľud kričal: „Krv Jeho na nás a na naše dieťky!“ (Mt 27, 25) Budú plakať nad sebou, lebo čo považovali za najväčšie požehnanie, totiž deti, stanú sa im kliatbou. Stane sa opak toho, čo povedala žena, ktorá blahoslavila Jeho matku (L 11, 27). Budú volať, kričať v zúfalstve s prorokom Ozeášom (10, 8) o zelenom a suchom strome. Seba Ježiš považuje za zelený strom, ktorý rodí dobré ovocie. Podľa obrazu Ezechiela (Ez 20, 47) a knihy Prísloví (Prís 11, 31) svojich neveriacich nepriateľov považuje za suché stromy, ktoré nerodia ovocie bohoľubého života.

Prorocké slová. Ani štyridsať rokov neuplynulo, a splnili sa pri strašnej skaze Jeruzalema.

PRÍPRAVA UKRÍŽOVANIA

(Mk 15, 22 – 28, Mt 15, 33 – 38, L 23, 33 – 34, J 19, 17 – 24)

Keďže kríže na popravu zločincov boli na odstránenie obyvateľov Jeruzalema stavané na viditeľných výšinách, ako to vidával Ježiš aj pri predošlých vzburách, tak aj náš smutný sprievod po ťažkej ceste došiel na miesto výšiny severozápadne od mesta, ktoré sa nazývalo Golgota. Naše slovenské preklady ho uvádzajú pod menom Lebečné miesto (Mk, Mt, J), alebo nakrátko Lebka (L). Meno Golgota je aramejské zo židovského gul-golet, čo znamená mŕtva lebka, po latinsky calvarium, čo poukazuje na plešinu, ako je lebka. Zvedavý syn sa spýtal: „Prečo pomenovali to návršie takým menom?“

Najfantastickejšie je tvrdenie legendy, že názov pochádza od lebky Adama, ktorého tam vraj pochoval Noeho syn Set, a preto na obrazoch Golgoty pod kríž maliari kreslia lebku. Pravdepodobnejšie je však, že návršie bolo skalnatou plešinou guľatého tvaru, s formou lebky. Toto návršie bolo známe ako Moria, kde vraj niekedy Abrahám mal obetovať Izáka. Niektorí exegéti si myslia, že na popraviske bývalo plno rozmetaných kostí, medzi nimi lebky, kde sa po nociach túlili vlci a hyeny. Podľa predpisu telá popravených na kríži mali viesť doľu, kým ich dravci neroznesú. Židia síce žiadali zrušiť tento predpis, ale márne, a preto sa tam váľali kosti a lebky. Nevidíme sa teda, že Židia sa Golgoty báli, obchádzali ju, bola im príšerným miestom, kde sa človek môže znečistiť.

Na tomto hrôzostrašnom mieste zložili traja odsúdenci tri kríže na zem. Najprv vojaci vykopali jamy, potom odsúdencov vyzliekli z odevu, ktorý tvorilo päť kusov: 1. spodná sukňa, zodpovedajúca našej košeli, 2. vrchný plášť, ktorý sa nosieval viac pre nočné chladno, 3. opasok, 4. šatka na hlave, 5. sandále. Podľa toho každý kat dostal jednu z týchto častí. Pri Ježišom odevu, keďže spodná sukňa – košeľa nebola zošivaná, ale odvrchu vcelku utkaná, tú si nerozdelili, ale metali lós, komu pripadne.

Po rozdelení rúch pribili odsúdencov na kríž, ktorý ležal na zemi. Po pribití nad hlavu úbožiaka zavesili tabuľku s nápisom. Na Ježišov kríž dali v troch rečiach tento nápis: Ježiš Nazaretský, kráľ židovský. V latinskej úradnej reči to znelo takto: „Jesus Nasaretus Rex Iudeorum“. Keď si, syn môj, prečítaš prvé písmená, dostaneš známu skratku INRI. Okrem latinčiny (podľa Lukáša) bol aj grécky nápis, a to v reči pre kultúrny svet (podľa Jána bol židovský nápis pre židovský ľud).



Je to historický nápis, ktorý pobúrila v prvom rade Židov. Vieme, že židovskí veľkňazi po návrate z Golgoty prosili Piláta, aby nápis zmenil tak, že nie je kráľ židovský, ale že On povedal: kráľ židovský som. Je to nepravda, to oni povedali o Ňom. V svedomí si uvedomili, že nápis by mohol pobúriť Rimanov, a preto žiadali zmenu. Pilát im odpovedal: Čo som napísal, napísal som – a dosť! Historik Miklík poznamenáva, že Pilát ho ani nemohol zmeniť, lebo tým by bol zmenil rozsudok a to nebolo možné. Nápis bol aj dobrým historickým dokladom ešte pred historikom Tacitom z roku 64, lebo udáva vinu Ježiša a súhlasí s Tacitom. Pozoruhodné je aj slovo „židovský“ kráľ, lebo je aj vážne aj posmešné, keďže meno Žid z pôvodného Júda etymologicky znamená vyznavača, oslavujúceho pravého Boha, a preto prímene židovský je vážne. Je však aj posmešné, ako mu rozumel i Pilát. Vtipne poznamenáva aj Ježišov životopisec Farrar: „Nie kráľ bol nehoden svojho kráľovstva, ale kráľovstvo kráľa.“

Podľa Schütza nápis značí pre Židov, že to bol falošný mesiáš, kým On tvrdil, že je pravý; pre Piláta, že bol burič, pre Ježiša, že bol prorokovaný kráľ.“ Český Křenek ho taktó vystihol: „Je kráľom gréckeho sveta v ríši najvyššieho bytostného myslenia; je kráľom rímskeho sveta v ríši najzákladnejších zákonov duchovného života; je kráľom hebrejského sveta v ríši viery a nádeje v oblasti náboženstva. Súhrnne povedané, Pilát to napísal posmešne, ale Ježiš prekonal smiech všetkých a prekonával až do konca.“

Troch zločincov pribili na tri kríže, Ježišov postavili do prostrednej jamy a dvoch lotrov po stranách. To bolo to predpovedané „povyšenie“ (J 3, 14) v rozhovore s Nikodémom. Ako tam Mojžišov had znamenal dvoje, tak i tu je to povýšenie nielen na kríž, ale s krížom aj do oslávenia vzkriesením.

Povyšenie sa stalo, čiže Ježiša ukrižovali o 9. hodine ráno. Syn môj, nech ťa nemýli, že Marek udáva tretiu hodinu (Mk 15, 25), lebo on počítal podľa židovského spôsobu od rána 6. hodiny: to bola tretia hodina. Ani to nech ťa nemýli, že Ján udáva 6. hodinu (J 19, 14), čo sa zvykne stotožňovať s našou dvanástou napoludnie. To je nesprávny výklad, veď text sám hovorí, že asi tá 6. hodina znamenala koniec súdu Pilátovho a nie je možné, aby Ho boli poviesili na kríž až o dvanásť, veď o dvanásť nastala už veľká tma. Tých Jánových 6 hodín znamená, že po 6. hodine sa skončil súd, ktorý sa začal podľa Marka (15, 1) už na úsvite, a takisto podľa Matúša (27, 1) a podľa Lukáša (L 22, 66), „keď sa rozodnilo“. Postup si treba predstaviť taktó: Nočná veľrada odsúdila Ježiša na smrť, ale na platnosť uznesenia bolo potrebné skoro ranné zasadnutie za svetla, lebo nočné nebolo platné. Toto skoro ranné bola už len krátka formalita, po ktorej Ho hneď vydali Pilátovi a ten Ho odsúdil medzi 4. – 6. hodinou rannou. Po 6. hodine Ho vydal na ukrižovanie a od šiestej do deviatej trvalo bičovanie, pochod na Golgotu, príprava ukrižovania a o deviatej už visel na kríži.

Keď Ho kati – vojaci poviesili, a spolu s Ním dvoch lotrov, sadli si a strážili ich obhnaní vojenským kordónom, za ktorým stáli zástupy.

„Otec“ – žiadal na syn, „povedz mi, kde sa vzal takýto strašný spôsob popravy?“

Čítal som, syn môj, že to bol pôvodne perzský zvyk, odôvodnený náboženským uctievaním božstva svetla a dobra Ahuru, aby sa jemu posvätená zem neznečistovala smrťou zločínca, ktorý stál v službe božstva tmy a zla Angru. S tým istým odôvodnením starí Peržania vykladali mŕtvy na tzv. umrlčie veže.

„Ja som zase čítal“ – pokračoval syn, že Ježiš nebol vlastne ukrižovaný, ale obesený, a to podľa Mojžišovho zákona, ktorý hovorí o „povesenie“. Aj apoštol Pavol napísal Galatským: Zlorečený každý, kto visí na dreve (Dt 21, 23, G 3, 13).

Viem, syn môj, že podľa týchto miest aj niektorí maliari majú obrazy nie s pribitím na krí-



ži, ale priviazaním povrazmi. Aj keby to bolo bývalo takéto priviazanie, to nebolo terajšie obesenie, ale priviazanie namiesto pribitia. Ja však poslednému dávam za pravdu, keď evanjelisti tak píšú. V našej galérii máš takýto obraz a takých je viac ako s priviazaním.

Z KNIHY SAMUEL ŠTEFAN OSUSKÝ: GALÉRIA POSTÁV NOVEJ ZMLUVY
Liptovský Mikuláš, Transcius



Lucmíla Balková

Keď na kríži, Kriste milý MARTIN RÁZUS

Keď na kríži, Kriste milý,
Zas umieraš v tejto chvíli –
I nám... I nám život bez útešný!
Spomeň... spomeň na nás, ľud svoj hriešny

Naša chlúba – Tvoja hana,
Naša radosť – Tvoja rana!
Svetlom svieti Tvoja duša biela
A trň... a trň vôkol Tvojho čela!

Trpíš a pre naše zlosti,
Pane, hriešnych omilosti!
Radosť slnkom hasne nad horami:
Kriste... Kriste, zmiluje sa nad nami!

Pr 15



Nezakopme svoje talenty

KÁZEŇ JÁNA HROBOŇA NA NOVÝ ROK 2017
K VEĽKÉMU VÝROČIU LUTHEROVEJ REFORMÁCIE

Bude to tak, ako keď si človek pred odchodom na cesty zavolať sluhov a odovzdal im svoj majetok. Jednému dal päť talentov, inému dva a inému zas jeden; každému podľa jeho schopností. A odcestoval. Ten, čo dostal päť talentov, hneď odišiel, obchodoval s nimi a získal iných päť; podobne ten, čo dostal dva, získal iné dva. Ale ten, čo dostal jeden, odišiel, vykopal jamu a skryl v nej peniaze svojho pána. Po dlhom čase prichádza pán tých sluhov a účtuje s nimi. I prišiel ten, čo dostal päť talentov, priniesol iných päť a povedal: Pane, päť talentov si mi odovzdal, ajhľa, získal som iných päť! Povedal mu pán: Správne, dobrý a verný sluha, nad málom si bol verný, nad mnohým Ťa ustanovím; vojdi v radosť svojho pána! Podobne prišiel ten, čo prijal dva talenty, a povedal: Pane, dva talenty si mi odovzdal, ajhľa, získal som iné dva! Povedal mu pán: Správne, dobrý a verný sluha, nad málom si bol verný, nad mnohým Ťa ustanovím; vojdi v radosť svojho pána! Prišiel aj ten, čo dostal jeden talent, a povedal: Pane, vedel som, že si tvrdý človek, ktorý žneš, kde si nesial, a zbieraš, kde si nerozšýpal. Bál som sa, preto som išiel a skryl som tvoj talent do zeme. Ajhľa, tu máš, čo je tvoje! Odvetil mu pán: Ty zlý a lenivý sluha, vedel si, že žnem, kde som nesial, a zbieram, kde som nerozšýpal. Mal si teda peňažníkom odovzdať moje peniaze, a ja pri svojom návrate aj s úrokmi by som si bol vzal, čo je moje. Preto mu vezmite ten talent a dajte tomu, ktorý má desať talentov! Lebo každému, kto má, bude dané a bude mať hojne; ale tomu, kto nemá, aj čo má, bude odňaté. Onoho neužitočného sluhu však vyhodíte do vonkajšej tmy; tam bude plač a škrípanie zubov.

Mt 25, 14 - 30

Tento rok je pre nás evanjelikov na celom svete významný pre 500. výročie Lutherovej reformácie. Reformácia vrátila cirkev k Božiemu slovu. Zdôraznila, že autorita Božieho slova je nad autoritou človeka. Že je nevyhnutné Písmo poznať, správne ho vykladať a podľa neho žiť.

Cez svoje slovo, najmä posolstvom o milosti, Boh prehovoril k Martinovi Lutherovi tak, že to pohlo ním a následne veľkou časťou kresťanskej cirkvi, ktorá sa stala novou – reformačnou cirkvou.

Ako súčasť tejto reformačnej cirkvi by sme mali aj dnes vydávať svedectvo o tom, ako k nám hovorí Boh, že Jeho slovo hýbe naším životom, našou cirkvou, že Ho poznáme, že je pre nás a v nás živým slovom, ktoré nás určuje.

O tom vypovedá aj prečítané podobenstvo, ktoré nás stavia pred mimoriadne vážnu otázku: Ako si naložil s tým, čo Ti Boh

zveril? Ako si naložil s pokladom Božieho slova?

Podobenstvo je o pánovi, ktorý predtým ako odcestoval, zveril svoj majetok svojim služobníkmi, aby s ním naložili podľa vlastného uváženia. Každému dal podľa jeho schopností, jednému päť talentov, inému dva a ďalšiemu jeden.

Pán Ježiš nám tiež zveril svoj majetok – zveril nám poklad svojho slova, každému podľa jeho schopností – a čaká, ako s ním naložíme. Prvé, čo si treba všimnúť, je, že On nám dôveruje, že nám zveruje svoj majetok, bohatstvo svojho slova, a chce, aby sme ho zveladili. On nenakladá na nás ani tak povinností, ako nám dáva privilégium účasti na svojom bohatstve. Keby nám niekto dnes dal stotisíc eur s tým, že ich máme čo najrozumnnejšie investovať, tak by sme to brali zrejme skôr ako výzvu, privilégium než ako povinnosť.



Kto vie, čo pre neho Kristus znamená, aké bohatstvo v Ňom má, akým pokladom je Jeho slovo, ten bude brať prejavenu dôveru ako výzvu, ako privilégium a šancu tento poklad zveladiť a spraviť pre to maximum.

Prvý, čo dostal päť talentov, neváhal, nešpekuloval, ale hneď odišiel a obchodoval s nimi. Získal ďalších päť. To je tá druhá skutočnosť, ktorú chceme zdôrazniť v tomto podobenstve. Išiel hneď.

Kolko dobrých úmyslov, rozhodnutí a predsavzatí stroskotalo na tom, že sme ich nespravili hneď. Každý jeden deň v tomto roku je novou príležitosťou k správne rozhodnutiu. Nezabíjame dôležité rozhodnutia ich odkladaním.

Existuje pre to čoraz častejšie používaný pojem prokrastinácia – odkladanie povinností na neskôr. Psychológ Max Kašparů hovorí, že za tento odborný termín často schováваме obyčajnú lenivosť. Skúsme naše odhodlávanie sa k pravidelnému čítaniu Písma svätého neodložiť na zajtra.

O druhom služobníkovi čítame, že získal ďalšie dva talenty, že ich teda rozumne investoval a zúročil.

Talent bol zlatý alebo strieborný peniaz vysokej hodnoty. Rímsky talent bola hodnota jedného vojnového plavidla. Vlastniť talent znamenalo mať niečo veľmi cenné. Pod pojmom talent dnes bežne rozumieme obdarovanie nejakou výnimočnou schopnosťou či nadaním, čo je cenná devíza pre náš život.

Boh nám dáva tento talent – každému z nás dal určitý dar, obdarovanie, schopnosť – a chce, aby sme ho rozumne používali na zveladenie Jeho kráľovstva. Aby sa Jeho slovo šírilo, aby Jeho kráľovstvo rástlo.

Je to naozaj tak?

So znepokojením vnímame u nás evanjelikov málo túžby po Božom slove, po osobnom

štúdiu Písma a poznávaní Božích práv. Málo sa snažíme stretávať sa pri Božom slove, počnúc službami Božími cez biblické hodiny, vyučovanie až po malé skupinky povedzme v domácnosti. Keď pozývame: príď do spoločenstva kresťanov, tak obvykle hovoríme o dobrej atmosfére, o príjemných a mi-

lych ľuďoch, o hrbe zábavy medzi mladými, o hudbe alebo piesni a popri tom spomenieme aj Božie slovo, ale akosi len okrajovo, najsilnejším predpokladali, že to ľudí až tak nezaujímá, alebo sa stretnú s jeho nezaujímavým podaním.

Pritom Božie slovo by malo byť tým najväčším dôvodom, najsilnejším nástrojom, tým prvoradým, prečo sa stretávame

a čo s nami hýbe. Preto zdôrazňujeme: je veľmi potrebné, aby sme talenty, ktoré nám Boh dal, investovali do Slova, do jeho zvesti, šírenia a praktického naplnenia. Aby tým slovom k nám Boh hovoril, aby tým slovom nami hýbal a cez nás konal.

To tretie, čo si treba všimnúť v našom podobenstve, je sloboda. Pán Boh nám nevnucuje spôsoby, ako naložiť s tým, čo nám zveril. Dal nám slobodu uvážiť a rozhodnúť sa, ako uznáme za vhodné.

Tretí sluha dostal jeden talent. Zakopal ho a keď sa pán vrátil, dal mu ho späť.

Obhajoval svoje počínanie: Pane, viem, aký si tvrdý, zneš, kde si nesial, a berieš, kde si nerozšýpal, bál som sa. Zaujímavá je pánova odpoveď – keď teda vieš, že som taký, prečo si nespravil ani to minimum? Prečo si nedal peniaze finančníkom, aby oni investovali, a pribudli by aspoň úroky? Pán hovorí, že aj tá najmenšia iniciatíva sa ráta.

Najľahšie je vyhovoriť sa na druhých, alebo na okolnosti: tu sa to nedá, tu sú takí a takí ľudia, taká cirkev, nie sú podmienky, nemám na to predpoklady.





Otázka je, spravil si aspoň to najmenej, čo si mohol? Ak nie, prečo sa vyhováraš na druhých alebo na okolnosti? Pán sa hnevá, keď vidí, že nimi plytváme, zakopávame ich, nevyložíme do služby.

Štvrté, čo si chceme všimnúť v podobenstve o talentoch, je odmena a trest.

Pán odmenil usilovných, zveril im ešte viac zo svojho majetku. Hovorí: Nad málom si bol verný. Aj tie vzácne talenty veľkej ceny, ktoré sluhovia dostali, sú len málom oproti tomu, čo čaká verných služobníkov ako odmena. Je to nekonečne viac. Vojdi v radosť svojho Pána – čo je moje, je aj tvoje. Máš účasť na celom mojom bohatstve.

Lenivý a zlý sluha bol potrestaný. Bude vyhodnený do tmy, kde je plač a škrípanie zubov. Toto je mimoriadne vážne upozorne-

nie. To, čo nám Boh zveril, máme zúročiť a vrátiť. Že to nie je na mne, či s pokladom Božieho slova niečo spravím, alebo nie. Boh každého z nás bude brať na zodpovednosť, ako sme s ním naložili.

Každému z nás dal Boh dary, aby sme nimi slúžili. Šírili Slovo – zvesťou aj životom, prakticky. Možností je veľmi veľa. Ide o to, aby to, na čo mám schopnosti, čo robím rád, v čom som dobrý – vyučovanie alebo organizovanie, praktické veci, dávanie, spev, hudba, pomoc druhému, schopnosť usmerniť, napomenúť: toto všetko som dokázal venovať do služby Pánovi. Aj minimum je lepšie ako nič.

Keď viem, kto je pre mňa Kristus a akým pokladom je Jeho slovo, vtedy to nebude len povinnosť navyše, ale radosťné privilegium slúžiť Najvyššiemu.

Martinský evanjelik sa vďačne pridáva k želaniam martinského evanjelického zboru pri príležitosti životného jubilea nášho bývalého brata farára, váženého Jána Hroboňa, rodáka z Revúcej, ktorý sa 24. marca 2017 dožil päťdesiatich rokov života. Ako farár pôsobil požehnané v Lazoch pod Makytou, v Bratislave, u nás v Martine (2001 – 2011). V súčasnosti vedie Evanjelický a. v. zbor v Bratislave-Dúbravke, ktorý pozoruhodne rastie. V Martine začas pôsobil aj ako šéfredaktor Cirkevných listov. Jubileum brata farára si zbor v Dúbravke pripomenul 26. marca. Kázal Ľudovít Hroboň z Lučenca, jubilanta v mene martinského zboru pozdravil Bohdan Hroboň, riaditeľ Centra kresťanského vzdelávania v Martine.

Myslíme na Tvoje martinské časy, milý brat farár, boli čarokrásne, veselé i ťažké, ale v konečnom dôsledku radosťné. Počujeme aj dnes Tvoj jemný kazateľský hlas, sýte, mnohostrunné uvažovanie nad Božím slovom i naliehavé volanie: podme, sestry a bratia, do náručia Hospodinovho. Sme Ti za tie časy mimoriadne vďační.

Ján Hroboň na slávnosť Nového roka 2017 predniesol v Dúbravke misijnú kázeň, ktorú uverejňujeme na jeho počesť. Je veľmi dobrou reflexiou aj o našom zbere: všetkým nám pripomína talenty, ktorých sa nám od Hospodina dostalo. Evanjelických kresťanov so znepokojením upozorňuje na absenciu túžby po Božom slove, osobnom štúdiu Písma a poznávaní Božích právd. Spolu s pánom farárom Jánom Hroboňom sme presvedčení, že práve táto skutočnosť patrí medzi najvýznamnejšie misijné úlohy dneška. Áno, je málo Božieho slova medzi nami a v nás!

Milému bratovi farárovi i jeho milej rodine, našej bývalej sestre kantorke a dirigentke, milej Marienke, deťom, ktoré v Martine dospievali, privolávame:

Požehnaj Pán Boh! Mnohaja i blagaja ljeta!



Prečo sme takí, akí sme?

R E F O R M Á C I A A C I R K E V

DAVID P. DANIEL, PHD.

Väčšiu časť mojej akademickej a profesionálnej kariéry som sa zaoberal skúmaním otázok: „Aký význam má reformácia pre moderný luteranizmus a hlavne pre pochopenie vývoja luteránstva medzi Slovákmi a na Slovensku?“ Mal som záujem najmä o komplexné vzťahy a tiež o to, ako sú vyjadrené v sekulárnom a niekedy aj nepriateľskom svete. Preto sa môj vedecký výskum zamerlal na štúdium luteránstva 16. storočia a rozvoj jeho konfesijných noriem koncom 16. storočia, ďalej na vývoj reformácie v juhovýchodnej Európe, najmä slovenského luteranizmu a na jeho význam v slovenských dejinách a kultúre, a napokon na teológiu Martina Luthera. Osobitne na jeho chápanie Slova a charakteru cirkvi a jej miesta vo svete a v dejinách spásy.

Motivujúca sila evanjelickej cirkvi na Slovensku spočívala v prvom rade na teológii Martina Luthera, hlavne na jeho koncepte cirkvi a jej úlohy vo svete. Chcel by som preto stručne zhrnúť niektoré aspekty môjho štúdia, týkajúce sa otázky vzniku vyznaní, konfesionalizmu a konfesionalizácie, ako aj Lutherovo chápanie cirkvi. Na ich základe by sme potom mohli viesť diskusiu o našom prístupe k oslavám 500. výročia reformácie a jej významu pre život v cirkvi v 21. storočí.

Reformácia 16. storočia bola predovšetkým náboženským hnutím. Kontroverzné postoje Martina Luthera a jeho kolegov, ako aj väčšina ostatných reformátorov 16. storočia korenili v ich záujme o teológiu a jej vplyvu na duchovné blaho jednotlivých kresťanov. Uverejnenie 95 téz, ktoré vraj Luther pribil na dvere zámockého kostola vo Wittenbergu 31. októbra 1517, sa stáročia pripomína ako začiatok reformácie.

Tézy primárne neboli útokom na autoritu pápežstva alebo na štruktúry či fundamentálnu teológiu západnej cirkvi. Boli skôr vyjadrením profesora Biblie a jeho veľmi osobných a pastoračných obáv, že niektoré osobité cirkevné postupy, ktoré sa prejavili hlavne v predaji odpustkov a v kulte relikvií, budú mať zlý vplyv na život jednotlivých kresťanov. Predaj odpustkov vnímal nielen ako zlú interpretáciu teológie cirkvi a zdravého biblického učenia, ale aj ako niečo, čo ohrozuje spásu jednotlivcov, ktorí svoju dôveru vložili do akéhosi zdrapu obyčajného papiera s bezcenným sľubom namiesto toho, aby ju vložili do diela a milosti Ježiša Krista.

Tézy určené na spustenie odbornej teologickej diskusie sa rýchlo a rozšírili po celom Nemecku a veľkej časti Európy. Stali sa akýmsi stretávacím bodom pre mnohých, ktorí mali ten istý názor, že cirkev na začiatku 16. storočia zneužila svoje postavenie, moc a vplyv – a to nielen v cirkevných, ale aj v politických a sociálnych sférach.

Zlyhanie pápežstva a cirkevného zriadenia v rozpoznaní intenzity či úprimnosti Lutherovej kritiky cirkevného alebo pastorálneho zneužívania moci rýchlo rozšírilo rozsah jeho kritiky a zároveň viedlo k vzniku toho, čo sa neskôr stalo reformačným hnutím 16. storočia. To, čo sa začalo ako kritické skúmanie a spochybňovanie niektorých sporných bodov doktríny a zjavného zneužívania moci duchovenstva, bolo transformované do hnutia, ktoré otriaslo neskoré stredoveké kresťanstvo až do špiku kostí. Základné teologické formulácie, sviatosťný systém a hierarchická štruktúra katolíckej cirkvi boli podrobené kritickým skúškam. Tradičné formulácie a normy teológie sa nanovo interpretovali a ospravedlnenia



sporných postupov sa skúmali a odmietali. Autorita duchovenstva a biskupov cirkvi bola spochybnená.

Reformátori odôvodňovali svoj útok na zavedený cirkevný poriadok tým, že citovali najvyššiu autoritu – Písmo; vykladali ho v súlade so vznikajúcim protestantským princípom ospravedlnenia z milosti skrze vieru v Ježiša Krista. Spása nespočíva v tom, čo môžu urobiť ľudia, ale v tom, čo urobil Boh pre ľudstvo v Kristovi na kríži.

Hoci sa reformácia začala ako náboženské a cirkevné hnutie, dotkla sa aj iných sfér spoločnosti. Cirkev ovplyvňovala takmer všetky aspekty života 16. storočia. Vnášala štruktúru do väčšiny jeho myšlienok a často to bola práve ona, ktorá vykonávala určité konkrétne činnosti, zvyky a práva. Keďže náboženstvo dávalo najavo svoju podporu špecifickým politickým, sociálnym a ekonomickým teóriám, útoky reformátora na teológiu a postupy tradičnej cirkvi sa nemohli neodraziť v celej spoločnosti. Z toho, čo sa začalo ako hnutie učencov, profesorov a farárov, sa čoskoro stalo aj hnutím magistrátov, šľachticov, prelátov, princov, mešťanov a roľníkov. Útok reformátorov 16. storočia na cirkevný poriadok urýchlil transformáciu sociálneho, politického a dokonca aj ekonomického poriadku. Kritika autority hierarchie cirkvi slúžila ako príklad pre tých, ktorí túžili po reforme sociálnych a politických inštitúcií. Práve toto spôsobilo transformáciu teologického alebo náboženského reformačného hnutia, ktorému záležalo na správnom učení, zbožnosti a pastorálnej praxi na to rozšírenejšie „pozdvihnutie“ – prevrat, ktorý dnes nazývame reformácia 16. storočia.

Reformácia od základov zmenila život a myslenie západného kresťanstva a otriasla sociálnymi postojmi a štruktúrami. Rozbila povrchnú jednotu stredovekého katolicizmu a viedla k vzniku veľkých „historických“ kresťanských tradícií alebo denominácií, ako sú luteráni (evanjelici a. v.), zwingliáni alebo kalvínski reformovaní kresťania, anglikáni, anabaptisti, antitrinitári (tzv. unitariáni) a k množstvu sektárskych spoločností. Dokonca aj rímsky katolicizmus sa stal „reformovanou“ cirkvou v priebehu 16. storočia najmä na koncile v Trente.

Základom pre vznik týchto odlišných a samostatných cirkevných spoločností alebo cirkvi boli formulácie a kodifikácie ich teológie, ich *corpus doctrinae*, ktoré boli pripravené mnohými vyznaniami viery a katechizmami na vyučovanie viery. Okrem väčšiny tzv. radikálnych alebo „ľavicových“ reformných skupín, ktorých náboženský individualizmus a teologický postoj vylúčil záväznú formálnu vyznanie viery, veľkí reformátori sústredili svoju energiu na formuláciu doktrínálnych postojov a noriem. Konfesijné vyhlásenia implicitne, ak nie aj explicitne spĺňali aspoň tri funkcie. Čeliac prenasledovaniu a obvineniam z heréz alebo falošného učenia, vyznania definovali a obraňovali teológiu náboženského spoločenstva ako ortodoxného a v súlade s učením apoštolského kresťanstva pred cirkevnými alebo sekulárnymi autoritami. Dôsledkom bolo, že tieto vyznania viery slúžili ako cirkevné symboly a poskytovali akýsi štandard pri identifikácii tých, ktorí sa hlásili k tomu-ktorému hnutiu. A napokon vyznania definovali konkrétne fundamentálne doktrínálne postoje každej strany, tvárou v tvár všetkým ostatným. Preto zriadili *corpus doctrinae*, normatívne vyhlásenia teológie a cirkevných rádo, aby usmerňovali cirkevnú prax, ktorá odúsídila to, čo jej autori a tí, ktorí boli pod ňou podpísaní, pokladali za chybné učenie a prax.

Reformácia sa teda stala dobou vyznaní a konfesijných noriem, ktoré pokračovali až do polovice 17. storočia. Čo sa začalo ako široké evanjelické hnutie zdôrazňujúce súlad s biblickým učením a úlohou laikov v cirkvi, to sa čoskoro rozdelilo na samostatné spo-



ločenstvá, keďže sa čoraz viac jednotlivcov s rozdielnym pozadím, tradíciou a jazykom ujímalo noriem reformy. Medzi a v rámci reformačných hnutí bolo síce rozdelenie neželaným, ale takmer nevyhnutným výsledkom úspešnej výzvy k poriadku a pokusu o formuláciu riadneho učenia a kresťanskej praxe.

Tento konflikt a roztrieštenie bolo prirodzeným dôvodom trojnásobného využitia vyznani viery, ktoré sme spomínali. Keď sa rozličné reformné skupiny snažili o legálne alebo formálne uznanie a toleranciu, až príliš často ich dosahovali na úkor iných reformných strán. Usilovali sa o uznanie a tolerovanie zo strany politických autorít, pre ktoré územná náboženská rozmanitosť neprichádzala do úvahy. Náboženská a politická tolerancia preto zvyčajne znamenala uznanie iba jednej konfesijnej skupiny na určitom území. To ešte viac zvýrazňovalo politické i náboženské rozdiely a spory.

Prepletenie vyznania a územia, náboženstva a politiky znamenalo, že svetské autority – miestne, národné alebo nadnárodné – boli nútené vyrovnávať sa s reformačnými hnutiami a vplyvmi, ktoré sa šíriť naprieč celou Európou. Bolo to pre nich ťažké objektívne zvážiť a pokojne riešiť rozmanité problémy prezentované reformáciou. Zasahujúc do všetkých vrstiev spoločnosti, od kostolov roľníkov a kaplniek šľachticov ku dvorom kniežat a kráľov, sa reformné hnutie spojilo s vtedajšími zápasmi o politickú autoritu, moc a vplyv nad a vo vnútri zhromaždení kolektívneho zastúpenia, samospráv miest, národných alebo šľachtických zhromaždení, cirkevných synod a rád. Inštitúcie kolektívneho riadenia sa stali bojiskom pre tých, ktorí sa snažili o centralizáciu alebo decentralizáciu vplyvu autority a sociálnej kontroly. Panovníci, šľachta i mestské magistráty alebo členovia rady mesta často neznášali zdanlivo zneužívané hospodárske, politické a náboženské zmeny, s ktorými sa museli konfrontovať, zatiaľ čo sedliaci a mestská chudoba siahli po hocijakej slamke, ktorá by pre nich znamenala nejakú úľavu v ich podmienkach. To je dôvod, prečo náboženské reformné hnutie a spoločensko-politické zmeny v 16. storočí splynuli a reformácia tým znamenala populárnu, laickú revolúciu. Nie klérus, ale laici sa snažili obmedziť alebo ukončiť podstatný vplyv alebo zasahovanie cirkevných predstaviteľov do ich životov, do politických, ekonomických a spoločenských aktivít jednotlivca alebo národov. Tak ako teológovia a duchovní sponchybovali teologické či doktrínálne autority starej cirkvi, laici odmietali jej rozsiahle nároky na sekulárnu moc a politickú autoritu. Neodvratným dôsledkom bola fragmentácia spoločenstiev a autority.

Jedným z „vedľajších produktov“ reformačných hnutí bol vznik narastajúceho dôrazu na „národnú“ identitu. Iste, v priebehu 16. storočia bola národnosť zlou definíciou národa. Hoci existoval akýsi etnicko-lingvistický zmysel národnosti, koncept politického národa sa zvyčajne charakterizoval vernosťou korune, dynastii alebo tiež symbolom vlády. Národ v politickom zmysle bol koncipovaný ako systém osobnej oddanosti a sociálnych privilégií založených na spôsobe užívania pôdy. Šírenie reformácie v Európe spôsobilo na tento starý systém držby pôdy a osobnej oddanosti veľký tlak. Keď sa staré náboženstvo zrazilo s novou vierou, staré privilégiá prišli do konfliktu s novou realitou, zvýraznili sa aj rozdiely medzi rozličnými etnickými a jazykovými skupinami v rámci akéhosi politického celku. I keď reformácia zmenila starý poriadok a vytvarovala nové cirkevné a politické koncepcie alebo subjekty, takisto pomohla so začatím a formovaním nového vedomia ľudí a národa.

Viedlo to tiež k sprenevereniu sa náboženstva ako prostriedku identity spoločenstva a so-



ciálnej kontroly svetských autorít, ktoré sa často snažili podmaniť si a využiť náboženstvo, aby slúžilo potrebám štátu. Toto sa stalo jedným z charakteristických znakov začiatku modernej spoločnosti. Akt zachovania a verejného vyhlásenia individuálnej a spoločnej vernosti špecifickým doktrínam a praktikám bol jadrom náboženského konfesionalizmu, ktorý bol transformovaný na konfesionalizáciu – politický a sociálny proces, ktorý zložito prelína vierovyznanie, cirkev a národ. V 19. a 20. storočí sa v strednej Európe a najmä na Slovensku využívajú náboženské obrazy a výzvy na osobitné náboženské tradície, ktoré sa používali v zápasoch o zabezpečenie politického uznania a právnej rovnosti pre špecifické skupiny. Ján Kollár, slovenský evanjelický farár, ktorý pôsobil v Pešti od roku 1819 do roku 1849, argumentoval, že náboženstvo a národ (alebo nábožnosť a národnosť) sú ako sestry. Tá prvá si obracia srdce a myseľ k duchovnému stretnutiu a priateľstvu s Bohom, kým tá druhá podporuje lásku k národu (chápanú jazykovo a etnicky), jeho kultúre, literatúre a zvykom. Obe sa usilujú o mravnú dokonalosť človeka. V konečnom dôsledku však vznik rozmanitých konfesijných tradícií podporil rozvoj sekularizácie, lebo súťažiace náboženské identity už ďalej nemohli slúžiť ako spojivo, ktoré by držalo spoločnosť pohromade. Náboženstvo sa stalo rozčleneným prvkom verejného a často súkromného života, keď teraz vernosť slúžila politike, spoločnosti, etniku alebo ekonomike ako spojivo pre spoločnosť. V postmoderne, ale aj v dobe „postpravdy“, kde si konkurujú princípy a vnímanie pravdy, vládne relativizmus. Kritériá, normy, kultúrne väzby sa zdajú byť také krehké, ako moderný rodinný život.

Cirkvi po celom svete, vrátane evanjelickej a. v. – aj na Slovensku, sú konfrontované otázkou „Čo to znamená – byť cirkvou?“ Čo môžeme urobiť pre zlepšenie života a svedectva zborov, práce a služby v nich? Ako môže cirkev odpovedať a vplyvať na obrovské zmeny, ku ktorým dochádza v rámci spoločnosti – lokálne, národne a medzinárodne?

Verím, že teraz by sme si mohli spomenúť na to, aké bolo a aké je naše evanjelické chápanie cirkvi. Luther vo svojom pojednaní *O pápežstve v Ríme* (1520) napísal, že „podľa Písma... kresťanstvo znamená zhromaždenie všetkých ľudí na zemi, ktorí veria v Krista... Pod týmto spoločenstvom alebo zhromaždením rozumieme všetkých, ktorí žijú v pravej viere, nádeji a láske. Preto esenciou, životom a podstatou kresťanstva nie je fyzické spoločenstvo, ale spoločenstvo srdce v jednej viere, tak ako to hovorí apoštol Pavol Liste Efezským 4, 5: „jeden krst, jedna viera, jeden Pán.“ Toto je to, čo v skutočnosti znamená duchovná jednota, „spoločenstvo svätých“. Luther vo svojom *Veľkom katechízme* o deväť rokov neskôr vyznáva: „Verím, že na zemi je malé sväté stádo a spoločenstvo čistých svätcov pod jednou hlavou, Kristom. Zvoláva ho Duch Svätý v jednej viere, myslí a chápaní. Vlastní rôzne dary, no predsa je zjednotené v láske bez sekty alebo schizmy. Som súčasťou a členom tohto spoločenstva, účastník a spoločník vo všetkom jeho požehnaní, ktoré vlastní.“ Vo svojom spise *O koncíloch a cirkvi* (1539) Luther vyhlasuje, že „krédo tu jasne ukazuje, čo cirkev je, a síce, spoločenstvo svätých, t. j. dav alebo zhromaždenie ľudí, ktorí sú kresťania a svätí. Toto sa nazýva kresťanské sväté zhromaždenie alebo cirkev.“

Len za takmer tri desaťročia od svojej prvej exegetickej prednášky Žalmov a Listu Rímskym po jeho konečný výbuch proti pápežstvu a falošným bratom mal Luther jasno v tom, čo cirkev nie je, a v tom, čo cirkev je a kde ju možno nájsť. Kanonické právo a klérus, cirkevné obrady a tradície, inštitucionálne, administratívne a teologické štruktúry nepredstavujú cirkev. Cirkev je *communio sanctorum*, spoločenstvo veriacich ale-



bo svätých, ktorej jediná hlava je Ježiš Kristus. Je stvorená a udržiavaná zvestovaním evanjelia o odpustení hriechov. Kdekoľvek sa toto evanjelium, slovo Božie, káže a verí sa mu, tam je cirkev. Cirkev je jedna, svätá, katolícka (všeobecná) a apoštolská. Mimo cirkvi nie je Kristus, ani pravda, ani spasenie. Cirkev je duchovné spoločenstvo, ktoré presahuje čas a priestor, ktoré sa vnímajú skrze vieru. Zároveň je historickou realitou, skutočne prítomnou a viditeľnou vo svete.

Lutherovo štúdium Písma, zvlášť jeho chápanie evanjelia, bolo objektívom, cez ktorý Luther kriticky skúmal, ako cirkev skutočne fungovala v spoločnosti, a vyhodnocoval teologické argumenty, ktorými boli vyvinuté špecifické cirkevné postupy a štruktúry. Luther sa odchyľoval od cirkevných postojov neskorej stredovekej cirkvi. Jeho ekleziológia nie je inštitucionálna ani štrukturálna, ale soteriologická, kristologická a kerygmatická. Podľa nej je toto spoločenstvo veriacich stvorené, zachovávané a zjednotené jedine dielom Boha v Kristovi. Boh tvorí tento svätý ľud prostredníctvom zvestovania odpustenia hriechov v slove evanjelia. Jeho názor na cirkev tiež odzrkadľuje vo svojich polaritách veľa motívov, ktoré boli neskôr nazvané „wittenberskou“ teológiou: Boh skrytý a zjavený, rozlišovanie medzi zákonom a evanjeliom, dva druhy spravodlivosti, dve kráľovstvá alebo dva módy Božieho vládnutia a že kresťan je súčasne ospravedlnený aj hriešnik. Tým sa malo rozlíšiť medzi univerzálnosťou a zvláštnosťou cirkvi a vysvetliť vzťah, zrozumiteľný vierou, medzi realitou cirkvi v prítomnosti Boha (*coram Deo*) a jej konkrétne, reálne prejavy vo svete (*coram mundo*).

I keď Luther zastával názor, že pre inštitucionálne formy a liturgickú prax Boh nedáva mandát, čokoľvek sa v cirkvi zavedie, má podporovať dobrý poriadok a evanjelium.

Hlavným znakom a znamením cirkvi bolo zachovávanie a podriadenie sa slovu Božiemu. Luther bol presvedčený, že cirkev nie je ľudské dielo, ale dielo Boha, ktorý tvorí a udržiava svoj ľud skrze svoje slovo. Žiadny teologický koncept nebol pre jeho cirkevné učenie dôležitejší ako jeho mnohofarebné chápanie pojmu „slovo“. Používal ho pre Krista, kázané evanjelium, sviatosti, Písmo. Pre Luthera je práve „slovo“ rozhodujúcim znakom cirkvi. Hlásanie slova, evanjelium odpustenia hriechov, je unikátnym, najistejším a najušľachtilejším znakom cirkvi. Je to skutočný poklad cirkvi. Celý život a podstata cirkvi je Božie slovo. Luther napísal: „Božie slovo nemôže existovať bez Božieho ľudu a Boží ľud nemôže existovať bez Božieho slova.“ V cirkvi učíme slovom, posväcujeme slovom, zväzujeme a odpúšťame hriechy slovom, krstíme slovom, obetujeme slovom, všetko posudzujeme slovom. Božie slovo, evanjelium odpustenia hriechov, je zlatá niť, ktorá spája všetky Lutherove poznámky o cirkvi od jeho prvých prednášok zo Žalmov až po jeho trpké nadávky počas jeho ostatných zápasov.

Ak by sme chceli posúdiť význam a dedičstvo reformácie, mali by sme začať tu. Snažiť sa pochopiť charakter a rôznorodosť reformačných hnutí, zápasov, ktoré ich viedli k formulovaniu vyznanií viery, k ich pokusom udržať si svoju identitu a integritu, ale najmä k snahe stať sa spoločenstvom svätých v Kristovi, ale tiež vo svete. Našou úlohou nie je primárne si reformáciu pripomínať, ale učiť a hlásať evanjelium, prisluhovať sviatosti, a tým posilniť telo Kristovo vo svete.

Ale ako to máme urobiť? Ako historik teológie a dejín reformácie v strednej a východnej Európe vnímam výzvy aj príležitosti pre evanjelikov na Slovensku v tomto roku výročia. Myslím, že najväčšou výzvou bude vyhnúť sa prílišnému zameriavaniu sa



na podrobnosti a kultúrny význam evanjelického hnutia na Slovensku, i keď to je, pravdaže, dôležité. Pripomínanie si 500. výročia pribitia 95 táz by sa pre nás malo stať príležitosťou obnoviť naše štúdium Luthera, vyznaní, ktoré sú v Knihe svornosti, ale najmä tým, že budeme zvestovať evanjelium ľuďom okolo nás. Malo by nás to nabádať k tomu, aby sme si pamätali, že život spoločenstva svätých sa zakladá a posilňuje sa zvesťou evanjelia, slávením sviatostí, štúdiom Písma, vyučovaním katechizmu a to nás potom vedie k zmiereniu – v rozbitých rodinách, v zarmútených zboroch a v rozdelenom kresťanstve.

Ako na to? Ako to môžeme urobiť? Ako to môžeme správne, v dobrom poriadku a účinne urobiť v našej dobe? Toto sú otázky pre každého z nás. Ako odpovieme?

Prednáška odznela na pastorálnej konferencii
Turčianskeho seniorátu v marci 2017

Je preto aj našou povinnosťou poučiť sa zo všetkých chýb minulosti, aj z tých našich kultúrnych a spoločensko-politických dejín. Je naším poslaním napraviť to, čo sa ešte napraviť dá. Dožadujeme sa preto neúnavne, mocne a hlasno a ak treba, aj klopaním na dvere najvyšších predstaviteľov spoločnosti, ale predovšetkým kresťanských cirkví, aby sa postavili proti extrémizmu, politickému i náboženskému, nie populisticky ani sladkasto znejúcimi, no mŕtvoľne chladnými prázdnyimi frázami a lacnými gestami, ale otvorene, jednoznačne a konkrétne. Žiadajme to od nich vytrvalo a neodbytné, ale začnime od seba – hovorme slobodne, múdro a rozvážne, a v tomto duchu aj konajme. Pomôžeme zastaviť toto šíriace sa šírenie. Zvlášť preto, že v centre našej viery je Božie dielo v Ježišovi Kristovi, príklad jeho života, ktorý je pre nás kresťanov primárny a jeho nasledovanie celoživotnou výzvou.

Z kázne Františka Ábela, učiteľa Evanjelickej teologickej fakulty UK a duchovného ECAV
Bratislava, 15. januára 2017

MYŠLIENKA Z NEMOCNICE

Niet väčšej starosti a dôležitejšej úlohy akejkolvek cirkvi, ako je pastorálna práca v nemocniciach a vo väzniciach. Pred niekoľkými dňami som sa vrátil z nemocnice – z kliniky s ťažkými stavmi, kde som sa na vlastné oči presvedčil, akou jedinečnou môže byť útecha (a aj sloboda) ťažko trpiacich a v Kristu umierajúcich ľudí. Nikdy nezabudnem na kaplána, ktorého priviedli k umierajúcemu – pre nepokoj pripútanému k lôžku, aby sa s ním a pri ňom pomodlil. Kaplán hovorí: Odviažte mu ruky! Ako sa môže modliť niekto, kto má spútané ruky? Ten človek ešte v ten večer dokonal – dokonal pokojný, pretože zomieral s pocitom slobody: odchádzal s rozviazanými rukami. Bol to jeden z mojich najsilnejších zážitkov v živote. Niet väčšieho kresťanského činu, ako je rozviazovanie rúk spútaným, obzvlášť pacientom a väzňom. Niet väčšej úlohy v cirkvi, ako je vytváranie súciteľného láskavého milosrdenstva v kresťanstve, najmä v nemocniciach a vo väzniciach.

M. K.



5. marca 2017 sa uskutočnil o 18.00 h v Novom evanjelickom kostole na Legionárskej ulici v Bratislave VEČER V KOSTOLE, na ktorom bola predstavená kniha Rolanda Baintona *Luther - život a dielo reformátora*. Na vydanie ju pripravilo vydavateľstvo Porta Libri - v rámci jubilejného 500. výročia Lutherovej reformácie. Pozdrav Baintonovmu dielu, pozoruhodnému počinu vydavateľstva i celému podujatiu napísal Miloš Kovačka.

Vážení priatelia, hostia, domáci viery, vážení predstavitelia vydavateľstva Porta Libri!

Na stránkach Slovenských národných novín sa pred časom zjavil článok slovenského kňaza s titulkom: Nepotrebujeme nového Luthera! Vystúpil v ňom proti Róbertovi Bezákovi, no autorským pozadím bol zjavný útok na Martina Luthera. Keďže nikto na článok nereagoval, nedalo mi. Kňaza som dôrazne upozornil na jeden z významných dôsledkov reformácie, ktorým bol a je slovenský kresťanský spev, ktorý rozochvieval srdcia, kultivoval jazyk a mal, okrem iného, nezastupiteľný podiel na zásadnej premene Horného Uhorska na novodobé Slovensko. Zaslúžil sa oň popri iných Juraj Tranovský, označovaný za slovenského či slovanského Luthera, pretože práve na Luthera, na jeho spevník, svojou piesňou nadväzoval. Ak by nebol býval pod ochranou manželov Suňogovcov, Jána Suňogha z Budatína a jeho manželky Anny, rodenej Turzovej, na Slovensko prišiel, stali by sa temnejšími celé stáročia v našich duchovných dejinách.

Takýchto mimoriadne významných dôsledkov reformačného pohybu, ktoré smerovali od Luthera na Horné Uhorsko, je však omnoho viac. Rád by som na niektoré v skratke upozornil aj dnes a svedectvom o nich pozdravil slávnosť knihy Rolanda Baintona o Martinovi Lutherovi.

Bainton nás týmto dielom vyzýva, aby sme dôkladne poznali naše domáce dejiny práve z hľadiska Lutherovej reformácie. Mali by sme si pri každej Baintonovej kapitole uvedomovať, že v Hornom Uhorsku – rodiacom sa Slovensku – o Lutherovi, a to bezprostredne po jeho vystúpení pred pästo rokmi proti odpustkom, informovali wittenberskí študenti, o jeho učenie sa zaujímal predstavitelia šľachty, ba i členovia kráľovskej rodiny. Mám na mysli kráľovnu Máriu Uhorskú, ktorú Martin Luther v ťažkom smútku po manželovej smrti povzbudzoval duchovným slovom. A ona mu odpovedala jedinečným echom, piesňou Mám-li kříž svůj nésti, Svetu býti v nevážnosti pro Krista, ktorú poznáme v dikcii Daniela Krmana. Alebo je to list či listy Fraňa Révaia, stoličného predstaviteľa Turčianskej župy a vysokého kráľovského úradníka, uhorského podpalatína, ktorý si s Martinom Lutherom o veciach viery dopisoval. V pozoruhodnom Lutherovom liste, ktorý sa zachoval, Luther mu vysvetľuje, prečo je luterský výklad Večere Pánovej čistým evanjeliovým učením a Večera Pánova je milovanou sviatosťou víťazstva Ježiša Krista nad hriechom a smrťou. Lutherov list do Turca, kde ho čítali na Sklabinskom hrade, stal sa rešpektovaným posolstvom: mal obrovský podiel na spontánnom prijatí reformácie v celom Turci. Navrhol som evanjelickým predstaviteľom, aby sa tam uskutočnili jubilejné hradné služby Božie, aké tam kedysi



bývali, na ktorých by odznili nielen najdôležitejšie pasáže révaiovsko-lutherovskej korešpondencie, ale i kompetentný úsek z Baintona.

Nezabudnuteľne na mňa zapôsobil obraz, ktorý sa dá vidieť v Melanchtonovom dome v Brettene v Nemecku. Je to výjav, ktorý zachytáva prvý prednes Augsburského vyznania. Jasne rozlišuje nadšenie vyznávajúcich a fialovo-ruďé tváre odporcov. Aj keď Luther nebol v Augsburgu, keď tamojšie nemecké kniežatá v roku 1530 po nemecky prednášali Augsburské vierovyznanie, predseda Filip Melanchton ho predkladal ako text vyslovene luterský. Samotný Luther sa k jeho zneniu postavil s najväčším rešpektom. V jednom filme o Lutherovi vidíme reformátora s manželkou Katarínou von Bora na úpätí zeleného údolia, ako im jazdci cválajúci z Augsburgu zvestujú: zvíťazili sme! V Baintonovi hovorí o tom výborná augsburská kapitola.

Augsburské vyznanie malo mimoriadny ohlas, rezonovalo jedinečne i na Slovensku. Východoslovenská reformácia sa ním doslova inšpirovala a prostredníctvom neho definovala vyznaním, ktoré sa podľa názvu združenia piatich východoslovenských kráľovských miest označovalo ako Confessio Pentapolitana. Spísal ho na podklade Augsburského vyznania rektor bardejovského gymnázia, priateľ Melanchtonov i Lutherov, Leonard Stöckel, ktorý Uhorsko, špeciálne Slovensko, podobne ako Melanchton Nemecko, obdaroval modelom evanjelického gymnázia. Stöckelovo Confessio Pentapolitana od roku 1549 utváralo našu domácu cestu k Augsburskému vyznaniu príkladom odvážneho utvorenia reformačnej platformy. Nečudo, že ho čoskoro nasledovali ďalšie vyznania, ktoré sa zrodili na dnešnom slovenskom území. Sedem banských miest v roku 1559 prijalo Confessio Heptapolitana a dvadsaťštyri spišských miest v roku 1669 deklarovalo vierovyznanie Confessio Scepusiana. Všetky tri spomenuté vyznania viedli k vytváraniu evan-

jelických zborov a luteránskych bratstiev či kontubernií, ktoré v priebehu 16. storočia vytvorili predpoklady pre postupný zrod a integráciu evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku.

Bainton síce o tom vo svojej knihe o Martinovi Lutherovi nehovorí, no známe je, že po Lutherovej smrti bolo potrebné zjednocovať rozličné reformačné prúdy. Teologické riešenie sa našlo vo Formule svornosti, ktorá pomohla dotvoriť súhrnný dokument o učení evanjelickej cirkvi augsburského vyznania: totiž Knihy svornosti, ktoré na Augsburské vyznanie nadväzujú. Bolo viac pokusov, ktoré mali v úmysle priviesť protestantské prúdy v hornom Uhorsku k prijatiu Formuly svornosti. Napokon sa to podarilo Eliášovi Lánimu, turčianskemu seniorovi. V Turčianskom Svätom Martine v marci roku 1608 vyzval k definitívnemu prijatiu formuly. Dostalo sa mu dobrého echa: hornouhorské stolice, zastúpené svetskými predstaviteľmi a duchovnými zástupcami bratstiev či kontubernií, prijali v roku 1610 pozvanie palatína Juraja Turza do Žiliny na synodu, kde za svoju teologickú i organizačnú platformu vyhlásili Knihy svornosti vrátane Formuly, a prijali synodálne Akty a závery, zákony a ustanovenia. Žilinská synoda s nadväznou Spišskopodhradskou synodou takto založili evanjelickú cirkev augsburského vyznania, ktorá je historicky vôbec prvou definitívne slovenskou organizáciou. Utvorila na báze materinského slovenského jazyka víziu i ponímanie budúceho Slovenska. Združila hornouhorské župy. Do mapy Horného Uhorska zakreslila vierou, jazykom i spevom sceľované Slovensko. Prví superintendenti boli povedomí Slováci. Boli to oni, ktorí cirkevnú organizáciu evanjelikov a. v. vytvorili tak, aby popri Slovákoch mali v cirkevnej správe primerané zastúpenie i národnosti na území Slovenska. Ak sa z Horného Uhorska práve takto rodilo Slovensko, má na tom nehnúcu zásluhu práve Martin Luther.



Pred Žilinskou synodou, ale najmä po nej, sa na Slovensku začala pozoruhodne rozvíjať slovenská knižná kultúra. Na jej počiatku stojí Bardejovský katechizmus – Malý katechizmus Martina Luthera z roku 1581, ktorý je najstaršou známou knihou na Slovensku. Bola vytlačená v Bardejove v slovakizovanej češtine – vtedajšej domácej spisovnej reči slovenskej. Je aj najstaršou knihou slovenskej literatúry pre deti a mládež. Lutherov Malý katechizmus vyšiel vo viac ako 312 slovenských vydaniach a je nielen najstaršou, ale i najvydávanjšou našou knihou. Je vynikajúcim dokladom toho, ako Martin Luther články viery výslovne zveril v každej rodine čeládnym otcom, teda laikom, a tým vlastne “zludovel” luteranizmus.

Privádzal k Hospodinovi slovenskú mládež a vieru v Boha ukotvil do srdca desiatok evanjelických generácií. Zachované exempláre svedčia o tom, že študenti i prostí ľudia zanechali na jej stranách stopy svojich rúk. Lutherove texty s empatiou čítali a milovali. O evanjelickú katechézu Slovákov na luterských základoch sa starali nezabudnuteľné osobnosti slovenského kresťanstva a duchovnej kultúry: Severin Sculteti, Ján Pruno, prví superintendenti: Eliáš Láni, Samuel Melikius, Izák Abrahamides, po nich Daniel Pribiš a nespočetný rad ďalších. Čítajme Baintonovu katechizmovú kapitolu a priznajme si prítom, koľko slovenských charakterov sa v tejto útlej knižočke zrodilo. Bez nej by sme u nás nemali toľko pevných postojov, ani toľko šlachetností. Naše dejiny by sa vyprázdnil. Nemali by sme Šúra, Hurbana, Hodžu, Kuzmányho, Hviezdoslava, ba ani Rázusa. Nemali by sme tisíce ďalších, ktorí sa modlili a pracovali: v útrapách a námahách, ba i v smrti boli napokon požehnaní.

Priatelia, vezmime a privítajme s láskou Baintona: otvoreme kapitolu o Lutherovom spevníku, o jeho dvadsiatich štyroch piesňach, ktoré sa neskôr stali jadrom Cithary sanctorum, kancionála viacerých národov,

ktorý si podľa autora či prekladateľa Juraja Tranovského vyslúžil meno dávných ctihodných časov: Tranoscusius. Cithara s Lutherovými piesňami nezahynula, nepodľahla, hoci proti reformácii s najväčším úsilím pracovali dve univerzity: trnavská i košická.

Citharu vyznavačsky nosievali státisíce evanjelikov do chrámov i tajných lesných kostolov, úchvatne z nej spievali prosté rodiny. Piesne Cithary poznali naspamäť, spievali za rána cestou do práce – Aj, již vychází slunéčko, i navečer cestou z práce. Modlili sa a spievali na Hornej i Dolnej zemi, udržali pri živote a kultivovali jazyk Slovákov. Cithara vyšla 215-krát, je u nás najvydávanjšou spomedzi kníh, ktoré sa zrodili na území Slovenska. Môže niekto – hľadiac na toto piesňové bohatstvo, ktoré si žiada nové piesne na slávu Hospodinovu – povedať: Nepotrebuje nové Lutheru!?

Podobne čítajme Baintonovu kapitolu o Lutherovom preklade Biblie svätej do nemčiny. Známe je, že Luther ponajprv do nemčiny preložil a vydal Novú zmluvu. Podobne Slováci. Skôr ako vyšla ucelená hallská Biblij Swatá v roku 1722 v preklade a úprave Mateja Bela a Daniela Krmana, vyšla v Halle v roku 1709 Nová zmluva v preklade Mateja Bela, banskobystrického rektora, neskôr bratislavského farára.

Celkom prvé slovenské prekladanie Biblie sa odohralo desaťročia predtým – podobne ako Lutherovo na hrade Wartburg – v Turci, na hrade Blatnickom. V roku 1682 hradná pani Katarína Sidónia Révaiová, patrónka, fautorkyňa, milosrdná živiteľka slovenských väzňov odsúdených krutými prešporskými súdmi, pozvala na hrad a do jeho okolia, vynikajúcich teológov Slovákov, ktorí sa navracali z vyhnanstva, a to superintendenta Martina Tarnóciho, kňaza i rektora Tobiáša Masnicia, ako aj mladučkého Daniela Krmana, vospolok skvelých biblistov, ktorí vykonali prvé kroky na prvom, dnes neznámom preklade slovenskej Biblie. A hoci sa zámer nevydaril, predsa prekladateľské kroky sloven-



ských biblistov završil Daniel Krman, ktorý o štyridsať rokov neskôr s Matejom Belom editoval prvú hallskú, totiž slovenskú Bibliu. Po troch hallských vydaniach nasledovala Biblia prešporská, prvá, ktorá vyšla na území Slovenska, v Bratislave, a na vydanie ju pripravil Michal Semian, bratislavský farár.

Môže niekto, kto toto všetko vníma, povedať: nepotrebujeme nového Luthera!? A to práve v tomto meste, kde sa odohrali v 70. rokoch 17. storočia kruté prešporské súdy? Kde približne sto luteránskych a kalvínskych kňazov volilo radšej trest smrti, neskôr zmenený na galejný trest, a neprijalo

ponúkaný exil – medzi nimi známi slovenskí kňazi a spisovatelia kníh „z vlasti na galeje“ Tobiáš Masnicius, Ján Simonides a Juraj Láni. Ich postoj zjavne potvrdzuje ono Luterovo: Tu stojím, inak nemôžem!

Mohli by sme pokračovať množstvom slovensko-luterských konexií až do našich čias.

Na záver spomínam s vami na našich vodcov a uzatváram: Privítajme a čítajme Baintona ako knihu ozaj svetovú, vítanú a oceňovanú v mnohých krajinách, vynikajúco napísanú, no čítajme ju sa radosťou aj ako knihu, ktorá rozsvetuje dejiny Slovenska a potvrdzuje ich luterský tón.



Sklabinský hrad



Z REFORMAČNEJ KOREŠPODENCIE MARTINA LUTHERA

Martin Luther z Wittenbergu na Sklabinský hrad Fraňovi Révaiovi
v roku 1539

*Šlachetnému a vysoko učenému mužovi, pánu Františkovi de Reva,
županovi Turca, Pánovi Kristu oddanému, milosť a pokoj v Kristovi!*

Aj keď zisťujem, muž slávny, že si svoj list písal veľmi zaneprázdnený, predsa som sa sám zadivil, ako sa na Teba mohlo v sakramentálnej veci Večere Pánovej navešať toľké množstvo dôvodov z učenia Zwingliho, a veľmi ľutujem, že Ťa tie dôvody oslovili.

I ja som v súčasnosti mimoriadne zaneprázdnený, preto Ti nemôžem teraz o tom všetkom obširnejšie písať. No do tých čias, kým to bude možné, prosím Ťa, a to pre Krista i Tvoje spasenie, neupadni do zwingliánskeho bludu, never, že vo sviatosti Večere Pánovej sú prítomné iba prostý chlieb a víno, a nie telo a krv Kristova. Pretože Tvoje dôvody sú dôvodmi Zwingliho, proti ktorému sme v materskej i latinskej reči písali, a vďaka Bohu mnohé aj napravili. Či je azda nezmysel veriť tomu, že telo Kristovo je spolu prítomné aj v nebi aj vo sviatosti? Či Bohu všemohúcemu je azda nemožné to, čo sa nám nezdá byť vierohodným? U Jána (3, 13) sa predsa hovorí: „A nikto nevstúpil do neba, len Ten, kto zostúpil z neba, Syn človeka.“

A Ježiš, keď na Zemi putoval, či nebol spolu na rozličných miestach? Kto tomu nemôže uveriť? Ako môžeš veriť a uveriť, že Boh je človekom? Ako môže byť podstatou pravý Boh v živote Panny? A ako sa môže vteliť jedna osoba najprostejšej božskosti vytvorením dvoch ostatných?

Tajomstvá viery slovom sú nám dané a v slove prijímané, a nie rozumom zachytené a označené. Rozum je ten, ktorý hovorí: to isté telo na rozličných miestach byť nemôže; no ten istý rozum je slepý! A čo sa rozumu zdá byť nemožným, to je predsa pre Boha to najľahšie. Ani pre mňa nie je tým istým telo na nebi i na zemi, ale kto a čo som ja? Bohu nie je nemožné žiadne slovo; nie ten, kto pochopí, ale ten, kto uverí, bude spasený. A opäť u Izaiáša (7, 9) stojí: „Ak neveríte, neobstojíte.“ Najbiednejším by bol taký Boh, ktorý by nehovoril a nečinil to, čo pre nás, ľudí, nie je možné uveriť. Ak by to tak bolo, nemali by sme žiadny článok viery – ak by totiž taký článok mohol byť iba úsudkom rozumu ocenený.

Som zaneprázdnený, preto musím na tomto mieste svoj list uzavrieť. No opäť a opäť Ťa prosím, aby si v starej viere prvotnej cirkvi zotrval, kým Ti časom aj obširnejšie Tvoje dôvody vybaším. Božie slovo „toto je moje telo“ Ťa nikdy nesklame. No Tvoj rozum s ľudskou múdrosťou neraz ruka v ruke klamú ako luhári.

Nech Ťa Kristus Pán zachová a svojím Duchom Ťa riadi.

Dané vo Wittenbergu 4. augusta 1539

Tvojej Excelencii oddaný
Martin Luther



S P O M E Ň M E S I N A J E S S E N I A

Dňa 27. decembra 1566 uplynulo 450 rokov ako sa vo Vratislave (Poľsko) narodil slávny vedec, lekár, filozof a básnik Ján Jessenius, rektor wittenberskej a pražskej univerzity, syn rodáka z Horného Jasena v Turci. Preslávil sa jedinečnými dielami, okrem iného verejnou pitvou človeka a jej vedeckým opisom v Prahe. Pričinil sa o obranu protestantizmu a rozvoj európskej renesancie. Ako principiálny podporovateľ reformácie býval vo Wittenbergu v tom istom dome ako Filip Melanchton, v Starom Meste pražskom bol členom luterského zboru.

Turiec si svojho rodáka váži. V Martine pôsobí Jesseniova lekárska fakulta UK. V Turčianskom (Hornom) Jasene je malé obecné múzeum, známe pod názvom Pamätnica Jána Jessenia a Jesenskocov, ktoré bolo inštalované podľa scenára, ktorý som mal česť napísať – po mame Emilii rod. Jesenskej – rodák z Horného Jasena.

Pamätnú izbu Jána Jessenia a Jesenskocov v Turčianskom Jasene otvorili Jesseniovi rodáci roku 1996 – v roku dvojnásobného Jesseniovo výročia, keď uplynulo 430 rokov od jeho narodenia a 375 rokov od jeho úmrtia.

Nie je to ich prvý pamiatkový počín: už v roku 1921 v Jasene začali stavať a v roku 1925 otvorili na jeho počesť Evanjelickú školu Majstra Jána Jessenia, v roku 1936 usporiadali nádhernú jubilejnú slávnosť, neskôr inštalovali dočasnú pamätnú izbu, ktorú v roku 1996 nahradila expozícia trvalejšej hodnoty, ktorá chce byť veľkou ozdobou hrdého turčianskeho jesenskoveckého rodu, Jána Jessenia, ako aj jeho ďalšie výhonky. Básnikov, politikov, učiteľov, kultúrnych pracovníkov, nepodkupných martýrov a odvážnych milovníkov slobody národnej a občianskej, dávneho básnika Daniela Jesenského, martýra galejí Michala Pavloviča, mohutné-



ho a nezabudnuteľného dobrovoľníckeho kapitána, memorandového Jána Baltazára Jesenského Gašparé, britkého kritika a spisovateľa Janka Jesenského i mladoňa Dionýza Jesenského, povstalcu a martýra kragujevského: tí všetci dávni Jesenski až po nedávnu Zoru Jessenskú hľadali česť svojho rodu i človečstva. Akoby o rode Jesenských navždy platil Jesseniov verš: Kto chce v súlade s učením Krista prežiť svoj život, musí na tomto svete pretrpieť nejednu strasť.

Expozícia sprístupňuje i Jesseniovo málo známe „vyznanie viery“:

„...Niektorí s najväčšou radosťou pozorujú hviezdy, iní radšej rozjímajú o prvkoch. Niektorých vábi záľuba poznávať rastliny, iných skôr priťahuje obdiv k rozmanitosti sveta živočíchov. – No mňa vedie iný cit: súdim, že môže byť márne vyhľadávanie rozličných znalostí, ak nepozná človek ponajprv sám seba. Preto ponad všetko ostatné s obľubou pozorujem práve na človeku, aká jedinečná a aká úžasná je staviteľská a tvorivá činnosť najmúdrejšieho Boha. Veď nevytvoril na našom tele nič planého, ani nadbytočného či zbytočného, nič, čo by nemalo svoj dobrý zmysel a poriadok. Práve podľa tohto zmyslu a poriadku udržiaujú po každej stránke svoju povahu a funkciu nielen všetky údy, ale aj všetky ich súčasti.

Vari príroda, ktorá obdarovala človeka rukami, nedala mu takto do vienka vynikajúce učiteľky a pomocníčky mnohých umení? A čo mozog, prostredníctvom ktorého je vytvorený náš rozum? Či práve mozog nemal a nemá byť tým symbolom, ktorý nás odlišuje od nerozumných tvorov a pripodobňuje k Bohu? – Aj preto sa mi zdá, že ten, komu je cudzí názor, podľa ktorého duch a myseľ človeka, rozum, rozvaha a dôvtip sú znameniami božskosti a nesmrteľnosti – spravidla nebýva nimi obdarovaný.“

M. K.



DUCHOVNÉ PREBUDENIE V TURČIANSKOM JASENE

Na Troch kráľov – sviatok Zjavenia Krista Pána mudrcom, 6. januára 2017 – sme sa zobudili do krásneho snečného, mrazivého, bieleho zimného rána. Martinský evanjelický spevokol sa v tento deň vybral potešiť a povzbudiť niekoľkými piesňami návštevníkov evanjelického kostola v Turčianskom Jasene. Naše očakávania boli skromné, pretože v mnohých z nás rezonovalo podobné vystúpenie nášho spevokolu pred vyše 10 rokmi, keď počet našich členov výrazne prevyšoval počet domácich viery.

Pán Boh však koná. Do cirkevného zboru v Turčianskom Jasene, kde patria aj obce Horný a Dolný Kalník, Záborie, Sklabiňa a Sklabinský Podzámok, zavítala mladosť a nadšenie. Pred rokom obsadila uvoľnené miesto zborovej farárky mladá Mgr. Jana Keliarová, rodáčka z Turca. Už stúpajúc po početných schodoch do chrámu, ktoré boli dôkladne očistené od snehu, bolo vidno pozitívne zmeny. Kostol sa zaplnil a my sme zaspievali šesť piesní z nášho adventného repertoáru. Pán farár Milan Kubík poslúžil kázňou. Po službách Božích sme boli pozvaní do zborovej miestnosti na malé občerstvenie. Mali sme možnosť bližšie sa zoznámiť s milou pani farárkou a jej manželom, ktorý je jej veľkou oporou. Prajeme tomuto cirkevnému zboru v turčianskom podhorí pod majestátnym Lyscom, aby naďalej duchovne rástol a svedčil o luteránskom charaktere našej Turčianskej záhradky.

Na konci cirkevného roka, v novembri 2016, vystúpil náš spevokol v chráme Božom aj v Ivančinej, vo Zvolene na „Gorazdových dňoch“ i v Turanoch na stretnutí spevokolov Turca. Nasledoval adventný koncert 18. decembra 2016 v našom chráme Božom. Okrem toho spevokol poslúžil na viacerých našich službách Božích, na pohrebe nášho verného spolubrata Tibora Bízika, ako aj počas vianočných sviatkov.

Ďakujeme našej dirigentke Mgr. Janke Bosákovej za jej obetavosť a profesionalitu pri navrhovaní piesní i dirigovaní spevokolu. Ďakujeme Pánu Bohu, že náš Martinský spevokol je už desaťročia súčasťou Evanjelického a. v. cirkevného zboru v Martine.

JAROSLAV KARÁSEK



Milé sestry a bratia,

dovoľte trochu zabilancovať. Robíme tak pri príležitosti 21. výročia trvania spoločenstva krúžku ručných prác pri našom cirkevnom zbere.

Krúžok vznikol na začiatku roka 1996 na podnet nebohého brata farára J. B. Hroboňa na základe prečítaného Listu Galatským: Jedni druhých bremená znášajte, a tak naplníte zákon Kristov. Okrem ručných prác bolo zámerom spoznávať sa a navštevovať navzájom, ako aj praktická pomoc starým a nemocným členom nášho cirkevného zboru. Tento krúžok pracuje dodnes. Začiatok roka 2017 vykazuje už dvadsiaty prvý rok jeho trvania. V súčasnosti ho navštevuje osemnásť sestier. I napriek vysokému veku – veď priemerný vek je 78 rokov, sedem sestier má viac ako 80 rokov, jedna sestra má viac ako 90 rokov – krúžku sa darí. Počas uplynulých 21 rokov – s výnimkou sviatkov a prázdnin – sme sa stretli 770-krát. Za celý ten čas sa iba raz naše stretnutie nekonalo, a to pre veľmi nepriaznivé počasie.

Milé sestry a bratia, možno si niekto, keď bude čítať tieto riadky, ťažko predstaví množstvo rôznych krásnych výšiviek, vyšívaných pánskych košiel, háčkových dečiek alebo záložiek, ktoré boli v tomto krúžku vytvorené. Koľkým našim priateľom a známym urobili radosť a v koľkých domácnostiach u nás alebo v cudzine sú prestreté na stoloch. Toto spoločenstvo je živé. Okrem pracovitých rúk našich sestier, ktoré dostali darom od Boha, je to láska a radosť, s akou tieto práce vytvárajú a ako nimi pri rôznych príležitostiach iných obdarúvajú.

Okrem ručných prác nás na našich stretnutiach spájajú čítané Božie slovo, spoločne odriekané modlitby a spievané nábožné piesne.

Za to, že sa krúžku darí, že sa môžeme stretávať a vytvárať nádherné ručné práce, patrí poďakovanie aj predstavenstvu nášho

zboru. Najväčšia vďaka však patrí Pánu Bohu. V prednesených modlitbách Mu ďakujeme za ochranu, milosť a požehnanie. On nás vypočuje a v každej chvíli nám podá pomocnú ruku. Vďačné sme aj sestrám, ktoré boli pri vzniku krúžku, ale za uplynulých 21 rokov nás predišli do večnosti.

Nebeský Otče, žehnaj i naďalej prácu našich sestier, buď k nim milostivý a zachovaj ich naďalej pri sile a veku primeranom zdraví. Aby sme mohli naďalej vyznávať:

*Aké milé a vzácne je miesto, kde slovo
Božie prebýva,
kde vzácne vďaky vzdávame, modlíme
sa a spievame.*

*Na tomto mieste poznávame, že Boh aj
pri nás prítomný je,
kde Jeho slovo počúvame a srdce Ho
oslavuje.*

*Požehnaj, Pane, slovu svojmu, daj
radosť z neho ľudu Tvojmu,
keď pravdu v tom slove hľadá,
vlej do sŕdc našich z milosti, čo slúži
viere, zbožnosti.*

Ty prikázal si svojmu ľudu prinášať obeť. Prinesme Mu svoje veriace a kajúce srdce. Obetujme Mu svoju vôľu, svoje ústa, svoj život a všetky svoje údy. Obetujme sa Mu, kým sme ešte vo veku primeranom zdraví, kým neležíme pre choroby na lôžku, lebo potom môže byť neskoro. Pane Bože, daj nám na to všetky sily svojho Svätého Ducha.

Milé sestry,

dovoľte, aby som túto jubilejnú príležitosť využila i na to, aby som sa na vás obrátila s nasledujúcou výzvou: Príďte medzi nás, rozšírite náš počet novými rukami, ktoré možno pre vyšší vek nedokážu už fyzicky pracovať, ale budú okolo seba rozdávať lásku, radosť, pokoj a pohodu. Príďte, tešíme sa na vás, veď s Božou pomocou všetko zvládneme.

ZA KRÚŽOK VIERA MAREČKOVÁ
Marec 2017



Náš krúžok ručných prác

V stredu o druhej hodine popoludní kráčam spolu s Jankou Minekovou na stretnutie žien z krúžku ručných prác. Janka drží v jednej ruke obálku s financiami, ktoré sa vyzbierali za kvalitnú a krásnu prácu našich šikovných sestier.

Nie je to prvýkrát, čo naše staršie sestry vyšli, uháčkovali či pripravili svoje výrobky na predaj do Spojených štátov amerických. Riaditeľ Evanjelickej spojenej školy Jozef Sopoliga spolu s Bohdanom Hroboňom a Adrianom Kacianom každoročne navštevujú viaceré cirkevné zbory v Amerike, aby udržiavali živé kontakty s našimi sponzormi a podporovateľmi našej školy. Ručná práca našich žien je tam vysoko cenená a výrobky našich sestier sa dobre predávajú.

Najkrajšie na tom však je, že naše sestry si získané peniaze nenechávajú pre seba.

Svojou zásluhou prácou podporujú činnosť Evanjelickej spojenej školy v Martine – ak sa im podarí niečo získať alebo zarobiť, našej škole venujú štedrý milodar.

Aj touto cestou by sme sa im chceli za ich ochotu a priazeň z celého srdca poďakovať. A zároveň ich povzbudiť: aby si nezúfali, že ich ruky sú už staršie a slabšie, ich oči horšie vidia a nohy ťažšie kráčajú. **Pre nás sú všetky veľmi vzácne.** A chceli by sme povzbudiť aj ostatné sestry, ktoré radi šijú a vyšívajú (alebo sa iba chcú stíšiť pri modlitbe a porozprávať), aby sa ku krúžku ručných prác pridali. Zažijú spoločenstvo milých sestier, pocítia veľkú spolupatričnosť a mnohým ľuďom i deťom naozaj pomôžu. Už len tým, že na nás myslia a o svoje dary sa dokážu podeliť.

NATALIA KACIANOVA



VIANOČNÉ POSOLSTVO ŽIAKOV 4.A A 4.B TRIEDY V DOMOVE DOBRÉHO PASTIERA

16. decembra 2016 som bola požiadaná, aby som zastupovala pani učiteľku triednu a sprevádzala žiakov 4.A triedy do Domova Dobrého Pastiera (DDP), kde mali deti vystúpiť s veľmi pekne pripraveným vianočným programom. Potešila som sa, lebo v tomto domove som roky nebola a bola som zvedavá, či tam nenájdem nejaké známe tváre. Keďže tento program vymyslela a nacvičila pani učiteľka Katka Bielková - triedna 4.B, nemala som žiadne starosti.

Ráno pred odchodom sme sa s deťmi pomodlili za to, aby sme priniesli staručkým a nevládnym ľuďom v tomto zariadení radosť a požehnanie a aby aj nás Pán Boh požehnal a formoval skrze túto službu.

A Pán Boh vypočul naše modlitby.

Hneď pri úvodnom ostychu detí pri stretnutí so starobou, chorobou, pripútanosťou na lôžko, od radosti kričiacou pani G. („Zlaté, zlaté ...Moja!“) som si uvedomila, aká dôležitá - vzácna je pre naše deti táto skúsenosť, ktorá bude čiastočne kompenzovať nezdravé ideály dnešnej doby - túžbu byť krásny, úspešný, populárny, nzbierať čo najviac lajkov... Aký kontrast s útulnými, ale skromnými izbičkami, so samotou, s chorobami, odkázanosťou na pomoc a opateru druhých i s vnútornou bolesťou - našli sa aj takí, ktorí odmietli našu návštevu, lebo by to bolo pre nich príliš zraňujúce. Neodsudzujem, rozumiem tomu.

V istých okamihoch som si i ja stierala slzy z tváre. Prišli sme ľuď potešiť, ale niektorých sme dojali a rozplakali. Niektorí spomínali, že pred rokmi aj oni chodili koledovať starým a teraz sú už oni starí - odkázaní na pomoc.

Za jednými dverami som našla na posteli osobu, ktorá nám je mnohým vzácna a drahá. Tetu Marienku Lajčiakovú. „Rozbehla“ som sa k nej. Moje ruky vyleteli do objatia. Drahá tetu Marienka! Už aj ona je odkázaná na opateru. Ako predívne to Pán Boh zariadil, že po etape zrelosti, sily, samostatnosti predsa len sa všetci blížime do etapy pokornej závislosti od druhých. Teta Marienka so širokým srdcom sa deťom potešila, Tichú noc spievala spolu s nami.

Za ďalšími dverami nás čakala ďalšia sestra z nášho zboru, ktorá nechýbala nikde, kde bolo treba pomáhať, kde sa varilo, umýval sa riad... teta Irenka Djubeková. Aj teraz to bola ona - spolu so svojou susedkou pani Annou Liskajovou pripravili pre deti sladké občerstvenie.

Ten náš kresťanský svet je „malý“ a nádherne poprepletaný. Už som definitívne mala pocit, že DDP je miesto, ktoré mi je drahé. Drahým ho robia ľudia, ktorých poznám a ktorí tu prežívajú svoju neskorú jeseň života, ale aj ľudia, ktorí sa o nich starajú - sestričky či otec prítomnej žiačky Alžbetky, ktorý tu pracuje.

V neposlednom rade sa chcem veľmi pekne poďakovať aj pani riaditeľke Lenke Taškárovej, ktorá nás srdečne privítala, nechala pre nás pripraviť „stôl plný maskrt“, venovala nám svoj čas a odovzdala nám krásne darčeky, ktoré zhotovili zamestnanci i klienti DDP.

Som veľmi vďačná za túto skúsenosť pre seba i pre našich žiakov, ktorí sa svojej úlohy zodpovedne a citlivo zhostili. Pri odchode som v duchu ďakovala Pánu Bohu, že vypočul naše modlitby a my odchádzame domov iní - zasiahnutí, dotknutí, šťastní i smutní - „z vnútra naplnení“ - *požehnaní*.



24. 12. VIANOCE SA DAJÚ PREŽIŤ AJ INAK AKO TRADIČNE

Deň, keď čas skutočne letí! Z hrncov kypí, kto nestihol včera alebo v noci, dovára kapustnicu, treba ešte dokončiť šalát, vyklepať rezne alebo obaliť ryby, naukladať koláče na tácky a určite bude treba ešte povysávať neporiadok, ktorý vznikol pri dokončovaní hostiny.

Je 9.50 a my s manželom Ľubkom zatvárame dvere bytu, odchádzame od ešte nenaporciovaného mäsa, nedokončeného šalátu a nenakrájaného koláča. V hrnci sa stále varí mäso na kapustnicu. Ja nesiem plech s koláčom a Ľubko gitaru. Pousmejem sa, zanechávajúc za sebou stav domácnosti, ktorý by ma už aj sám o sebe privádzal svojou naliehavosťou od istej nervozity. Dnešný deň však nechcem stráviť ako po minulé roky – len v pilnej práci. Teším sa a som vďačná Pánu Bohu za jeho nové zrežirovanie. V očakávaní neznámeho a s modlitbou na perách vystupujeme z auta o 10.00 pred Katolíckou charitou.

(Vysvetlenie za réžiu: 23. 12. sme chceli spolu s Dominikou K. z modlitebnej skupinky žien zavíšiť našu adventnú aktivitu – pečenie koláčov pre ľudí bez domova. Toho môjho makového som doniesla len jeden plech. Vonku bol mráz a očakávalo sa, že 24. 12. príde až okolo 40 ľudí. Prislúbila som, že napečiem ešte jeden plech a na Vianoce donesiem. Bolo to treba stihnúť do 10.00. Obed bude skôr, príde aj kňaz... „Môžeme sa zúčastniť?“ pýtam sa úprimne.)

A tak sme tu.

Sú Vianoce, ale na tomto mieste nás vítajú veľmi priateľskí zamestnanci charity (ktorí mimochodom tiež nie sú doma) na čele s pánom Ing. Kočalkom. Stretávame tu aj pána Ing. Belicu, ktorého poznáme ako riaditeľa DD na Hviezdoslavovej ulici. Dnes už je na dôchodku. Drží v rukách akordeón. Ľubko vytahuje svoju gitaru. Kým sa v sklade zladujú, navčujú koledy, idem sa pozrieť do kuchyne, či môžem nejakú pomôcť. Prechádzam cez jedáleň. Ľudia od stolov si ma zvedavo prezerajú. Ešte ma tu nevideli. Zatiaľ niet čo robiť. Šalát je už nabratý, ryby, ktoré vyprázala pre 40 ľudí manželka pána Ing. Kočalku, sú už na ceste. Gitka, moja kamarátka a pracovníčka charity, ma zoznamuje s kňazom a nevidomým rómskym dievčaťom Zuzkou – vraj krásne spieva. Žrazu ma Gitka posielala so Zuzkou za navčujúcimi hudobníkmi. Aby sa zladili aj so speváčkou. Vzniká tak „náhodne“ spojené trio. Opäť prechádzam jedálňou a som šťastná, že som pri týchto ľuďoch, lebo ma naplňa presvedčenie, že ak by dnes prišiel Ježiš na zem druhýkrát, najskôr by sa zastavil na mieste, ako je toto. Išiel by tam, kde Ho ľudia potrebujú – tak ako to robil vždy. Svedčia nám o tom Jeho stretnutia s malomocnými, odvrhnutými pre svoju infekčnosť, s osamelými, opustenými a chorými, ako bol muž pri jazere Betezda a iné.

Príhovor kňaza, modlitba a potom koledy, ktoré spieva Zuzka. Ľubko zúročuje, čo sa naučil počas rómskej misie spred 10 rokov. Spoločne spievajú „Pal tu te me džav“ (Idem za Tebou) a Načo pôjdem domov. Ľudia sa pridávajú, spievajú s nadšením, v ktorom cítia ťarchu života, smutných príbehov ľudí bez domova. Prichádzajú návrhy na nové piesne. Porcie sú už hotové, ale spieva sa ďalej. Pri roznášaní jedla cítim ľútosť i radosť.

Domov s Ľubkom prichádzame pred dvanástou – šťastní aj smutní. S modlitbou na perách.

Neskôr, keď sa stretnem s Gitkou, medzi rečou sa dozvedám, že bezdomovci sa pobili. Niektorých vraj prikačil smútok a plakali. Kývam hlavou, rozumiem. To, čo pre nás bolo požehnaním, bolo pre niekoho otváraním starých rán. Túto bolesť možno zatlačiť hlbšie, alebo vyplakať, alebo prehlušiť fyzickou bolesťou, alebo...

Premýšlam, ako týmto ľuďom svedčiť o Tom, ktorý miluje, ktorý je Lekárom duší. Budem sa za to modliť. Zatiaľ viem, že pri najbližšej príležitosti zasa napečiem koláč. Rovno dva plechy.



AKO DOSTAŤ DETI DO KOSTOLA

Viem, tento nadpis je provokatívny. Veľmi si prajem, aby tento článok aspoň niektorých vyprovokoval ku konaniu. Aby som to uviedol na správnu mieru, mojím zámerom nie je len dostať deti v nedeľu doobeda do kostola. Nedeľná návšteva bohoslužieb (napríklad aj detských a hoci aj každý týždeň, nielen raz za mesiac) by bola len čerešnička na torte, veľmi potrebná pre nich aj pre nás, veď Pán Boh nám to v treťom prikázaní prizvukuje (2M 19, 8 - 11). A nielen toto prikázanie, máme ešte aj zaslúbenie, že sám Pán Boh nás a naše deti v spoločenstve veriacich očakáva. (Mt 18, 20).

Aj našim predkom v tomto cirkevnom zbere záležalo, aby privedli deti do kostola. Paradoxne práve preto postavili zborový dom, ktorý mal slúžiť pre prácu s mládežou. V čase pôsobenia Jozefa Bučku to bola obrovská investícia, ktorá bola za komunizmu poznačená všelijakými neslušnými zábavami (naš starší sused mi o tom rozprával). Teraz sa v nej provizórne učia deti evanjelickej základnej školy a vzniká tak niečo väčšie a krajšie. Na vtedajšiu dobu to boli vynikajúce priestory s výborným vybavením (divadelná sála, príslušné miestnosti ako šatne a sklady, svetelná technika). Bolo to veľmi dobre vybavené kultúrne a spoločenské centrum nielen pre mladých. V tejto budove sa nachádzala dnes už zamurovaná bábková scéna s menším pódium a menšou sálou, kde deti mohli sledovať bábkové hry, ktoré im pripravili mladí ochotníci. Keď tak dnes pozerám a predstavujem si, aké to muselo byť, vychádza mi, že v tomto bábkovom divadle musela byť aktívna celá bábková družina, určite aj viac ako desať ľudí. A práve o vytvorenie takejto bábkovej družiny, o týchto viac ako desať ľudí mi v tomto článku ide.

Som prekvapený a teším sa, aký úspech majú detské služby Božie, konané každú 2. nedeľu v mesiaci. Vidíme nielen štatistiky návštevnosti, zbierky ofery, ale počúvame pozitívne ohlasy nielen od domácich viery, ale aj od detí a ich rodičov zo školy, ktorí by

inak do kostola cez rok neprišli. Dúfam, že táto tradícia bude pokračovať, aj keď my tu už nebudeme. A preto je potrebné, aby sme už teraz pracovali na zlepšení a rozvíjaní aktivít ako sú hudba, tvorivé dielne a bábkové divadielko. Vynikajúcu prácu robia Tomáš Gulán a Janka Míneková, ktorí sú zodpovední za svoju časť a sú „pioniermi“ v našej cirkvi, ktorí koordinujú a hľadajú cestu, ako to robiť, aby nielen deti mali z toho potešenie a zážitok. Sám mám radosť a cítim vďačnosť, ako Pán Boh požehnal mňa i manželku v práci s bábkami a našimi ochotnými mladými bábkohercami (Terezka Kuchelová, Dávid Koval' a Marek Valčo). Naše bábkové divadlo je pekné a zaujímavé, ale myslím, že máme ešte svoje chybičky a limity a hlavne máme voľné miesta v našej bábkohereckej družine, v ktorej nás môže byť aj viac ako desať.

Hľadáme do „bábkarskej družiny“ ďalších nadšených ľudí, ktorí sú ochotní obetovať svoj čas a sú odhodlaní pracovať na sebe, aby čo najlepšie priniesli evanjelium, radosť a lásku deťom nielen v našom zbere. Možno si myslíte, žeby to mali robiť najmä mladí ľudia. Áno, ale mladí ľudia sa učia najmä od dospelých tak, že opakujú ich príklad. A navyše je komické a zároveň vážne vidieť veselú bábku s veľkými ústami, ktorá hovorí dospelým hlasom. Potrebovali by sme nielen pár bábkohercov, ale predovšetkým scénografov, ktorí by navrhli, vytvorili a nahradili doterajšiu skôr fádnu a nezaujímavú prenosnú bábkovú scénu, ako aj zručné krajčírky, ktoré by nachystali nové kostýmy pre bábky, ktoré tak môžu dostať nové roly, a teda aj herecké obsadenie. Na túto náročnú prácu, ktorá si vyžaduje výtvarné a praktické zručnosti, nemáme zatiaľ vhodných ľudí. Je to veľmi potrebná a náročná práca, na ktorú zatiaľ nemáme schopnosti.

Veľmi naliehavo potrebujeme rekvizitárov, ktorí by mali na starosť prípravu rekvizít a transparentov (technické možnosti na farebnú tlač máme, aj dielnička by sa našla), zároveň by zabezpečovali aj ich použitie a koordináciu počas bábk-



hry, pretože bábkoherci majú vtedy plné ruky práce.

Takisto by bol vhodný hudobný sprievod napríklad na klavíri alebo inom hudobnom nástroji, ktorý by vyplnil niektoré „hluché“ miesta počas vystúpenia a hudbou by sprevádzal a scelil celé predstavenie. Zaujímavá by bola technická podpora, ktorá by zabezpečila prípravu zvukových materiálov alebo vizuálnych projekčných plôch pre divadielko. Zatiaľ nám pomohol aj ozvučovač z kostola, ale úplne nové dimenzie by sa otvorili, keby sme mali túto pozíciu obsadenú vlastným človekom.

Ak by sme s bábkovým divadielkom a celou výpravou mohli vycestovať, bola by to nielen nová možnosť, ako pozvať ľudí k Bohu a do kresťanského spoločenstva, ale

aj zaujímavá prezentácia a reklama pre náš zbor. Len sa pozrime, aký ošiaľ spravil medzi deťmi a rodičmi fenomén zvaný Spievankovo! Ak by sme chceli pripraviť aj hudobno-animátorský program sprevádzajúci bábkové divadielko, určite by sa nám otvorili mnohé miesta a sály v našom meste, vítali a podporili by nás mnohí ľudia, ktorí dnes s cirkvou nemajú nič spoločné. Ale to už hovorím o skupine niekoľkých desiatok ochotných ľudí, ktorí by do takejto misijno-osvetovej služby investovali svoj čas a schopnosti. Možno, že takto by sme priviedli do kostola nielen deti, ale aj dospelých.

Ak vás táto ponuka zaujala a radi by ste obsadili niektorú voľnú pozíciu, ozvite sa, prosím, mailom, veľmi radi vás medzi nami privítame.

MGR. ĽUBOŠ FROLO

Pamätaj na deň soboty, aby si ho svätil. Šesť dní budeš pracovať a robiť akékoľvek svoje dielo. Ale siedmy deň je sobota Hospodina, tvojho Boha. Nebudeš robiť nijaké dielo ani ty ani tvoj syn ani tvoja dcéra, tvoj sluha ani tvoja dievka ani tvoje hovädö ani tvoj pohostín, ktorý je v tvojich bránach. Lebo šesť dní činil Hospodin nebesá a zem, more a všetko, čo je v nich, a odpočíval siedmy deň. Preto požehnal Hospodin deň soboty a posvätil ho.

Lebo kde sa dvaja alebo traja zhromaždili v mojom mene, tam som medzi nimi.

Exodus 20, 8 - 11

Lebo, kde sa dvaja alebo traja zhromaždili v mojom mene, tam som medzi nimi.

Mt 18, 20



JAKUB, AGÁTKA: ANJELIK – MÁ NARODENINY

Osoby:

Jakub, Agátka, Anjelik

Pomôcky:

party klobúčiky, kola, koláč, zvonček

Osnova:

Anjelik všetkým hovorí, že dnes bude oslavovať narodeniny a pozval hostí.

Prichádza len Agátka, lebo Jakub hrá futbal.

Anjelik telefonuje Jakubkovi, že nech príde.

Agátka dá Anjelikovi darček, dostane narodeninový klobúk, plechovku koly, koláčik.

Prichádza Jakubko, že už skončili, spotený, v drese, bez darčka.

Anjelik dá Jakubkovi narodeninový klobúk, plechovku koly, koláčik.

Agátka sa rozčuľuje a karhá Jakuba, že ako si to predstavuje.

Anjelik vysvetľuje, že ona chce pohostiť aj Jakubka, veď chudák by bol hladný, smädný a sám.

Anjelik: Milé deti, dnes to bude niečo výnimočné. Ja Anjelik oslavujem narodeniny. Ani sa ma nepýtajte, ktoré? Už som to aj prestal rátať. Tak veľmi sa teším, lebo som prichystal oslavu s pohostením pre všetkých mojich kamarátov. (Zvonček pri dverách). Aha, počujete, už sú tu.

Agátka: Ahoj Anjelik. Všetko najlepšie, drahý Anjelik, všetko najlepšie. A tu je darček.

Anjelik: To je milé! A čože je tam zabalené? O, medailónik s diamantom. Vždy keď ho uvidím, spomeniem si na teba a Jakubka. Mimochodom, kde si ho nechala?

Agátka: Jakubka mi radšej ani nespomínaj! Neveril by si, on išiel hrať futbal. Uprednostnil kamarátov a futbal pred tebou, no chápeš?

Anjelik: Ale Agátka, hádam to nebude také hrozné. Možno sa len pozabudol. Zatelefonujem mu. (Zdvihne mobil.) Jakubko, ahoj, dnes mám oslavu, nezabudol si? Prídeš? Aha, rozumiem, tak ty dáš ešte tri góly a prídeš. Dobré, teším sa.

Agátka: Vidiš ho, futbalistu, egoistu. Ešte aj doma chce, aby som ho volala Messi.

Anjelik: To nič. Ďakujem za darček a aj ja mám pre teba niečo nachystané. Tento krásny party klobúčik a takéto mávadlá.

Agátka: Jéj, tie sú fest pekné. A môžem si ich zobrať domov.

Anjelik: Nech sa páci. Pripijeme si kolou a hneď ti odkrojím z mojej torty. Na, papaj.

Agátka: Mňam, mňam. Tá torta je božská, pardon anjelská. Musíš mi dať recept. (Zaznie zvonček pri dverách.)

Anjelik: Ktože to k nám ide? Idem otvoriť.

Jakub: Všetko najlepšie, Anjelik môj. Nech ťa Pán Boh žehná a dovoľ, aby som ti k narodeninám venoval môj trojgólový hetrik.

Anjelik: Ďakujem, naozaj taký originálny futbalový darček som ešte nedostal. Určite si smädný, nech sa páci kola. A asi si aj veľmi vyhladol, tak ti odkrojím veľký kus z mojej torty.

Jakub: Vieš, ja by som si hneď prosil na prídavok aj kolu aj koláčik. Jéj, aj ja chcem taký veselý klobúčik.

Agátka: Mňa hádam porazí. Tento spotený a zašpinený tulák príde na oslavu neskoro a smrdí ako tchor.

Anjelik: Ale Agátka, hlavne že prišiel.

Agátka: Nie, toto je nehoráznosť. Veď neprinesol ani poriadny darček. Nabudúce prinesie čo – podpis-kartu s jeho vyškerenou tváričkou. Tebe to neprekáža, Anjelik?

Anjelik: Ale veď narodeninový darček nie je vstupenka na narodeninovú party, nie? Či ty to berieš inak?

Agátka: Čo ja ako beriem, do toho teba nič! Ale tento malý nenažranec chce dve porcie a ja som sa musela uskromniť s jednou. Ty nevidíš, ako ťa využíva?



Jakub: Tak ja asi pôjdem, dievčatá.

Anjeliik: Nie Jakub, ostaň. Toto je moja oslava. Agátka, o čo ti vlastne ide?

Agátka: Toto je nespravodlivé! Veď on si nezaslúži byť na tejto oslave. Prišiel neskoro, smradlavý a bez darčeka.

Anjeliik: Agátka, ty by si chcela, aby som na Jakuba nakričal a vyhodil ho, hladného a smädného, lebo si urazená?

Agátka: Presne a ešte ho aj treba zosmiešniť, aby si to dobre zapamätal.

Anjeliik: Ale veď som ťa pekne pohostil, Agátka, pekne som sa s tebou bavil, nič ti nechýba. Nielen k tebe, ale aj k Jakubovi chcem byť dobrý a láskavý. Veď kamarátstvo nie je nejaký výmenný obchod. Agátka, ako kamarátka preukazujem Jakubovi dobrotu aj v zlých chvíľach. Musíš sa preto na mňa hnevať?

K á z e ň

Detské služby Božie – Matúš 20, 1 – 16

PODOBENSTVO O ROBOTNÍKOCH NA VINICI

Myšlienka

Keď ťa niekto miluje viac, ako si zaslužiš...

Milé deti!

Čo by ste urobili na Anjeliikovom mieste vy? Pohostili by ste Jakubka aj napriek tomu, že vám nič neprinesol, prišiel neskoro a ani sa primerane neobliekol a už vôbec vám nedal prednosť pred svojimi záľubami – teda futbalom? Ponúkli by ste mu ten svoj úžasný narodeninový koláč, alebo by ste sa na neho poriadne nahnevali?

To je asi ťažká otázka, však?

Viete, *ale aj Agátka mala pravdu*. – Nebolo to spravodlivé – ona pekná, milá, slušná, pripravená prišla načas, priniesla darček – a obišla rovnako ako ten bežár Jakub, ktorý si v podstate na Anjeliikovu oslavu iba akože odbehol – a dostal presne to isté čo Agátka – koláč a kolu, čo si podľa Agátky vôbec nezaslúžil. *Ale Anjeliik, ktorému celá oslava patrila, sa rozhodol inak.*

Anjeliik dal Jakubovi to isté čo Agátke, navyše v jej prítomnosti. Keby to bol aspoň urobil tajne, aby to Agátku toľko neškreklo, ale nie: Anjeliik chcel, aby Agátka videla, čo znamená milovať niekoho, aj keď si to nezaslúži, alebo si zasluži oveľa menej ako niekto druhý.

Lenže Agátka bola urazená a stále riešila iba Jakuba – namiesto toho, aby sa tešila, že je na úžasnej oslave plnej balónov, dobrej nálady a výborného jedla. Vôbec sa nedokázala tešiť z toho, že tam ten nepodarený Jakub nakoniec predsa len dorazil.

Aj Pán Boh pre nás RAZ pripraví niečo veľkolepé – niečo, čomu hovoríme Božie kráľovstvo. A pozýva doň každého – úplne každého, pretože mu záleží na každom jednom z nás.

A niektorí z nás sú už *nájdení* – rovnako ako tí najatí robotníci, ktorých Pán zavolať a ktorí už teraz pracujú na Jeho vinici.

Niektorí z nás už teraz vedia, pre koho pracujú a čo ich v budúcnosti čaká.

Ale svet je veľký a je v ňom ešte veľa takých ľudí, ktorí nenachádzajú zmysel života, ktorí len tak postávajú, žijú zo dňa na deň a možno aj čakajú: že sa zrazu niekto objaví a povie im: Poď za mnou, dám ti zmysluplnú prácu, a aj to, čo bude spravodlivé.

Pretože Božia spravodlivosť je iná ako tá naša – ľudská. Boh nás nikdy s nikým neporovnáva, iba ak so sebou a v tom prípade by nikto z nás nemal šancu uspieť.

Takže Boh nás všetkých miluje oveľa viac, ako si zaslužíme. A takisto nám aj dáva oveľa viac, ako si zaslužíme. A my by sme si tiež mali vedieť navzájom dopriať a necítiť krivdu, keď aj tým druhým Boh ponúka a dáva presne to, čo nám – lásku, ktorú si nezaslužíme. Amen.



MLÁDEŽNÍCKA (NE)VÍKENDOVKA

Tak ako to už býva zvykom, aj tento rok sa kompetentní z martinskej mládeže spojili a naplánovali si víkendovku. Nebola to víkendovka v pravom zmysle slova, vyrážali sme v stredu (1. 3.) a domov sme sa vracali v piatok (3. 3.).

Stretili sme sa ráno na železničnej stanici vo Vrútkach. Po príchode do Tatier sme sa zabývali a mali obed. Neskôr nás čakal kvíz, ktorý mal niekoľko kôl. Prvý výklad v ten večer niesol názov „Bez signálu“. V súčasnosti si už veľmi ťažko vieme predstaviť náš život bez telefónov, sociálnych sietí či spojenia so svetom cez internet. Niekedy sa cítíme až stratení, keď si nemôžeme pozrieť, čo nové sa udialo.

Oveľa väčší problém však nastáva, keď sa ocitneme bez Božieho signálu. Boh nám síce dal slobodu, ale len čo sa vyhneme Jeho slovu a začneme si robiť, čo chceme, stratíme sa. Potom čakáme, že sa nám Boh prihovorí tak radikálne, ako to urobil pri apoštolovi Pavlovi. No On sa oveľa častejšie prihovára tým najtichším spôsobom, ako to urobil pri Eliášovi. Strhol sa víchor, ale v ňom Boh nebol. Po ňom nastalo zemetrasenie, ale ani v ňom nebol Hospodin. Po zemetrasení vypukol oheň, ale takisto bez Boha. Až nakoniec zašumel tichý šelest a práve v ňom bol Hospodin.

Tichý Boží hlas sa nám prihovára neustále, ale my sa neraz vyhovárame, že znie príliš ticho na to, aby sme ho počuli. Niekedy však Boží hlas môže znieť aj hlasno, ale všetko okolo nás ho pohltí – náš každodenný život, naše problémy, ktoré si schovávame sami pred sebou, nedostatok času, kto-

rý si nevieme pre Boha vyčleniť. To všetko, ale aj veľa ďalších vecí nám bráni predstúpiť pred Božiu tvár. Niekedy je to práve náš hriech a to, že sa hanbíme za všetko, čo sme vykonali. Chceme sa skryť, ako to urobili Adam a Eva, ale Boh nás vidí všade. Neodvrhuje nás od seba, práve naopak, ukazuje nám, že práve v ňom môžeme mať vždy istotu, že k nám bude stále prehovárať, pokiaľ Mu to dovolíme a otvoríme mu naše srdce s úmyslom, že chceme skutočne počúvať... Po výklade bol voľný program, aby každý z nás mohol premýšľať o týchto slovách.

Vo štvrtok sme sa vybrali na dlhú prechádzku, a to zo Štrbského plesa na Jamské pleso. Večer nás čakal druhý výklad s názvom „V dielni“. Pozerali sme niekoľkominútové video, v ktorom bola zobrazená úplná rekonštrukcia auta. Video bolo zostrihané na 12 minút, ale celý proces trval v skutočnosti veľmi dlho.

Boh je náš Stvoriteľ a proces, ktorý s nami vedie, trvá veľmi dlho. Často-krát chceme, aby sa všetko v našich životoch vyriešilo hneď. Nevieme pochopiť, že na isté veci treba čakať, že ani svet nevznikol za pár sekúnd, ale bol to veľmi dlhý proces a nič sa nestalo len tak.

Náš Stvoriteľ z nás chce mať, ako píše apoštol Pavol Timoteovi, nádoby, a to nie hocijaké. Chce z nás mať zlaté nádoby, ktoré majú vznešenú funkciu. Sami osebe sme len nádobami hlinenými, ale skrze Pána Ježiša Krista sa stávame nádobami zlatými, ktoré sú určené na čestnú úlohu, na službu nášmu Pánovi.



Za obidva výklady patrí veľká vďaka Miňovi Brunckovi, pretože každý v nás zanechal niečo, nad čím budeme ešte dlho rozmýšľať.

Celá víkendovka sa niesla v duchu priateľstva. Keď nás vo štvrtok prišiel navštíviť pán farár Kubík, s radosťou vyhlásil, že je veľmi rád, keď nás vidí takto všetkých spolu. Síce sa mnohí vidíme každý deň v škole a trávime spolu väčšinu nášho študentského života, aj tak sa však chceme takto spolu stretávať a mať nezabudnuteľné spomienky.

Ďakujem každému, kto sa podieľal na príprave a na priebehu tejto víkendovky.

Ďakujem všetkým účastníkom, aj tým, ktorí nás prišli pozrieť. Vytvorili sme skvelú atmosféru, v ktorej bol celý čas prítomný náš Pán prostredníctvom modlitieb, hudby, spevu a chvál.

Ďakujem Pánu Bohu, že nám požehnal taký krásny čas a dúfam, že také príjemné a užitočné chvíle zažijeme aj na budúci rok.

NATÁLKA VOLNOVÁ

SLOVENSKO MOJE, OTČINA MOJA KRISTÍNA ROYOVÁ

Slovensko moje, otčina moja,
krásna si ako raj, ako raj.
Na твоjich horách nádhery trónia,
v údoliach šumí lúbezný háj.
Na твоjich horách by spievala
a srdcom k nebu sa vznášala.
Slovensko moje, otčina moja,
krásna si ako raj, ako raj.

Hej, mám otčinu ja ešte inú,
kde večne vládne môj Boh a Pán.
Tam si povolá, tam si privedie
Pán Ježiš svojich zo všetkých strán.
Tam zmiznú žiale aj náreky,
tam budem bývať až naveky, naveky.
Hej, mám otčinu ja ešte inú,
kde večne vládne môj Boh a Pán.

Kým ten čas príde, že sa to stane,
chcem Bohu a vlasti žiť oddane.
Blížnemu slúžiť a právo brániť,
to heslo mladých vždy musí byť.
Vypočítavosť a strach zdolať,
lásku a radosť vyžarovať, rozdávať.
Kým ten čas príde, že sa to stane,
chcem Bohu a vlasti žiť oddane.

*Vypočítavosť a strach zdolať, lásku a radosť
vyžarovať, rozdávať.
Blížnemu slúžiť a právo brániť, to heslo
mladých vždy musí byť.*



DÍVADELNÉ PREDSTAVENIE LUTHER



Pri príležitosti 500. výročia pribitia Lutherových 95 výpovedí proti odpustkom sme sa ako študenti dramatického krúžku na Evanjelickej spojenej škole v Martine rozhodli, že napíšeme a nacvičíme hru, ktorá by oboznámila našich spolužiakov o významnej histórii evanjelickej a. v. cirkvi. Cieľom bolo predstaviť také osobnosti, ako boli Martin Luther, Katarína von Bora, Johann Tetzel alebo Thomas Müntzer.

Písať scenár sme začali začiatkom minulého roka. Následne prešiel úpravami tak historickými, ako aj teologickými. Pomáhali nám ho dotvoriť naše učiteľky Janka Bosáková a Monika Záborská.

Tvorbu scenára predchádzalo štúdium Lutherovho života a udalostí, ktoré sa odohrali na prelome stredoveku a renesancie. Pre mňa ako študentku to bola výzva, ale zároveň obohacujúca skúsenosť. Minulý rok sme sa spolu s ďalšími študentmi zúčastnili aj vedomostnej súťaže o Martinovi Lutherovi, ktorá mne i mojim spolužiakom veľmi pomohla pri písaní scenára. Hru sme pre verejnosť uviedli 16. 2. 2017 predstavením na Mestskej scéne v Martine. Veľký úspech sme mali aj na školskej premiére v Evanjelickej spojenej škole 17. 2. 2017.

Jednotlivé postavy stvárňali spolužiaci – členovia nášho dramatického krúžku. V hlavných úlohách vystúpili Janko Hlavaj – Martin Luther, Lukáš Kochol – Thomas Müntzer, Rastislav Jonis – Johann Tetzel a Alžbeta Jurečeková – Katharina von Bora. Nacvičenie hry si vyžiadalo veľa úsilia, skúšok a trpezlivosti, ale verím, že výsledok stál za to. Predstavenie sa momentálne nehrá, no pravdepodobne vzhľadom na záujem cirkevných zborov budú ešte jeho reprízy.

Určite je dôležité poznať našu cirkev a jej históriu, lebo bez poznania minulosti nemôže fungovať ani naša budúcnosť. Predsa na Lutherových kázňach a výklade Pisma je postavená i naša viera.

BARBORA SOPOLIGOVÁ

Výpovede spoluúčastníkov hry:

Rastislav Jonis – Johann Tetzel: „V Lutherovi som hral postavu Johanna Tetzela, ktorý predával odpustky veriacim. Hra dopadla lepšie, ako som čakal, pretože ešte deň pred premiérou naše herecké výkony neboli uspokojivé. Celkové pocity mám pozitívne, aj keď chvíľu trvalo, kým zo mňa pred vystúpením opadla tréma. Ťažšie pre mňa bolo naučiť sa text, ale páčilo sa mi, že som hral v príbehu zápornú postavu. Som rád, že diváci hru dobre prijali.“

Lukáš Kochol – Tomáš Müntzer: „V našej hre som stvárňoval osobnosť Tomáša Müntzera. Páčilo sa mi, že som sa mohol aspoň na chvíľu vžiť do postavy ideového vodcu nemeckej sedliackej vojny. Hranie ma „chytlo“ a určite s tým chcem pokračovať. Počas skúšok sa z nás stal aj veľmi dobrý kolektív. Všetci sme tvrdo pracovali. Som rád, že sa nám predstavenie vydarilo, lebo hrať pred mojimi spolužiakmi – rovesníkmi bola pre mňa veľká výzva. Určite by som si rád ešte niekedy naše predstavenie zopakoval.“



Dostal som pod stromček knihu profesora Štefana Markuša
KTO MÁ V RUKÁCH NÁŠ ČAS
 alebo Úvahy o fenoméne času v prieniku fyziky a biblického zjavenia

Kniha nie je na porozumenie jednoduchá, a predsa prostá, napísaná vedeckým jazykom fyziky, no oslovuje najmä teológov a veriacich ľudí. Vysvetľuje základné pojmy a kontexty veľičiny známej ako „čas“. Činí tak s trpezlivosťou učiteľa, ktorý túži, aby výnimočné znalosti a výborné podanie témy mohli s porozumením prijať aj čitatelia, ktorí sa potrebujú v otázkach času a okolo času lepšie zorientovať a nájsť odpovede na závažné – pomerne známe otázky: V akom čase sa pohybuje Boh a akými hodinkami ho meria? Podobajú sa Božie hodiny na tie naše, ľudské?

V naznačenom kontexte Štefan Markuš v úvode knihy čitateľa oslovuje: „Možno sa s udivením niekto spýta: Čo je na čase v spojitosti s Bohom a so stvorením také zaujímavé?“ Podľa švédskej fyzičky Bodil Jönssonovej je „čas naše jediné opravdivé bohatstvo“. Ak je to naozaj pravda, potom hľadať súvis medzi tým „jediným bohatstvom“ a Bohom môže byť pre duchovné a duševné zdravie človeka zmysluplné. Ako to spoločne súvisí, nechcem vopred, hovorí Štefan Markuš, prezrádzať. Budeme o tom rozmýšľať spoločne a viesť diskurz. A tak vezmite jeho knihu a čítajte!

**Pre tých, ktorí by tak mohli urobiť, vyberám Markušovu kapitolu
 Ročné obdobia a mesiace**

Ľudia už od počiatku vlastných dejín poznali, že postavenie hviezd na oblohe predurčujú cyklické opakovania ročných období. Všetky monoteistické náboženstvá učia, že časomiera sa spustila aktom stvorenia sveta. Podľa židovskej Tóry a kresťanskej Starej zmluvy štvrtý deň stvorenia bol dňom Slnka, Mesiaca a hviezd. Boli určené, aby „oddeľovali deň od noci“ a „označovali obdobia, dni a roky“ (Gn 1, 14). Boh – Stvoriteľ priradil Slnku a Mesiacu účelové funkcie. Stará zmluva vypovedá aj o ustanovení dvanásťmesačného lunárneho roka „z vyššej moci“ a používa starokakanejské a sýrsko-babylonské názvy mesiacov (abíb – Dt 16, 1, resp. kislév – Neh 1, 1).

Biblické názvy mesiacov súvisia so začiatkami nového splnu Mesiaca. Je zaujímavé, že Biblia sa nikdy neodvoláva na solárny rok. Mojžišove zákony prikazujú v rámci 12 alebo 13 lunárnych mesiacov sviatenie dôležitých sviatkov, akými sú šabat, pascha, sviatok nekvasenej chlebov, sviatok žatvy prvotín, sviatok týždňov, sviatok plesania, sviatok stánkov a deň zmierenia (LV 23). Časovo sú rozmiestnené podľa kalendárneho rozpisu lunárneho roka.

Čo však znamenajú pre kresťanov židovské sviatky? Väčšina židovských sviatkov mala duálny charakter – mala Izraelcom pripomínať dôležité udalosti histórie vyvoleného národa, keď pre nich Boh urobil niečo výnimočné (Dt 5, 15). Zároveň však boli zviazané s rytmom ročných období a so striedaním dôležitých hospodárskych medzníkov (sejba, žatva atď.). Biblia teda na jednej strane hovorí o tom, že Boh do fungovania stvorenia vniesol dôležitý rytmus striedania rôznych období – leto a zima, deň a noc, práca a oddych – a človek je povolaný, aby tieto rytmy rešpektoval. Samotný fakt, že pripomienka Božích intervencií je zasadená do rytmu kalendárneho roka, vytvára dialektické prepojenie dvoch svetov: toho viditeľného, fyzikálneho, a toho neviditeľného, duchovného. Na druhej strane Biblia a priori predpokladá, že čas je lineárny. To znamená, že plynie rovnomerne a plynule dopredu. V porovnaní s inými náboženstvami (zdôrazňujúcimi napríklad princíp opakovanej reinkarná-



cie) je kresťanské vnímanie času ojedinelé. Zakotvuje doktrínu o Božom ustanovení ročných období s vymedzenými úlohami („Leto i zimu si ustanovil“ – Ž 74, 17). Veríme, že Boh „na počiatku“ stvorenia „zariadil plynutie času“ tak, aby sa život v prírode obnovoval pravidelne a s presne stanoveným rytmom. Kresťanské sviatky sa stali pokračovaním židovskej civilizačnej tradície a s jej duálnym charakterom sviatkov priebehu roka...

Z kapitoly Antropický princíp

Štefan Markuš v tejto kapitole – pri prezentácii „veľkého tresku“ – cituje vzrušujúcu pasáž Krátke dejiny všetkého od Billa Brysona: „A tak na počiatku sa zrodil náš vesmír. V jednom oslňujúcom okamihu, v momente zrýchlenej slávy a expanzie bez možnosti vyjadriť to slovami. Singularita predpokladala nebeskú dimenziu a priestor bez pochopenia. V priebehu prvej sekundy existencie času (miery, ktorú kozmológovia radi štepia do nekonečne tenkých intervalov) vznikla gravitácia a s ňou ďalšie sily, ktoré sa stali súčasťou fyzikálnych zákonov. Za menej ako minútu už vesmír presahoval miliardové vzdialenosti a stále sa zväčšoval. Začalo byť veľmi horúco, viac ako 10 miliárd stupňov Celzia a spustili sa nukleárne reakcie, ktoré vytvorili ľahké prvky, ako vodík a hélium spolu so stopami lítia (približne jeden atóm na 100 miliónov atómov hélia). V priebehu troch minút sme už mali 98 % celkového množstva hmoty, ktoré sa kedy vytvorilo. Mali sme zrazu hotový vesmír. Prečudesné miesto, pripravené na všetky možnosti a súčasne prekrásne. Trvalo to toľko, koľko potrebujeme na prípravu sendviča na desiatu.“

K Brysonovi pridáva

Žijeme naozaj v zázračne skonštruovanom vesmíre. Aby mohol na jednej privilegovanej planéte žiť človek, iba Boh mohol vedieť, že na udržateľný život a pohodu ľudstva bude potrebný celý rozsiahly časopriestor vesmíru. Veda dokazuje, že vesmír musel na to „dozrieť“ – musel byť dostatočne starý aj veľký, aby jedna generácia hviezd mohla vzniknúť a aj odumrieť. To preto, aby ďalšie generácie hviezd mohli vyprodukovať ťažké prvky. Nazdávame sa, že v druhej generácii hviezd sa vyformovala aj naša slnečná sústava so život udržujúcim slnkom v jej strede. To ale nie je všetko. Veda totiž nedokáže vysvetliť to jemné naladenie všetkých konštánt prírody, ktoré museli byť zakomponované už v okamihu procesu Veľkého tresku. Molekulárny biológ a teológ Alister McGrath problém antropického princípu stručne vyjadril formou dvoch otázok: „Je to len čistá náhoda, že zákony prírody umožňujú existenciu života?“ a „Nemohol by to byť kľúč k podstate a osudu ľudstva?“

Pokračuje opäť citátom z Brysona

„Aby mohol vesmír existovať tak, ako existuje dnes, je potrebné, aby sa vodík menil na hélium presným a relatívne dôsledným spôsobom, a to spôsobom, pri akom sa mení 0,007 % jeho hmoty na energiu. Keby sa táto hodnota znížila len málo, napríklad z 0,007 % na 0,006 %, potom by sa energetická premena nemohla uskutočniť. Vesmír by obsahoval len vodík a nič iné by v ňom nebolo. Keby sa táto hodnota trochu zvýšila, napríklad na 0,008 %, potom by sa vodík rýchlo miňal a dnes by ho už vo vesmíre vôbec nebolo. Nech by sa rýchlosť transformácie vodíka upravovala na tú či onú stranu, už iba jemné ovplyvnenie presne nastavených hodnôt by znamenalo, že vesmír, ktorý poznáme a ktorý nevyhnutne pre život potrebujeme, by neexistoval.“



Nasleduje Markušova kapitola Šťastná planéta zem, v ktorej sa zasvätené hovoria a dokladá, že planéta Zem, jej zrod a vývoj, zaručuje všetko, čo človek k životu potrebuje. To všetko na pozadí časopriestoru i času a časov.

Vezmite a čítajte: dozviete sa celý rad odpovedí na otázku KTO MÁ V RUKÁCH NÁŠ ČAS. A tiež o tom, prečo neslobodno z Hospodínom darovaného času premrhať ani jedinú sekundu.

Profesor Štefan Markuš túto knihu pripravil na vydanie v roku svojej osemdesiatky.

Vyšla vo vydavateľstve Porta Libri v Bratislave.

Vďaka, milý Ježiško!

Miloš Jesenský

ODPORÚČAME PREČÍTAŤ SI KNIHU

Stormie Omartian: MOC MODLITBY ŽENY

Autorka venuje túto knihu sestrám v Kristovi na celom svete, ktoré túžia

- prehľbiť svoj vzťah s Pánom
- prijať všetko, čo pre ne pripravil
- stať sa ženami podľa Božieho srdca

Stormie Omartian poznala vo svojom živote moc modlitby a chce sa podeliť so svojimi skúsenosťami. Pozýva nás do osobného vzťahu s Bohom, do Božej prítomnosti. Poznala to, čo vyznáva Dávid v žalme 62, 6: „Len v Bohu utíši sa moja duša, lebo od Neho pochádza moja nádej.“

Témy úvah a modlitieb:

- Pane, pritiahni ma bližšie k sebe
- Pane, pomôž mi odpúšťať
- Pane, nauč ma kráčať po Božích cestách
 - Pane, riad moje vzťahy
 - Pane, poteš ma v súžení
- Pane, osloboď ma od nezdravého strachu
- Pane, veď ma do budúcnosti, ktorú si mi pripravil
- Pane, daj mi múdrosť, aby som sa správne rozhodovala

Kniha je pretkaná citátmi z Božieho slova, hlavne zaslúbeniami k jednotlivým témam. Autorka nám pripomína, že ak žijeme v súlade s Božím slovom a v moci Ducha Svätého, môžeme mať istotu, že sme v správnom čase na správnom mieste a Pán Boh v našom živote uskutočňuje svoju dokonalú vôľu.

Stormie Omartian napísala aj knihy: *Moc manželkiných modlitieb*, *Moc manželových modlitieb*, *Moc modlitby rodiča*. Možno si ich vypožičať na Evanjelickom farskom úrade v Martine.

DANUŠA BALKOVÁ



BOL ŤAŽKÝ PRIEMysel PRE MARTIN POŽEHNANÍM?



V 19. storočí a na začiatku 20. storočia bol Turčiansky Svätý Martin požehnaním pre rozvoj sebavedomia slovenského národa, ale i pre obyvateľov vtedajšieho Horného Uhorska. Začínali sa rozvíjať podnikateľské subjekty so slovenským kapitálom. V roku 1868 vznikla v Martine Sporiteľňa ako akciová spoločnosť. Druhým významným slovenským ústavom bola Tatra banka, ktorá sa utvorila v rokoch 1884 – 1886. V Martine sídlili i ďalšie menšie peňažné ústavy, a to Martinská vzájomná pokladňa a Turčianska úverová banka. Najstarším priemyselným podnikom v Martine bol Knihtlačiarsky účastinársky spolok, ktorý vznikol v roku 1869. V roku 1898 pribudla v meste ďalšia tlačiareň. Kníhkupcko-nakladateľský spolok vznikol v roku 1886 s cieľom vydávať a rozširovať slovenskú literatúru. Prvým z väčších priemyselných podnikov v Martine so slovenským kapitálom boli Tatra nábytok, pivovar, rafinéria minerálnych olejov a celulózka.

Martin začal hrať významnú úlohu v dejinách slovenského národa uskutočnením 1. Slovenského národného zhromaždenia v roku 1861, ktoré sa konalo na martinskom „evanjelickom dvore“, sčasti aj v našom evanjelickom kostole. Boli na ňom proklamované ciele slovenského národa. Priamym výsledkom Memorandového zhromaždenia v Turčianskom Svätom Martine a najväčším úspechom slovenského národného hnutia bolo o dva roky neskôr založenie Matice slovenskej a vznik troch slovenských gymnázií vrátane nášho martinského Nižšieho slovenského evanjelického patronátneho gymnázia. V Martine vznikol prvý ženský spolok Živena (1869), Slovenský spevokol (1872), Dobrovoľný hasičský spolok (1873) a Národný dom (1881). Z iniciatívy Andreja Kmeťa bola v roku 1893 založená Muzeálna slovenská spoločnosť.



Ustanovením Slovenskej národnej rady v Martine 30. októbra 1918 a vyhlásením Deklarácie slovenského národa bol prijatý základný štátoprávny dokument novovytvoreného štátu Česko-slovenskej republiky.

V roku 1919 malo mesto 3 853 obyvateľov, v roku 1930 to už bolo vyše 7 500, čo súviselo s tým, že Turčiansky Svätý Martin sa stal administratívnym centrom severozápadného Slovenska.

Počas bývalého režimu (roky 1948 až 1989) bola obmedzená činnosť niektorých celonárodných inštitúcií pôsobiacich v Martine, ktoré buď postupne zanikli, alebo prešli do Bratislavy.

Teraz niečo o histórii priemyslu v Martine a Turci.

V roku 1871 bola vybudovaná časť košicko-bohumínskej železnice, ktorá prechádzala Turcom. Čo sa o tejto stavbe dočítame v knihe Veselé putovanie po Slovensku: „Vymeriavači vymerali, že najpeknejšie a najlacnejšie pre železničnú spoločnosť bude položiť trať medzi Priekopu a Martin, teda trocha južnejšie, ako ide teraz. Ale pichli do osieho hniezda! Veď práve tam v tých miestach mali najváženejší Martinčania úrodné, rozľahlé kapustníská. Martinčania protestovali, písali i cestovali a – vyhrali. Stanicu dali do Vrútok, trať položili severnejšie a kapustníská boli zachránené.“

Posun košicko-bohumínskej železnice bol však z hľadiska priemyselného rozvoja Martina nepriaznivý.

Koncom 19. a začiatkom 20. storočia začali v Martine vznikať prvé priemyselné podniky a závody, z ktorých najvýznamnejšie boli Tatra nábytok, pivovar, tlačiarne a celulózka. No najväčší rozvoj priemyslu zaznamenalo mesto po roku 1949. Výstavbou zbrojárskeho závodu Kriváň ČKD (neskôr Závody ťažkého strojárstva – ZŤS) z predtým významného kultúrneho a duchovného centra sa stal Martin priemyselným mestom. Jeho pôvodný charakter sa takrečeno od základu zmenil. Kresťanskú orientáciu starého Martina silno potláčala ateistická politika. Počet obyvateľov sa niekoľkonásobne zväčšil. Dnes je mesto Martin, aj po odčlenení Vrútok a s demografickým poklesom, s počtom obyvateľov cca 55 000 ôsmym najväčším mesto na Slovensku.

Spoločensko-politické zmeny od roku 1989 a odbytová kríza v zbrojárstve ZŤS ešte pred týmto rokom však postupne spôsobili definitívne zastavenie špeciálnej zbrojnej výroby a likvidáciu ZŤS Martin v roku 2002. Ani pokusy o náhradný civilný výrobný program v rámci konverzie nepriniesli výsledky. Tisíciky ľudí, ktorí pracovali v tomto podniku, našli nové zamestnanie v postupne vznikajúcich firmách najmä so zahraničným kapitálom v Turci alebo za jeho hranicami. Po roku 1989 bola dobudovaná Hoechst-Biotika v Martine, dnes HBM Pharma, vybuďoval sa závod ECCO na výrobu luxusnej obuvi s dánskou majetkovou účasťou a neustále sa rozrastá nový závod v rámci komplexu Volkswagen na výrobu prevodoviek. Zamestnanosť v Turci udržiavajú mnohé menšie životaschopné firmy, niektoré pôsobiace v areáli bývalých ZŤS, iné v priemyselnom parku smerom na Sučany. Niekoľko stoviek ľudí vozia denne autobusy do závodu KIA v Tepličke nad Váhom a do jeho subdodávateľských firiem.

V súčasnosti sú najväčšími zamestnávateľmi v Turci Univerzitná nemocnica, ŽOS Vrútky, Volkswagen, Neografia a ECCO, najväčší výrobca obuvi na Slovensku. Hoci oproti roku 2006, ako uvádza mestská radnica, klesol počet obyvateľov o 4 000, rany po skrachovanom zbrojárskom priemysle v ZŤS sa postupne zacelili. Fabrika, ktorú vidáme z „obchvatovej cesty“, ešte stojí, ale čakajú tu firmy a stroje, ktoré sú určené na likvidáciu.

J. K.



UDALOSTI V JANUÁRI, VO FEBRUÁRI A V MARCI 2017

- ❑ 8. januára sme začali Medzinárodný modlitebný týždeň Evanjelickej aliancie 2017. Témou týždňa bolo Lutherovo učenie: jedine Kristus, jedine Písmo, jedine viera a jedine milosť. Modlitebný týždeň sme ukončili ekumenickým stretnutím 14. januára v Biblickej škole. Tešili sme sa z účasti veriacich z rímskokatolíckej a gréckokatolíckej cirkvi.
- ❑ 26. januára sme mali prezentáciu „Náboženský život Slovákov v Kanade“, ktorú pripravil náš hosť z Kanady Ondrej Mihál. Pochutili sme si aj na slovenskej štrúdlí a klobáskach, ktoré pripravujú Slováci v Toronte.
- ❑ 27. januára navštívil Národnú transfúziu stanicu v Martine 13-členný tím študentov a pedagógov našej evanjelickej školy s cieľom darovať najvzácnejšiu tekutinu – krv.
- ❑ 27. – 29. januára sa uskutočnilo v rímskokatolíckom kostole v Martine Trojdné modlitieb matiek. Zúčastnili sa na ňom aj sestry z nášho cirkevného zboru.
- ❑ 12. februára odznela v Biblickej škole v rámci Národného týždňa manželstva prednáška „Tajomstvá manželstva“, ktorú pripravila Mgr. Mária Duriková. Tešili sme sa z peknej návštevnosti a požehnaného času.
- ❑ 16. februára sa konalo v Mestskej scéne divadelné predstavenie „Luther“, ktorú navštívili žiaci nášho evanjelického gymnázia.
- ❑ 25. februára sa v penzióne Čierna pani uskutočnil prvý študentský ples evanjelického gymnázia. Študenti ďakujú všetkým zúčastneným za skvelú atmosféru.
- ❑ 26. februára sme mali v rámci služieb Božích výročný zborový konvent, na ktorom sme prijali všetky prednesené správy, uznesenia a nový štatút nášho cirkevného zboru.
- ❑ 27. februára – 4. marca sa zúčastnilo niekoľko bratov a sestier z nášho cirkevného zboru na seniorskom pobyte v kúpeľoch Dudince, ktorý organizoval Turčiansky seniorát ECAV.
- ❑ 1. – 3. marca bolo na vikendovke vo Veľkom Slavkove 14 mládežníkov a 2 vedúci. Témy: Bez signálu, V dielni.
- ❑ 2. marca sa uskutočnila v rímskokatolíckom kostole v Martine prednáška „Moc modlitby a pôstu“, na ktorej sa zúčastnili aj bratia a sestry z nášho cirkevného zboru.
- ❑ 5. marca sa v našom kostole poriadal benefičný koncert organovej hudby. Účinkovali Martin Augustín, Mária Kordiaková a Marta Gáborová. Peknú offeru 600 € sme venovali na čiastočnú opravu požiarom poškodeného kostola v Hybiach.
- ❑ 25. marca sa v telocvični zborového domu uskutočnil turnaj v stolnom tenise, v ktorom súťažili učitelia a žiaci EŠŠ spolu s deťmi z komunitného centra Bambusky.
- ❑ 26. marca sa konal v cirkevnom zbere Sučany na Lipovci seniorátny konvent. Zúčastnili sa na ňom i naši volení delegáti. Boli schválené správy a prihovorel sa brat biskup VD Slavomír Sabol.
- ❑ 1. a 2. apríla navštívil náš spevokol spolu s bratom farárom Gemer. Vystúpili v Rožňave a zastavili sa v Štítniku a Betliari. S Gemerom plánujeme rozšíriť spoluprácu a podporu.
- ❑ Detské služby Božie v rámci hlavných služieb Božích sa nám čoraz lepšie osvedčujú. Mali sme ich 15. januára, 12. februára a 12. marca. Ďakujeme všetkým, ktorí ich s láskou pripravujú.

PRIPRAVILA KATARÍNA PLŽOVA

Program služieb Božích Cirkevného zboru ECAV na Slovensku v Martine cez veľkonočné sviatky 2017

Zelený štvrtok

18.00 h – večerné služby Božie s Večerou Pánovou

Veľký piatok

10.00 h – služby Božie s čítaním Pašii, po SB Večera Pánova

17.00 h – večerné služby Božie (bez Pašii) s Večerou Pánovou

Veľkonočná nedeľa

8.30 h – služby Božie na Bystričke

8.30 h – ranné služby Božie

10.00 h – hlavné slávnostné služby Božie

Veľkonočný pondelok

10.00 h – hlavné služby Božie



VÝROČNÁ KŇAZSKÁ SPRÁVA CIRKEVNÉHO ZBORU ECAV MARTIN ZA ROK 2016

Spracoval Mgr. Milan Kubík, zborový farár, konsenior TUS

***A to Slovo stalo sa telom, prebývalo medzi nami,
a my sme hľadeli na Jeho slávu ako na slávu jednorodeného od Otca,
(bolo) plné milosti a pravdy.***

J 1, 14

Milí bratia a sestry, drahí konventuáli v Pánovi Ježišovi Kristovi!

Tento mohutný Jánov odkaz, tento hymnus, ktorým začína svoje evanjelium, nás prenáša do atmosféry vianočného posolstva. Pre mňa je to obraz preplneného kostola a prajného ovzdušia, kde sa Božie slovo dostáva aj k tým, ktorí si naň nenájdu čas po celý rok. Ale také je evanjelium. Je ako záplavová vlna, ktorá preniká úplne všade a zaleje nielen pekne vyzdobenú a pre hostí pripravenú obývačku, ale aj pivnicu, v ktorej sa kadečo dá ukryť pred zrakmi tých, ktorí nás posudzujú a hodnotia. Je ako zrno v ruke rozsievачa rozhodné na všetky strany – dokonca aj tam, kde nikdy poriadne nevzide – na skalu alebo do trnia. Je to obraz veľkej Božej milosti, ktorú nielenže nemáme možnosť obsiahnuť a pochopiť, ale si ju ani vôbec nezaslúžime. Toto som mal na mysli pri každej vete, ktorú som vkladal do tohtoročnej správy, ktorú vám dnes predkladám.

Slovo stalo sa telom a prebývalo medzi nami...

Zvykli sme si Pána Boha vytláčať, vymedzovať, vysunúť Ho z nášho sveta. Veta Pán Boh je ďaleko, vysoko, nepočuje ma, nerozumie mi, má svoje starosti a záujmy je pomerne častá najmä v pastorálnych rozhovoroch. My sme však čítali, že *Slovo stalo sa telom*. Evanjelista Ján tu používa grécky pojem „sarx“, čo je telo v tej najprirodzenejšej podobe. Ide vlastne o mäso. Svojim súčasníkom chce tým povedať, že Pán Boh má o nich záujem. Je to Boh, ktorý sa stáva človekom. Vchádza do jeho biedy, trápenia, dokonca do jeho hriechu, berie ho na seba, aby sa sám hriechom stal pre nás. Všetky aktivity uvedené v tejto správe nesú znaky tohto Jánovho posolstva. Ale nielen aktivity cirkevného zboru, ale celý náš život, naše rozhodnutia, konania, výpovede a myšlienky majú byť zosobnením, zhmotnením Boha v nás a v tomto svete. Má medzi nami a v nás prebývať.

Je to, bratia a sestry, tak? Je Boh súčasťou našich rozhodnutí? Inkarnoval sa do našich vzťahov? Keď sa pozeráme na to takto, máme pochybnosti. Naša cirkev prežíva ťažké obdobie a zdá sa, že ani slávnostná atmosféra reformačných jubilejných slávností tieto pochybnosti nezakryje. Prestali sme hľadiť na Krista! Začali sme viac hľadiť na seba, na ťažkosti a zlyhania. Sme miestom veľkých výčitiek a neustáleho podozrievania. Strácame schopnosť si odpustiť. Niet miesta pre lásku, a preto sa nám nedarí nájsť miesto ani pre



pravdu a spravodlivosť. Aj z tohto dôvodu by sme vás radi pozvali k posolstvu, ktoré chceme zaslať vedeniu ECAV a ZD a VD ECAV.

*Vážené predsedníctvo Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku,
vážené predsedníctvo ZD ECAV a VD ECAV na Slovensku!*

Zborový konvent CZ ECAV Martin

1. Vyjadruje hlboké znepokojenie a bolesť nad spôsobom riešenia káuz, ktoré už niekoľko rokov poškodzujú dobré meno cirkvi, kedysi váženej inštitúcie v našej spoločnosti.

2. Odmietame vzájomné urážania, osočovania sa jednotlivých pohnevaných stránok v médiách a na sociálnych sieťach. Chýba nám nielen profesionalita, ale aj jednoduchá kresťanská a ľudská slušnosť.

3. Modlíme sa a vyzývame znepriatelené stránky v súvislosti s blížiacim sa jubileom našej ECAV pri príležitosti 500. výročia Reformácie o zmier a odpustenie. Ako píše apoštol Jakub: Lebo hnev muža nepôsobí spravodlivosť pred Bohom. A dodávame: kde nie je láska, nie je ani spravodlivosti a pravdy.

A my hľadeli sme na Jeho slávu ako na slávu jednorodeného od Otca...

Toto považujeme za kľúčové. Hľadiet na Krista, na Jeho slávu. Je to mimoriadne oslobodzujúce. Pamätám si na svoje kazateľské začiatky. Ako som sa vždy snažil kázať ľuďom to, čo sám dokážem urobiť. Aby som, ako sa hovorí, nekázal vodu a pil víno. Istý čas to šlo dobre, ale potom prišla kríza. Keď som siahol po evanjeliu, vždy bolo v predstihu, dokonalejšie, ako som ho bol schopný ukázať vo vlastnom živote. Bolo to ťažké obdobie, potrebné prezápa-siť, pretrpieť a spoznať pravdu – Krista. Pán Boh ma neposlal kázať to, čo dokážem ja, ale to, čo dokázal On. Hľadiet na Krista za každých okolností. To vedie aj k jednote, aj k vzájomnému prijatiu. Cirkev je schopná ísť týmto svetom len vtedy, keď svoj pohľad upriami na Krista, na Jeho slávu. A potom zažijeme milosť a porozumieme Pravde, ktorá oslobodzuje.

Hľadiet na Krista, na Jeho slávu – to je výzva, posolstvo do nastávajúceho roku 500. výročia Reformácie aj pre náš CZ ECAV v Martine. Amen.

Výročná správa je rozdelená do štyroch častí, v ktorých si priblížime bohoslužobný, organizačný a hospodársky život v CZ. Poslednú časť tvorí kontrola plnenia uznesení a uznesenia na nasledujúce obdobie.

ČO NÁS V ROKU 2016 POTEŠILO

- **Pekná ekumenická spolupráca** najmä s rímskokatolíckou a gréckokatolíckou farnosťou v Martine.
- **Pretrvávajúca dobrá spolupráca s mestom Martin** a ďalšími inštitúciami v meste.
- **Krsty v rámci SB.**
- **Večera Pánova** - takmer o 600 duší viac ako v predchádzajúcom roku.
- **Dobrá spolupráca s Evanjelickou spojenou školou (EŠS)**, najmä cez učiteľov evanjelického náboženstva a spirituálov.



- **Evanjelický víkend** (Turčianska mládež, Deň detí EŠŠ, Zborový deň) pripravený v spolupráci s EŠŠ (1300 návštevníkov a okolo 80 dobrovoľníkov).
- **Rodinno-misijné služby Božie** každú druhú nedeľu v mesiaci. Skvelý prípravný tím, dobrá atmosféra, pekný počet (70 – 80) detí, ako aj ich rodičov. Priemerná účasť na SB: 350 duší.
- Slávnostné SB pri príležitosti **20. výročia krúžku ručných prác** v CZ.
- **Kultúrno-náboženské popoludnie** spojené s prezentáciou knihy Martina Rázusa: To je vojna, zorganizované v spolupráci so Spolkom M. Rázusa.
- **Reformačná lipa** na Memorandovom námestí bola zasadená pri príležitosti hostiny na Pamiatku posvätenia chrámu, spoločný obed pre 180 bratov a sestier.
- **Práca s konfirmandmi** – víkendovka, sústredenie s rodičmi, tábor.
- Už siedmy rok výborné stretnutia **Turčianskej mládeže**, realizované najmä naším CZ, zapojenie sa mládežníkov do **SEM-Festu** v Nečpaloch.
- **Biblické tábory** pre deti a mládež.
- **Stretnutia mužov pri raňajkách** každú druhú nedeľu v mesiaci (od februára 2016).
- **Stretnutia žien pri rannej káve** každú tretiu nedeľu v mesiaci (od mája 2016). Srdečne pozývame.
- Pripravené **modlitebné týždne a väčšie modlitebné nasadenie** aj vďaka nedeľnej modlitebnej skupinke.
- Nezištná **služba pracovníkov zborovej diakonie** a návštevných služieb, pravidelné stretávanie sa žien z **krúžku ručných prác**.
- **3. Deň zborovej diakonie TUS** pripravený pracovníkmi zborovej diakonie.
- **Vystúpenia zborového spevokolu** na SB, koncertoch a iných bohoslužobných podujatiach.
- **Hospodárenie v CZ.**
- **Pekné milodary a ofery.**
- Realizácia **dlažby na farskom dvore** a **rekonštrukcia brány do záhrady** a jej elektrické ovládanie.
- Vytvorenie novelizovaného **štatútu CZ**, ktorý zohľadňuje nové možnosti a príležitosti CZ pre rozvoj, evanjelizáciu a hospodárenie.

ČO NÁS STÁLE TRÁPI

- **Neobsadené druhé miesto zborového farára.** Na Slovensku chýba takmer 70 farárov a kaplánov. Aj to je výsledkom nepružnosti generálnej cirkvi a Bohosloveckej fakulty ECAV počas posledných 20 rokov. Nový štatút nášho CZ na tieto skutočnosti odpovedá väčším dôrazom na prácu laických pracovníkov v zbere. Budeme vidieť, ako na tieto výzvy zareagujete, milí bratia a sestry.
- **Medzery v osobnom angažovaní sa členov CZ** v službe a pomoci. CZ je miestom, kam by mal každý veriaci niečo i priniesť, napríklad v podobe osobného záväzku odslúžiť 2 – 3 hodiny v roku na fare, v záhrade, na podujatiach... V decembri nás opustil brat Tibor Bizik, dlhoročný dobrovoľník najmä v práci v kancelárii FÚ. Na jeho miesto nikto nový neprišiel. Máme v CZ okolo 600 dôchodcov. Mnohým z vás dal Pán Boh ešte sily a zdravie. To



je tiež príležitosť ukázať, ako sa v našom živote Slovo stáva telom. Príďte medzi nás! V tomto roku 2017 chceme vytvoriť skupinu starších dobrovoľníkov – mužov a žien, ktorí by sa pravidelne raz za mesiac stretávali a pár hodín v niečom pomáhali.

- **Slabá angažovanosť pre ESS.** Tento náš projekt bol vymodlený, prezápase-ný, po viac ako 120 rokoch obnovený. Aj v tejto oblasti vás pozývame k mod-liťbám, milodarom a k atmosfére radosti, ktorá je najlepšou prezentáciou jej kvality. V roku 2017 chceme nájsť spôsob, akým by sme mohli pravidelnej-šie podporovať toto naše Božie dielo.

1. BOHOSLUŽOBNÁ ČASŤ SLUŽBY BOŽIE (SB)

Slovo stalo sa telom - toto je centrálny text tohtoročnej správy. Nechce byť len vstupom do 500. roku reformačných udalostí, ale aj pripomenutím, kde je pravé miesto každého veriaceho evanjelika. Služby Božie sú miestom, kde nachádzame Božie slovo (neviditeľné – evanjelium i viditeľné – sviatosti), ktoré sa stáva oázou vo vysušenej krajine tohto sveta. Najmä tu v spoločenstve, pri oltári, pod kazateľnicou k nám toto Slovo zrozumiteľne prehovára. Je úte-chou vo chvíľach trápenia, umocňuje radosť z víťazstiev v našom živote, ne-kompromisne stanovuje princípy, odhaľuje naše zlyhania a poblúdenia. Je však aj vzácnym pozvaním do nového života, nepochopiteľným a nezaslúže-ným aktom lásky a milosti. Takto o našich SB vydávate svedectvo vy, milí na-ši cirkevníci. Nech sú naďalej pre vás tieto stretnutia so Slovom – Ježišom Kristom požehnané. V roku 2016 sme venovali každú prvú nedeľu v mesiaci deťom a ich požehnaniu. Veľkú besiedku sme však od septembra zmenili na **rodinné SB**, na ktorých sa poskytuje viac priestoru najmä deťom z ESS a ich rodičom. Tešíme sa z významnej pomoci školskej farárky *Natálie Kacianovej*, učiteľom *Frolovcom* a žiakom, ktorí pravidelne pomáhajú. Viem, že pre niektorých tradične orientovaných návštevníkov SB to môže byť istým vyruše-ním, ale vnímame to ako spôsob mimoriadne potrebný najmä pre tých, ktorí po desaťročia náboženského vákua opäť prichádzajú. Oceňujeme tiež vstupy laikov do liturgie a ich pomoc pri VP. Na SB sme v roku 2016 boli potešení kázňami viacerých bratov farárov nášho seniorátu. Takisto ďakujeme peda-gógom BŠ a ESS. Pravidelne kázali brat zborový farár *Milan Kubík* a sestra ka-plánka *Slávka Danielová*. Témy kázni a SB viac-menej odzrkadľovali periko-pický systém predpísaný Chrámovou agendou.

Hlavné SB prebiehali po celý rok, spolu 51-krát s priemerným počtom 275 duší (+ 10). **Ranné SB** v počte 47 si zachovávajú stabilnú účasť už niekoľko ro-kov (71 duší). **SB na filiálkach** slúžime na Bystričke, v Dražkovciach a Diakovej. Ide o vrúcne, vo veľmi peknej atmosfére prežívané chvíle. Určite i vďaka milým sestram presbyterkám *Viere Brnovej*, *Eve Jesenskej*, *Nadi Kondekovej*, *Viere Maršalovej*, *Anne Kohútovej* a *Darine Tupej*. Vďaka patrí aj sestram starostkám *Viere Šalagovej*, *Zdenke Maršalovej* a starostovi Diakovej *Róbertovi Ivaškovi*. Posledný polrok sme SB na filiálkach Diaková a Dražkovce presunuli na každú druhú stredu, čím sa zvýšila účasť cirkevníkov. Celkove však SB svojou účasťou, nie však stvárnením, vykazujú priemernú úroveň



tesne nad 10 % v kontexte nášho Turčianskeho seniorátu, čo je pre nás stálou výzvou.

Biblické hodiny a štúdium Biblie. Sme radi, že v roku 2016 pribudli nové tváre mladších bratov a sestier. Opätovne opakujem, že účasť na BH by mala byť samozrejmosťou pre každého veriaceho v našom CZ, predovšetkým však pre bratov presbyterov a sestry presbyterky a všetkých spolupracovníkov. Celý rok, okrem adventu a pôstu, sme v knihe Skutkov apoštolských spoznávali život prvého cirkevného zboru. Priebeh stretnutí je tvorený spevom piesní, modlitbami, čítaním biblických textov a nasledujúcou diskusiou. Stretli sme sa 38-krát s priemernou účasťou 17 duší.

SAKRAMENTÁLNE VÝKONY

- **Krst svätý.** Slovo stalo sa telom. To, že sa Boh stal človekom, si najviac uvedomujeme pri sviatostiach. Svätý a vševládny Boh vchádza do našej biedy a hriechu. Je s nami. Oslobodzuje nás tým, že berie na seba naše hriechy a nesie ich na golgotský kríž. V krste sa nám toto evanjelium zvestuje. Preto sa tešíme z každého krstu i VP. V roku 2016 sme zaznamenali **nárast krstov**, najmä u **dospelých**. Veríme, že to nie je len administratívna hodnota, ale že aj tento nárast je výsledkom zvláštnej Božej milosti, ktorú pri našich pastorálnych stretnutiach cítime a zažívame. Zlepšili sme aj krstnú prax a s rodičmi a krstnými rodičmi trávim viac času. Je to však aj záväzok pre všetkých vás ostatných! Viac si všímať nových členov a modliť sa za nich. K tomu smeruje aj zavádzaná prax krstov v rámci SB, aby ste ich mohli vidieť a stretnúť sa a prihovoriť sa im. Zatiaľ sa nám to darí. Počet pokrstených bol vyšší ako vlni: 70 (+13), z toho 55 detí a 15 (+6) dospelých.

- **Večera Pánova.** Veľká VP sa aj v roku 2016 tešila vašej obľube. Miesto pri communio sanctorum – spoločensťve Svätých si našlo svoje pevné miesto v rámci SB. VVP je vždy v prvú nedeľu v mesiaci. V roku 2013 prijalo VP 1 700 komunikantov, v roku 2015 už 4 122 a v roku 2016 ich bolo už **4 716**. V chráme bolo prislúžená VP 4 341, doma 25, v DSS a UNM 350 komunikantom. Tešíme sa z tohto zvýšenia a ďakujeme pánu Bohu za takúto možnosť.

BENEDIKTÓRNE VÝKONY A MISIJNÁ PRÁCA

- **Sobáše.** V roku 2016 bolo v našom zbore uzatvorených 12 (-6) sobášov (viaceré plánované boli odložené na rok 2017), z toho len 4 boli čisto evanjelické. Každý sobáš predchádza poctivé pastorálne sprevádzanie, najmä u tých, ktorí vstupujú do manželstva po druhý raz. V takýchto prípadoch treba žiadať stanovisko dištriktuálneho biskupa – dišpenz. Aj takýmto spôsobom chce naša cirkev poukázať na to, že jej spoložitie muža a ženy nie je ľahostajné. Najviac nás bolí, keď sa takto zosobášení nezúčastňujú zborového života i napriek tomu, že ich pozývame. Toto chceme zlepšiť v roku 2017 aj tým, že ich pozveme na pripravovaný seminár v rámci Národného týždňa manželstva. Sobáše výkony majú pekný slávnostný a radostný priebeh vďaka sestram kantorkám, bratovi kostolníkovi a sestram speváckam *Alene Šajdákovej, Jane Kušmírekovej, Barborke Sopoligovej a Gabike Kubíkovej*, ako aj spevokolu.

- **Pohreby** už dlhodobo považujeme za najväznejšiu misijnú príležitosť. Máme pocit, že najviac oslovených ľudí sa do cirkvi vracia práve cez tieto bo-



lestné udalosti. Je to iste veľká milosť. Ďakujem všetkým, ktorí nás v tom podporujú a pozostalým rodinám i týmto spôsobom pomáhajú. Pohrebné výkony sme vykonávali v kostole a v domoch smútku v meste i na filiálkach. K dôstojnému priebehu prispievajú a za ich službu ďakujeme nášmu spevokolu, bratovi kantorovi *Jánovi Žingorovi*, ale tiež bratom a sestram zboru, ktorí sa usilujú skvalitniť tieto smútočné podujatia svojím spevom. Pochovaných v nádeji večného života bolo 47 (- 23).

• **Modlitebné stretnutia.** Slovo stalo sa telom a prebývalo medzi nami. Boh k nám neprišiel len na oficiálnu audienciu. On s nami prebýva. Toto si uvedomujeme zvlášť, keď sa stretáme pri modlitbách. Ako On prebýva s nami v každodenných potrebách, tak modlitby našich modlitebníkov sú toho plné svedectiev. Modlitebné skupiny sa stretávajú v utorok a v nedeľu pred hlavnými SB. Stretnutia vedú brat *Daniel Šido* a *Jaroslav Karásek* s manželkou *Evkou*. V roku 2016 sa nedeľná modlitebná skupinka schádzala pravidelne, vrátane letných mesiacov, pred hlavnými službami Božími o 9.30 h. Počet zúčastnených bol 4 - 8 členov z nášho CZ, čo nesvedčí o veľkom zapojení sa do tejto Bohu milej aktivity. **Ste srdečne pozvaní aj ostatní!** Modlitebné týždne sme pripravili v priebehu celého roka niekoľkokrát. Začali sa spoločnými modlitbami za jednotu kresťanov počas Aliančného modlitebného týždňa, ktorý sme uskutočnili v spolupráci s bratmi a sestrami z RKC a GKC. Pokračovali sme pôstnym a adventným modlitebným stretávaním (témy si pripravili členovia nášho CZ).

• **Práca s mládežou a dorastom** je v CZ prioritou. K nej počítame aj prácu so žiakmi na ESS. Ide o veľký počet detí (okolo 500), s ktorými najmä učitelia a školské farárky pripravujú mnohé projekty. Pri práci s mládežou nám pomáhali v roku 2016 pod vedením brata *Milana Bruncka ml.* dobrovoľníci *Alena Šajdáková*, *Janka Blahová*, *Michaela Dutková*, *žiaci nášho evanjelického gymnázia*, *kapela* a *ďalší*. Brat M. Bruncko ml. nahradil brata *Martina Uhrina*, dlhoročného pracovníka a vedúceho mládeže. Chcem mu tiež touto cestou poďakovať a popriať Božie požehnanie jeho rodine a v práci v ESS. Stretnutia bývali rovnako ako v ostatných rokoch v piatok večer. Sú tematicky usporiadané vždy s výkladom Božieho slova, modlitbami, piesňami a osobnými svedectvami. Z týchto stretnutí máme veľkú radosť, aj keď bol v tomto roku mierny pokles návštevnosti, v priemere okolo 28 mladých. Podarilo sa nám pripraviť i tri **Turčianske mládeže**, ktoré patria k našej službe už niekoľko rokov. V roku 2016 to boli tieto: 1. 4. Duchovná výzva, 4. 6. v rámci Zborového dňa a 9. 12. s témou Pripravujte cestu Pánovi. My ich v štatistike počítame ako mládežnícke SB s priemernou účasťou 102 mládežníkov. Ďakujeme všetkým, ktorí sa na ich príprave podieľali. TM nás stoja nemalé prostriedky a sme úprimne vďační všetkým darcom a ich podporovateľom. S mládežou sme v roku 2016 absolvovali niekoľko výletov, **víkendovku** vo Veľkom Slavkove (s témou *Ježiš je cesta, pravda i život*), ale najmä **letný biblický tábor** v Liptovskom Trnenci. Zúčastnilo sa na ňom 36 mládežníkov. Téma tábora bola *Stratený človek* sa našiel. Výkladmi poslúžili: senior TUS *Marián Kaňuch*, *Milan Bruncko ml.*, *Martin Uhrín*, Dr. *Štefan Sivák*, brat farár *Milan*



Kubík... Prežili sme spoločne požehnaný čas. Podarilo sa nám opäť zorganizovať v spolupráci s vedením SEM **konfirmačnú víkendovku**, ktorá bola takisto vo Veľkom Slavkove. Pripravili ju Andrea Hybenová, Eva Janotová a brat farár Milan Kubík. Zúčastnilo sa 30 dorastencov – konfirmandov. Vďaka za pomoc patrí všetkým dobrovoľníkom a spolupracovníkom, ktorým nie je jedno, ako dorast našej spoločnosti bude vyzeráť o pár rokov. Nech pán Boh požehnáva túto neľahkú prácu.

Práca s deťmi. Do júla 2016 ju organizovala sestra *Andrea Hybenová*. Po jej odchode (vydala sa do Žiliny, prajeme jej všetko najlepšie) prevzala koordináciu tejto práce sestra kaplánka *Slávka Danielová*. **Detská besiedka (DB)** bývala každú nedeľu o 10.00 h. v priestoroch gymnázia. Vyučovalo sa v dvoch triedach – školáci a predškoláci. Počas roku 2016 sa stretlo na DB 39-krát priemerne po 15 detí. Organizačný tím DB sa pravidelne stretáva a plánuje rozpisy na nasledujúce mesiace, dohaduje rôzne aktivity pre deti a na tzv. veľké besiedky. Na príprave a organizovaní detských besiedok sa striedajú 8 vyučujúci: *Jana Farbáková, Alena Hulejová, Vladimír a Patricie Jonášovci, Katarína Mrázová, Dominika Trofimenková, Zuzana Kubiková, Zuzana Dagmar Kubiková*, 2 hudobníci: *Roman Valanec, Miloš Lisý* a 3 pomocníci: *Zuzana Lisá, Dominika Kopšová a Lenka Dočekalová*. Ďakujeme za ich službu.

Veľká detská besiedka (VDB) je vlastne spoločenstvom rodín, keď bola DB skombinovaná so SB v každú prvú nedeľu v mesiaci. Postupne sa v roku 2016 zapájali i deti z ESS, a preto sme tento projekt rozšírili o ich pravidelné vystúpenia. VDB postupne prerástla v **rodinné SB**, ktoré sa konajú pravidelne každú druhú nedeľu v mesiaci. Začíname vždy v kostole s požehnaním, vystúpením, modlitbami detí, kázňou pre deti, priliehavým divadielkom a čítaním evanjelia, po ktorom sa presúvame do Biblickej školy, kde majú deti ďalší pestrý program. Rodičia a pedagógovia ESS ostávajú v chráme, kde pokračujú klasické SB s kázňou a modlitbami. V roku 2016 sme sa stretli 10-krát, priemerná účasť bola 65 (+13) detí a celková priemerná účasť na týchto RSB sa blíži k počtu 400.

Okrem pravidelných DB sme v uplynulom roku zorganizovali aj nasledovné aktivity. Cez letné prázdniny sa 18. až 22. júla konal **letný detský biblický tábor** Hľadači vzácnych kameňov, ktorého sa zúčastnilo 70 detí. 26. novembra sa konalo kreatívne popoludnie Výroba adventných vencov, cca. 140 účastníkov. S detskou besiedkou sme sa prezentovali aj v kostole počas Veľkej noci a adventu. Všetkým dobrovoľníkom a pomocníkom, ako aj sestram *A. Hybenovej* a *S. Danielovej* ďakujeme za ich nezištnú službu a pomoc.

Vyučovanie náboženstva. V školskom roku 2016/17 vyučujeme na 5 základných štátnych školách, kde je spolu 69 žiakov a na 4 štátnych stredných školách, kde je spolu 41 žiakov. Vyučujú pedagógovia: *Ružena Jurisová, Roman Valanec, Danuša Balková, Ján Lupták, Slávka Danielová a Milan Kubík*. Vyučuje sa podľa platných osnov ECAV. Počet detí na vyučovaní evan-



jelického náboženstva na ESS: 392 na EZŠ, 195 na EG a 70 v EMŠ, spolu 657. Na ESS učia náboženstvo: *Natália Kacianová, Jana Bosáková, Tomáš Gulán, Katarína Frolová, Luboš Frolo, Milada Hroboňová.*

Konfirmačná príprava. V roku 2016 bolo confirmovaných 41 osôb (+6), z toho 33 detí a 8 dospelých. Ak v našom texte *Slovo stalo sa telom.... bolo plné milosti a pravdy* zaznieva milosť, tak pri confirmácii si to uvedomujeme dvojnásobne. Ide o veľkú Božiu milosť na poli misie, keď nám Pán Boh každý rok privedie do CZ 30 mladých ľudí, ktorým sa môžeme venovať. Máme pocit, že na túto Božiu milosť vôbec nereagujeme. Bojím sa, že príde chvíľa, keď nám Pán Boh mladých takto privádzať už nebude. Snáď k tomu prispievajú i tendencie v cirkvi prisluhovať VP aj pred confirmáciou, posunúť vek confirmandov na dospelejších atď. Vo Fínsku začali prisluhovať VP už deťom a dnes nemajú koho confirmovať. Je potrebné byť opatrným a ísť v ústrety spomínanej Božej milosti s veľkou pokorou a nasadením. Konfirmačná príprava prebiehala z knížiek *Verím a sľubujem* a vybraných kapitol z knihy *Svetlo - biblické histórie*. V prvom aj v druhom ročníku je spolu do 58 detí. Konfirmačné vyučovanie vedú: sestra kaplánka *Slávka Danielová* a brat farár *Milan Kubík*. Konfirmačnú slávnosť plánujeme na nedeľu 28. 5. 2017.

Spoločenstvo ručných prác. *Dobrý náš Bože, veď nám dary dávaš, keď nás i skusuješ, zas i požehnávaš. Ach, daj nám tej sily - ži! Ti Pane k chvále, pri-nášať Ti viery obeť neustále. Amen.* Rok 2016 bol už 20. rokom od vzniku krúžku ručných prác. Stretli sme sa 39-krát, s priemernou účasťou 15 sestier z celkového počtu 19. V krúžku vytvárame krásne ručné práce, ktorými obdarujeme príležitostné návštevy, ktoré prichádzajú do CZ, ale tiež ich rady dávame aj žiakom Evanjelickej spojenej školy, ktorí nastupujú do prvého ročníka. V priebehu letných prázdnin pravidelne organizujeme, hlavne pre bratov a sestry z USA, výstavku našich prác spojenú s predajom. Napriek vysokému veku (priemerný vek je 78 rokov) sa spoločenstvu dobre darí. Sme neoddeliteľnou súčasťou zborového života. Naše stretnutia sú obohatené rôznymi výkladmi a aktuálnymi témami, ktoré nám pri svojich návštevách poskytuje brat farár, sestra kaplánka ako aj žiaci EMŠ a EZŠ. Tiež sú pravidelne obohatené odriekanými modlitbami, spievanými duchovnými piesňami a čítaným Božím slovom. Zaujímame sa aj o sestry, ktoré pre chorobu a vysoký vek nemôžu navštevovať naše spoločenstvo. Sme vďačné Pánu Bohu za dožitie sa staroby, je to šťastie a Božie požehnanie. Veď život starého človeka je bohatý na prežitie radosti a prekonané utrpenie, na spomienky, ktoré sú nahromadené v pamäti každej z nás. Tohto roku nás jedna sestra predišla do večnosti. Nech dobrotivý Pán Boh i naďalej požehnáva ruky našich sestier. Nech všetkým zachová veku primerané zdravie a spokojnosť do dlhých rokov ich pracovitého života, nech nás ochraňuje a všetkým nám i naďalej pomáha.

Za krúžok ručných prác Viera Marečková

Spevokol, hudba v CZ a kapela. Spevokol vedie sestra farárka *Janka Bosáková* z Vrútok a organizačne *Janka Kušmíreková*. Ďakujeme aj pomocníkom



Olinke Vongrejovej a Danke Borcovanovej, ktorá pomáha pri technike spevu niektorým našim členom. V spevokole z predchádzajúceho roka zostali 10 členovia Martinského spevokolu. Sú veľkou, nielen hlasovou pomocou. Okrem tradičného poslúženia na SB v našom CZ (asi 20-krát) sme spievali niekoľko ráz v rím-kat. kostole v Martine, v Žiline na Zjavenie KP mudrcom, v Sučanoch na výročie diakonie, v Turanoch bola prehliadka spevokolov Turca, v Ivančinej koncert Adventný pozdrav, vo Zvolene na Gorazdových dňoch, ďalej na každoročnom podujatí Turčianskych slávností folklóru v Martine v programe Súznenie. Počet členov spevokolu je okolo 40. Nácvičky bývajú pravidelne, najmenej raz do týždňa. Ďakujeme tvorcom, protagonistom, hudobníkom aj všetkým podporovateľom. V tejto časti chceme spomenúť i **hudobné stvárnienie SB** a bohoslužobných podujatí. Táto požehnaná služba je v rukách našich kantorov, ktorým aj v tejto správe srdečne ďakujeme. V roku 2016 to boli: *Ján Žingor, Štefan Husár, Oľga Vongrejová, Slávka Danielová, Lena Kramárová a Martina Šuvadová*. Pekným hudobným obohatením SB, činnosti EŠS a tiež stretnutí mládeže je **naša školská kapela**, bez ktorej si nevieme predstaviť život v CZ. Vedie ju učiteľ *Tomáš Gulán*. Ďakujeme členom: *Barbore Sopoligovej, Jánovi Drahošovi, Jakubovi Simonidesovi, Terézii Kucbelovej, Nadi Bukovinskej, Lukášovi Bahurinskému, Márii Šimovej a Gabriele Kubikovej*. V roku 2016 k nim pribudli *Ján Hlavaj a Zuzana Dagmar Kubiková*. O týchto činnostiach viac v časti: zvláštne a dôležité udalosti.

Zborová diakonia. ZD sa aj v uplynulom roku snažila vydávať dobré svedectvo o službe svojim bližným. Dobrovoľníci i zamestnanci nasledovali príklad Pána Ježiša, ktorý hovorí: „...*dal som vám totiž príklad, aby ste vy činili tak, ako som vám ja učinil.*“ J 13, 15b. Dobrovoľníci navštevovali bratov a sestry z cirkevného zboru a zabezpečovali pomoc, na ktorú boli pre ťažký zdravotný stav odkázaní. Mohli však pomáhať len podľa svojich možností. O pravidelnosť praktickej pomoci sa zodpovedne starali zamestnanci opatrovateľskej služby, ktorú od roku 1999 vedie diakonka *Lenka Taškárová*. Opatrovateľky (*A. Bugáňová, D. Bláhová, A. Blahušiaková, J. Živicová*) pomáhali v siedmich rodinách, kde odpracovali spolu 5 094,5 hodín. Sestry vypomáhajú aj pri rôznych akciách s občerstvením. Bez spolupráce s mestom Martin by sme to však neboli schopní poskytovať. Ďakujeme i touto cestou za finančný príspevok určený na jej čiastočnú úhradu. Pracovníci ZD v uplynulom roku zorganizovali už 3. Deň zborovej diakonie TUS. Na toto stretnutie prichádzajú sestry z okolitých zborov a vzájomne sa delia o skúsenosti, ktoré získali počas služby. Ako veľmi dobré vnímam prepojenie opatrovateľskej služby so SED v Sučanoch. Mnohí bratia a sestry, ktorým už nepostačuje opatrovateľská služba, odchádzajú do tohto zariadenia. Nestratia kontakt s rodinou a sú informovaní aj o živote nášho CZ.

Diakonickú službu sme sa usilovali zabezpečiť v UNM priamo pri lôžku pacientov. I naďalej každú nedeľu o 11.00 h môžou do kaplnky Božieho milosrdenstva prísť všetci, ktorí túžia byť posilnení zvetvou Božieho slova. Nezabúdame ani na pomoc ľuďom, ktorí sa ocitli v hmotnej či sociálnej núdzi. CZ organizuje rôzne zbierky pre najchudobnejších a citlivo reaguje aj na po-



treby pre službu svetu. Našou víziou do budúcnosti je naďalej pokračovať v začatom diele. Uvedomujeme si, že sociálnu zodpovednosť nemôže cirkev odsunúť len na štát a vzhľadom na svoje poslanie má prijať svoj podiel zodpovednosti. Ďakujeme všetkým ochotným bratom a sestram, ktorí sa zapájajú do diakonickej činnosti.

Za ZD riaditeľka Lenka Taškárová

Misijné aktivity CZ. Stále hľadáme partnerský CZ, ktorému by sme mohli misijne pomáhať. Možnosti sa otvárajú aj u nás na Slovensku. V apríli 2017 plánujeme navštíviť Gemerský seniorát, pretože Gemer potrebuje pomoc silnejších CZ. Po skončení projektu Ukrajina plánujeme vybrať sa týmto smerom. K misijným aktivitám patria aj spoločné projekty s EZŠ a EMŠ. Nech Pán Boh požehná prácu týchto nových nástrojov misie a evanjelia. Každoročne sa tešíme zo zbierok v našom CZ pre bezdomovcov a pre katolícku charitu, ktoré pripravujeme. Takto sa Slovo naozaj stáva telom a veľkým požehnaním. Náš CZ poskytuje **právnu pomoc** rodine Ševrlovej. V roku 2016 došlo vďaka zapojeniu Centra právnej pomoci, Žilina k pozitívnemu obratu v zložitej majetkovo-právnej kauze. Veríme, že s Božou pomocou sa nám podarí v roku 2017 tento komplikovaný prípad vyriešiť. Sme pripravení pomôcť aj iným záujemcom, členom nášho CZ zo sociálne slabších rodín. Ďakujeme v tejto súvislosti bratovi *Jaroslavovi Karáskovi*.

Spoločenstvo milovníkov prírody a turistiky. Aj v roku 2016 spoločenstvo milovníkov prírody a turistiky v našom CZ s Božím požehnaním absolvovalo 18 krásnych výletov do prírody. Na každom sa zúčastnilo od 4 do 15 turistov. V júni uskutočnili trojdňový výlet na Roháče s ubytovaním na Žiarskej chate, ktorý vzhľadom na počasie bol čiastočne kombinovaný s pobytom v termálnom krytom bazéne v Jánskej doline. Spoločenstvo vedie brat *Jaroslav Karásek*.

Ostatné stretnutia a aktivity s pravidelným stretávaním. Futbal YMCA viedol *Igor Plíž*, kalanetiku *Anna Borcovanová*. Naďalej sa pravidelne konali stretnutia rôznych menších skupín.

Zvláštne a dôležité udalosti. Podrobne o týchto aktivitách vydáva svedectvo každé nové číslo Martinskeho evanjelika.

2. ORGANIZAČNÁ ČASŤ

Kancelárie a zamestnanci CZ. Kancelárie farského úradu sú administratívnymi priestormi, ale aj miestom na oddych, pastorálne rozhovory a príjemné stretnutia. Tak to aspoň vnímame ako spätnú väzbu od vás, milí naši cirkevníci. Okrem pracovníkov ZD sme v roku 2016 evidovali ďalších zamestnancov. **Na plný úväzok:** *Katarína Plžová* – sekretariát, **na čiastočný úväzok:** *Mgr. Andrea Hybenová* – koordinátor práce s deťmi. (Tento úväzok trval do 31. 8. 2016.) **Na dohodu:** *Jana Korcová* – účtovníčka. Kostolníci ako odplatu používajú služobný byt, garáž a ostatné priestory. Pravidelné pracovné stretnutia



s modlitbou máme každý piatok a operatívne porady podľa potreby. Ďakujeme našej dlhoročnej pracovníčke *Kataríne Plžovej* za vedenie kancelárií CZ a nebohému bratovi *Tiborovi Bizíkoví* (v dec. 2016) za takmer každodennú pomoc a ochotu. Bude nám veľmi chýbať. Potrebujeme nového láskavého pomocníka. Kladieme vám to na srdce, milí naši cirkevníci. Prajeme si v tejto práci veľa Božieho požehnania.

Služba kapláňky. Sme Pánu Bohu vďační za milú, pracovitú a nábožnú sestru kapláňku *Slávku Danielovú*. Je mimoriadnym prínosom do zborovej práce a pre mňa vynikajúcou pomocou na duchovnej roli nášho CZ. Jej práca sa nateraz týka všetkých oblastí duchovnej služby CZ, najmä však pastorálnych návštev, SB a VP v UNM a DSS a práce s deťmi. Ďakujem za pomoc aj jej manželovi *Dr. Davidovi Danielovi*. Prajeme im Božie požehnanie.

Presbyterstvo CZ a zmeny v ňom. Začiatkom roku 2016 sme na SB slávnostne uviedli dvoch nových členov presbyterstva, bratov *Ivana Hutku* a *Adriana Kaciana*. Odchádzajúcim bratom, našim dlhoročným milým spolupracovníkom, *Borisovi Bukovskému* a *Milošovi Kovačkovi* sme úprimne poďakovali za ich prácu a nenahraditeľnú reprezentáciu CZ. Okrem úloh vyplývajúcich z konventu a vyšších cirkevno-organizačných jednotiek sme pokračovali s biblickým vzdelávaním. Stále pracujeme na vytvorení stratégie CZ. Súčasťou je aj **dokončený štatút CZ**, ktorý je pripravený na schválenie konventom vo februári 2017. Presbyterstvo CZ má 26 členov. Chcem sa poďakovať za ozaj radostnú a prajnú atmosféru najmä pri náročných uzneseniach. Z každého stretnutia je spísaná zápisnica, vďaka patrí sestrám *Alene Hulejovej* a *Kataríne Plžovej*.

Hospodársky výbor, Výbor pre kultúru a misiu, Revízna komisia. Členovia **HV:** *predsedníctvo CZ, Milan Tkáč, Jana Figurová, Matej Krafcík, Peter Rysula.* **VKM:** *Jelka Borcovanová, Zuzana Bukovská, Miloš Kovačka, Ján Kričko.* **RK:** *Lubica Kušnieriková, Petronela Husárová, Jaroslav Polák, Karol Figura.* Zo zasadnutí sa vedú zápisnice.

Kuchyňa CZ a občerstvenie. Dobre pripravený guláš pre takmer 700 ľudí, výborná kapustnica na stretnutiach mládeže, niekoľko obedov pre návštevy CZ a viacero profesionálne zvládnutých občerstvení. To je bilancia niekoľkých skupiniek našich sestier a bratov v CZ. Sú neprehliadnuteľnou súčasťou mnohých zborových aktivít. Ďakujeme *Etele Pavlíkovej, Elene Babušíkovej* a *Dagmare Kubíkovej, kuchyni ESŠ, Jaroslavovi Karáskovi, Dušanovi Borcovanovi* a iným spolupracovníkom, *Martonovej, Drahošovej* a *Matulovej, Lenke Taškárovej, sestrám zo ZD ako aj sestrám kuchárkam* a tiež ochotným sestrám z našich filií.

Spolupráca s ESŠ, BŠ a CCE. Biblická škola a Evanjelická spojená škola sú vymodlenými Božími darmi pre náš CZ. Sú to naše deti, ktoré dnes už stoja na vlastných nohách a sú nám v mnohom príkladom a inšpiráciou. Tieto inštitú-



cie vyrástli a naďalej rastú v prostredí nášho CZ. Je to výnimočná skúsenosť v našej ECAV. Nijaká škola nemá také napojenie na CZ ako práve naša. Je to väčšia zodpovednosť a obojstranný záväzok. Aj v roku 2016 sme uskutočnili niekoľko spoločných projektov. Často sa aktivity jedného prelínali a stretávali s aktivitami druhého. Nemám väčšej radosti, ako keď si prejedem Memorandové námestie a v jeden čas sú zaplnené priestory na fare, v zborovom dome, Biblickej škole i v školských triedach. Cítiť ten tep Božej milosti, ktorý pulzuje naprieč týmto priestorom. Stále pokračujú pravidelné spoločné pondelkové raňajky, ktoré majú pracovný aj pastoraálny význam. Vďaka patrí všetkým pracovníkom, zamestnancom, ale aj učiteľom ESS. Vďaka Bohu máme si čo ponúknuť, ale aj v čom si pomáhať.

Inštitút pre rozvoj osobnosti a ľudských zdrojov, o. z. Toto občianske združenie s nami úzko spolupracuje, jeho členmi sú ľudia z nášho CZ a jeho aktivity podporujú našu prácu. Zaregistrovalo sa ako prijímateľ **2 % dane**, ktoré môžete darovať pre náš cirkevný zbor. Srdečne ďakujeme za príspevky 2 % z daní – 1 359,97 €, ktoré ste nám venovali v minulom roku, použili sme ich na prácu s deťmi a mládežou.

Obchodný názov: Inštitút pre rozvoj osobnosti a ľudských zdrojov, o. z.
Sídlo: M. R. Štefánika 17, 036 01 Martin
Právna forma: občianske združenie
Identifikačné číslo prijímateľa: 37978373

Evidencia členov, spravodaj, webová stránka, Martinský evanjelik, prezentácia CZ, kronika, archív CZ, knihy, časopisy, knižnica. Evidencia členov pokračuje pod vedením *Kataríny Plžovej*. Aj tohto roku nám pomáhala sestra *Darina Žiaková*. **Spravodaj** vydávame pre každé SB. Stáva sa pekným povzbudením najmä pre tých, ktorí sa nemôžu zúčastňovať SB. Ďakujeme všetkým, ktorí ho s láskou prinášate do týchto rodín. **Webovú stránku** má na starosti brat *Martin Šajdák*. Podarilo sa nám spustiť novú web stránku. Sme radi, že pre mnohých z vás sa stáva spolu so zborovým facebookom poželanou súčasťou života s CZ. Zborový časopis **Martinský evanjelik** je už neodmysliteľnou súčasťou CZ a zborového života. Je to aj z hľadiska informácií popri kňazskej správe a kronike najväznejší dokument o živote CZ. Každé číslo sa takisto dostáva do rúk predstaviteľom a presbyterom nášho dištriktu a seniorátu. Tešíme sa z vášho záujmu o každé jedno číslo. Ďakujeme za starostlivú a systematickú prípravu celej redakčnej rade časopisu, osobitne *Milošovi Kovačkovi*, *Petrovi Ďuríkovi*, *Alžbete Stančevovej*, *Kataríne Plžovej*, *Jelke Borcovanovej* a bratovi farárovi *Milanovi Kubíkovi*. **Zborovú kroniku** s láskou dopisuje, dopĺňa a obohacuje a každý dôležitý okamih zaznamenáva brat emeritný zborový dozorca *Ján Žingor*. **Archív CZ** vedie a spravuje sestra *Viera Sedláková*. Práca bola zameraná na prebratie a kontrolu časti seniorátneho archívu. Bol vykonaný súpis korešpondencie K. Kuzmányho a J. M. Hurbana. Do budúcnosti by bolo dobré niektoré spisy digitalizovať a vytvoriť aj vhodnejšie podmienky, minipracovisko a miništudovňu. Tento rok bola stredobodom záujmu kniha ohlášok (1882 – 1906), ktorá poskytuje



širší pohľad na atmosféru manželstva tej doby. **Odoberáme:** Evanjelický posol spod Tatier, Evanjelický východ, Cestou svetla, Tvorbu, Cirkevné listy, časopis Rozmer, Šumenie líp, Dúhu, Kresťanskou revue a rôzne iné zborové časopisy. Do **zborovej knižnice** priebežne doplníme nové tituly z teológie, náboženstva, histórie a filozofie i pomôcky na výučbu, ako sú biblické atlasy, mapy atď. Srdečne vás pozývame. Ďakujeme sestre Helene Šajdákovej za organizáciu knižného fondu v zborovej knižnici, ale aj na našej web stránke, za poriadok a starostlivosť. Knižnica je bohatá a prajeme si, aby slúžila nám všetkým. Tým, ktorí radi študujú, dávame do pozornosti aj ozaj kvalitnú knižnicu v Biblickej škole. Ide najmä o cudzojazyčnú literatúru. Príkladne sa budujú aj knižnice EŠS. Ďakujeme všetkým, ktorí nás radi knihami obdarujete.

3. HOSPODÁRSKA ČASŤ

Hospodársky výsledok v skratke. V roku 2016 sme sa sústredili hlavne na **revitalizáciu farského dvora**. Všetky priestory mimo fary sú náležite udržiavané a obnovované. Dlažba do farskej záhrady bola dlhom, ktorý nás niekoľko rokov prenasledoval. Dlažbu navrhla Ing. arch. V. Krčíková a realizovala ju firma Sybrick z Martina. Celá realizácia 275 m² (odvoz sutiny, zeminy a betóny, podložie a dlažba v rátane obrubníkov, inštalovanie zvodov, trativod...) sa uskutočnila v mesiaci jún a stála 12 000 eur. K skrášleniu vstupu do záhrady prispelo aj zreštaurovanie brány a nainštalovanie elektrického posuvného mechanizmu v celkovej sume 850 eur. Vyplanírovanie terénu a nový trávnik vám určite urobil radosť. Niekoľko brigád sme zorganizovali aj v rámci úprav **nových priestorov EŠS**. Tam sa sústreďuje naša pozornosť najviac. Aj touto správou chceme vyzvať všetkých k modlitbám a k finančnej a praktickej pomoci a podpore. Pokračujeme aj v **obnove ozvučenia kostola** – kúpili sme mikrofóny, káble, struny a spotrebný materiál pre spevokol a Turčiansku mládež a kapelu. Takisto sme zakúpili kvalitný klávesový nástroj do kostola a zborovej siene – investície v celkovej sume 900 eur. Za tieto práce chceme poďakovať najmä bratom *Tomášovi Gulánovi, Martinovi Šajdákovi, Petrovi Rysulovi*, ale aj kurátorovi *Milanovi Tkáčovi* a ostatným ochotným bratom a sestram pri brigádach a upratovaní. Bohu a ochotným darcom srdečná vďaka.

Celkový pohľad na hospodárenie. Keďže sme mali z hospodárskej stránky aj minulý rok relatívne pokojný, skončili sme v **konečnom bilancovaní v pluse** cca o 11 000 eur. Je to rozumný krok pred náročnými investíciami, ktoré nás očakávajú v rokoch 2018 – 2019 v súvislosti s maľovaním kostola a generálnou opravou orgána a tiež elektrického vedenia v kostole. Sme vďační Pánu Bohu za vašu dobrosrdečnosť a prajnosť. Dokážeme už aj požičovať. CZ Turčianske Jaseno a Háj sme požičali po 5 000 eur. Plusové hospodárske výsledky sú aj preto, že dokážeme racionalizovať výdavky a šetriť tam, kde to je možné. Opäť pripomínam, že len rekonštrukciou kúrenia náš CZ ušetrí nemalé prostriedky (nové kúrenie prinieslo úsporu 43 %). Sú pred nami skvelé, i keď náročné roky. Božia milosť a požehnanie nech je s nami.



Príjem v roku 2016. Príjem CZ tvoria cirkevný príspevok (CP), ofery, milodary, urbár a dotácie z mesta Martin a VÚC na výkon diakonie. Ofery a milodary mali v roku 2016 takú úroveň ako vlani a držia si stále pekný priemer. *Chceme sa poďakovať všetkým láskavým a úprimným darcom, bratom a sestram, ktorí najmä pri rôznych výročiach vedia podporiť svoj CZ.* Naši predkovia by z toho mali iste radosť.

Finančná pomoc pre aktivity ECAV v roku 2016 zaslaná z nášho CZ: Generálna podporoveň, ofera pre teológov, Svetový luth. zväz, fond vzdelávania, Srbsko – evanjelici v zahraničí, ofera pre utečencov 696 €, seniorátny príspevok + ofera 957,10 €, príspevok VD ECAV 1 885 € a ďalšie.

CIRKEVNÝ ZBOR A DIAKONIA

PRÍJEM V ROKU 2015

Cirkevný príspevok	9 858 €
Milodary	25 273 €
Ofery	23 531 €
Výnosy (OS, opatr.)	29 561 €
Iné	19 777 €
SPOLU	108 000 €

Pokladňa

Počiatočný stav	681 €
Príjem	72 786 €
Výdavok	72 542 €
Zostatok	925 €

Bežný účet CZ

Počiatočný stav	19 921 €
Príjem	59 112 €
Výdavok	48 238 €
Zostatok	30 795 €

Termínovaný účet CZ

Počiatočný stav	20 923 €
Príjem	63 €
Výdavok	12 €
Zostatok	20 974 €

Celkový zostatok k 31. 12. 2016

Pokladňa	925 €
Pokladňa zahraničná mena	32 €
Pokladňa zahraničná mena – Hrivna	379 €
Bežný účet + diakonia	33 082 €
Termínovaný účet	20 974 €
Spolu	55 392 €

Príjem iné - sa skladá:

Prenájom lešenia	130 €
Za predané knihy	865 €
Za predané časopisy	280 €
Úroky v banke	64 €
Prijaté dary	2 076 €
Prijaté dary – Uhrin	480 €
Prijaté dary – Hybenová	150 €
Prijaté dary – Martinský evanjelik	120 €
Príjem za energie	2 500 €
Príjmy od účastníkov táborev	4 123 €
Príjmy urbáriát	7 420 €
Úč. popl. vikend konfirmandov	1 000 €
Stravné	519 €
Spolu iný príjem	19 727 €

VÝDAVKY V ROKU 2016

Mzdy	33 773 €
Odvody	10 049 €
Vecné a bohoslužobné	4 868 €
Finančné (GBU, VD, seniorát, misia)	4 014 €
Náklady na prezentáciu	268 €
Náhrada za ubytovanie – kaplanka	2 400 €
Investície – spevnená plocha	12 309 €
Ostatné služby	8 688 €
Iné (opravy, energie, spotr. materiál)	13 221 €
Poistné (auto, nehnuteľnosť)	554 €
Služby (sprac. miezd, pošt. popl.)	1 019 €
Detské a mládežnícke akcie	1 449 €
SPOLU	97 612 €



SPOLU CIRKEVNÝ ZBOR A DIAKONIA

Príjem v roku 2016 diakonia	
Poplatky za opatrovanie	3 825 €
Za opatr. službu	25 736 €
Spolu	29 561 €

Bežný účet	
Počiatkový stav	1 827 €
Príjem	5 100 €
Výdavok	4 742 €
Zostatok	2 185 €

Účet mesto Martin	
Počiatkový stav	166 €
Príjem	27 923 €
Výdavok	27 987 €
Zostatok	102 €

Výdavky v roku 2016	
Mzdy	23 248 €
Odvody	6 565 €
Služby (sprac. miezd, pošt. popl.)	1 019 €
Poistné	283 €
Poplatky v banke	264 €
Iné	643 €
Spolu	32 022 €

Celkový zostatok k 31. 12. 2016	
Bežný účet	2 185 €
Účet MM	102 €
Spolu	2 287 €

ROZPOČET 2017

Rozpočet finančného hospodárenia 2017

A. PRIJMY	Riadok	Návrh rozpočtu
Príjmy z majetku (stĺp. a+b denníka)	1	5 500 €
Príjmy z darov a príspevkov (stĺp. c+d+e+f+g denníka) spolu, z toho: milodary, ofery, daň	2	63 500 €
Príjmy z dedičstva (stĺp. h denníka)	3	0 €
Príjmy z organizovania akcií (stĺp. h denníka)	4	0 €
Príjmy z dotácií (stĺp. i denníka)	5	500 €
Príjmy z predaja majetku (stĺp. h denníka)	6	0 €
Príjmy z poskytnutých služieb (stĺp. h denníka)	7	28 000 €
Ostatné príjmy (stĺp. l+m+n denníka), z toho:	8	100 €
PRÍJMY CELKOM	9	97 600 €

B. VÝDAVKY	Riadok	Návrh rozpočtu
Zásoby (stĺp. I. denníka)	10	
Služby (stĺp. II. až X. denníka) spolu, z toho:	11	20 500 €
Mzdy (stĺp. XI. denníka)	12	30 000 €
Poistné fondy (stĺp. XII. denníka)	13	9 000 €
Prevádzková réžia (stĺp. XIII. až XXVI. denníka) spolu:	14	30 500 €
Sociálny fond (stĺp. XXVII. denníka)	15	300 €
Ostatné výdavky (stĺp. XXVIII. až XXXI. denníka) spolu, z toho:	16	4 500 €
pôžičky XXXI.	16d	0 €
VÝDAVKY CELKOM	17	94 800 €



C. ROZDIEL

Prebytok	2 800 €
Schodok	

Revízia účtov: Účty boli schválené revíznou komisiou (Ľubica Kušnieriková – predseda RK, Petronela Husárová, Karol Figura, Jaroslav Polák) dňa 7. 2. 2017 (zápisnica prečítaná na konvente CZ).

4. PLNENIE UZNESENÍ ZA ROK 2016 A NÁVRH NA ROK 2017

Plnenie uznesení z výročného konventu CZ ECAV Martin

Bohoslužobné

- Vytvoriť podklady pre miesto nemocničného farára (systematizovať miesto, zabezpečiť bývanie..) - **v plnení.**
- Pracovať na obsadení druhého farárského miesta - **v plnení.**
- Pripraviť v spolupráci s ESS Zborový deň v rámci Evanjelického víkendu (jún 2016) – **splnené.**
- Pripraviť v spolupráci s ev. diakoniou oslavy 10. výročia vzniku DC DP v Sučanoch (jún 2016) – **splnené.**
- Pripraviť v spolupráci so Spolkom M. Rázusa spomienkové popoludnie s prezentáciou knihy To je vojna – zbierka básní z vojnového obdobia (február 2016) – **splnené.**
- Pripraviť SB vďaka pri príležitosti 20. výročia vzniku krúžku ručných prác – SB, prezentácia (marec 2016) - **splnené.**
- Pripraviť týždeň modlitieb – aliančný, pôstny a adventný – **splnené.**
- Pripraviť a začať stretávanie mužov v CZ (od februára 2016) – **splnené.**

Hospodárske a organizačné

- Dlažba na farský dvor, cesta ku garážam – **splnené.**
- Rampa na námestie pri kostole – **nesplnené.**
- Automatické otváranie brány na dvor a z námestia – **splnené.**
- Rekonštrukcia kúpeľne kostolníckeho bytu – **preložené na rok 2017.**
- Dlažba na pochodí veže kostola pri zvonoch – **preložené na rok 2017.**
- Oprava sakristie – **preložené na rok 2017.**
- Dokončenie terasy na fare – **preložené na rok 2017.**

Uznesenia CZ ECAV Martin na rok 2017

Bohoslužobné

- Pripraviť aktivitu v rámci **národného týždňa manželstva.**
- Pripraviť **benefičný koncert na pomoc CZ Hybe** (požiar v decembri 2016 vážne poškodil hybský kostol).
- **Evanjelický víkend** – v spolupráci s ESS pripraviť program a realizáciu (Turčianska mládež, Deň detí, Zborový deň – jún 2016).
- **500. výročie Reformácie** – pripraviť trojdňové slávnosti (29. – 31. 10. 2017 – nedeľa až utorok) misijných, bohoslužobných a kultúrnych aktivít (SB, koncert, ve-



decko-populárna konferencia, výstava zo života cirkvi a CZ Martin /miesto v Tulipe/, divadlo ESS...).

- V súčinnosti s TUS pripraviť **Deň Turčianskeho seniorátu** (10. 9. 2017).
- Pripraviť **biblické tábory a vikendovky** pre deti, konfirmandov a mládež.
- Nadalej podporovať **stretnutia mužov a žien** nášho CZ.
- Osadenie **pamätných tabúl** v kostole s menami kňazov pôsobiach v našom CZ.
- Pripraviť dvojdnový **výlet spevokolu** do CZ Rožňava a okolie (GES).
- **Hľadať CZ na Gemeri**, ktorý by sa stal objektom našej misie.

Organizačné

- Vytvoriť **pracovné a pomocné skupiny starších bratov a sestier**, ktorí by systematicky dbali o pekné prostredie v CZ (kostol, záhrada, zborová sieň...).
- Hľadať **pracovníka** na prácu s deťmi a dorastom.
- Hľadať nadalej **kňaza** na uprázdnené 2. miesto farára.
- Dopracovať **štatút CZ** a predložiť na schválenie zborovým konventom a seniorátnym presbyterstvom.

Hospodárske

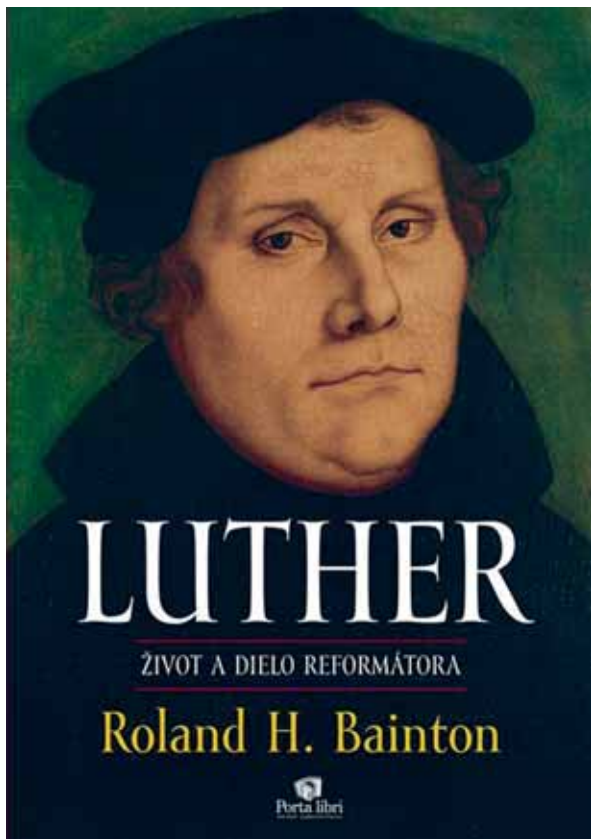
- Z každej ofery **venovať 5 %** a dve ofery do roka v rámci rodinných SB **na rozvoj ESS**.
- Dokončiť **sakristiu** v kostole.
- Osadiť **rampu** na Memorandové námestie pred kostolom z Ulice Jána Bohdana Hroboňa.
- Vymeniť **zvyšné staré okná na farskej budove za nové**.

Záver. Tak ako každý rok by som chcel vysloviť úprimné poďakovanie svojim najbližším spolupracovníkom, presbyterom a dobrovoľníkom, bez ktorých si život v našom CZ nevieme predstaviť. Osobitné poďakovanie patrí milému bratovi dozorcovi Mgr. Danielovi Borcovanovi za jeho prácu, ústretovosť, pomoc a prezentáciu CZ a tiež vedeniu BŠ a ESS. Sme Pánu Bohu vďační za všetko, čo nám doprial počas minulého roka prežiť. Uvedomujeme si, že sme dostali omnoho viac, ako sme prosili alebo rozumeli. Nášmu Bohu nech je sláva v cirkvi a v Kristovi Ježišovi po všetky pokolenia až naveky vekov. Amen.

Prečítané a schválené na výročnom konvente dňa 26. 2. 2017
na predpôstnu nedeľu v chráme Božom v Martine.



S láskou Milan Kubik,
ZBOROVÝ FARÁR

**MARTINSKÝ EVANJELIK**

Časopis Evanjelického a. v. cirkevného zboru v Martine.

Redakčná rada:

Milan Kubík, Peter Ďurík, Miloš Kovačka,
Katarína Pížová, Alžbeta Stančevová-Kátlovská
Vychádza šesťkrát do roka.

Redakcia a administrácia: Ev. a. v. farský úrad v Martine, Memorandové námestie

www.ecavmt.sk, www.bsmt.sk, www.ezsmt.sk

Registračné číslo: FKOMT 94/01176